

SUBOTIČKA
DANICA
BUNJEVAČKO ŠOKAČKI
KALENDAR

(SA SLIKAMA.)

ZA PROSTU GODINU.

1895.

XII. GODIŠNJI TEČAJ.

Cina : 30 novč.

U SUBOTICI, 1894.

IZDANJE ŠTAMPARIJE Dr.-s DUŠANA PETROVIĆA.

*Ločani primerak Velečasnom g. Papi Kujundžić
kustovanom
saradniku
ove narodne
Knjige.*

SUBOTIČKA

DANICA

*Trgovatelj
D. Dušana Petrovića*

BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR

(SA SLIKAMA.)

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br.: 26/97. 2P

SUBOTICA
KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

ZA PROSTU GODINU

1895.

XII. GODIŠNJI TEČAJ.

Cina : 30 novč.

U SUBOTICI, 1894.

IZ DANJE ŠTAMPARIJE Dr.-a DUŠANA PETROVIĆA.

zkh.org.rs

Stari i novi kalendar.

Kršćanski narodi imaju dva kalendara, jedan je stariji: *julijanski*, a drugi noviji ispravljeni: *gregorijanski*. Julijanski kalendar vodi svoj postanak od Rimljanina Julija Cezara, koji je kao prvosvećenik rimski, godine 46. prije Isusa-Krsta naredio, da se godina računa u 365 dana i 6 sati, t. j. tri godine jedna za drugom da broje po 365 dana, a svaka četvrta da broji 366 dana — to je *pristupna* godina. No godina upravo traje 365 dana, 5 sati, 48 minuta i 46 sekunada; prema tome je po odredbi Julija Cezara svaka godina sa 11 minuta i 14 sekunada duža, nego što zajista jeste. Da bogme, da to nije mnogo; ali za 128 godina ta je razlika skoro jedan dan. Godine 1582, ta je razlika bila već 10 dana; zato papa Grgur XIII. naredi, da se tih suvišnih 10 dana prosto izpuste iz računa; pa tako je i bilo. Posli četvrtka 4. listopada 1582. pisali su petak: 15. listopada. No da se nebi u buduće nanovo pojavila ta razlika, papa Grgur XIII. naredi, da u svake 400 godina bude po tri godine manje pristupnih, nego li što je po julijanskom kalendaru, i to zato, što je ona razlika zbog neslaganja u računu u svake 400 godina od prilike tri dana. Po julijanskom kalendaru je u svake 400 godina 100 pristupnih a 300 običnih; po gregorijanskom je pak u svake 400 godina 97 pristupne a 303 obične. Po julijanskom kalendaru je svaka četvrta godina pristupna, pa dakle i svaka stotina, jer svaka stotina može se diliti sa 4, a po gregorijanskom pak svaka je stotina obična godina, a pristupna samo ona, koja se dili sa 400.

Da bogme, da i ovo nije na dlaku točno; no ovde je razlika mnogo manja; ta je razlika po gregorijanskom kalendaru od prilike za 3200 godina tek jedan dan.

Nebesni znaci.

Broj	I m e	Znak	Broj	I m e	Znak	Broj	I m e	Znak
1	Ovan		5	Lav		9	Strilac	
2	Bik		6	Divojka		10	Jarac	
3	Blizanci		7	Vaga		11	Polivač	
4	Rak		8	Škorpija		12	Ribe	

Sićanj

ima 31 dan.

Januar

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☽	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Utor.	1 Mladi Božić	☽	20 Ignjat	7 22	3 58
Srid.	2 Makarije	☽	21 Julijanija	7 22	3 58
Čet.	3 Genoveva	☽	22 Anastasija	7 21	3 59
Pet.	4 Titus bisk. † ☽	☽	23 10 mučenika	7 20	4 —
Sub.	5 Telestor	☽	24 Evgenija	7 20	4 —

1) Kad se rodi Isus u Betlehemu Judejskom. Mat. II. 1—12.

Ned.	6 Sv. tri kralja	☽	25 Božić	7 19	4 1
Pon.	7 Lucijan	☽	26 Zbor Bogorod.	7 19	4 1
Utor.	8 Severin opat	☽	27 Sv. Stevan	7 19	4 1
Srid.	9 Julijan muč.	☽	28 20 tisuća muč.	7 18	4 2
Čet.	10 Agaton	☽	29 Mladenci	7 17	4 3
Pet.	11 Higin † ☽	☽	30 Anisija	7 16	4 4
Sub.	12 Arkadije	☽	31 Melanija	7 15	4 5

2) Kad je Isus 12 godina bio. Luk. II. 42—52

Ned.	13 Hilarije	☽	1 Jan. 1895. Nl.	7 14	4 6
Pon.	14 Dacije	☽	2 Silvester	7 13	4 7
Utor.	15 Pavo pust.	☽	3 Malahije	7 12	4 8
Srid.	16 Marcel muč.	☽	4 Zbor 70 apost.	7 11	4 9
Čet.	17 Antun pust. ☽	☽	5 Teopempto	7 10	4 10
Pet.	18 Stol s. P. u R. †	☽	6 Bogojavljenje	7 9	4 11
Sub.	19 Kanut muč.	☽	7 Zbor Jov. krat.	7 8	4 12

3) Svadba u Kani Galilejskoj. Iv. II. 1—11.

Ned.	20 Prisv. Imo Is.	☽	8 Georgije	7 7	4 13
Pon.	21 Janja divica	☽	9 Polijevkto	7 6	4 14
Utor.	22 Vinko	☽	10 Grigorije	7 4	4 16
Srid.	23 Zaruč. Bl.D.M.	☽	11 Teodosije	7 3	4 17
Čet.	24 Timotej bisk.	☽	12 Tatijana	7 1	4 19
Pet.	25 Obraćaj P. † ☽	☽	13 Ermilo	7 —	4 20
Sub.	26 Polikarpo	☽	14 Sv. Sava	6 59	4 21

4) Isus izliči gubavca i uzetog. Mat. VIII. 1—13.

Ned.	27 Ivan zlatoust	☽	15 Pavao Tivejs.	6 58	4 22
Pon.	28 Karlo veliki	☽	16 Verige Petra	6 57	4 23
Utor.	29 Franjo saleski	☽	17 Antonije vel.	6 56	4 24
Srid.	30 Martina div.	☽	18 Atanasije	6 54	4 26
Čet.	31 Petar Nolasc.	☽	19 Makarije	6 53	4 27

Sunce ulazi u znak polivača 20. u 7 s. 24 č. prije podne.

Misečne mine:

☽ Prvi četvrt
4-og u 8 s. 52
č. iz jutra.

☽ Pun misec
11-og u 7 s. 50
č. iz jutra.

☽ Posljednji č.
17-og u 11 s.
55 č. u veče.

☽ Mladi mis.
25-og u 10 s.
26 č. u veče.

Dan je 10-og
8 sati 46 čas.,
20-og 9 s. 6 č.,
31-og 9 s. 34 č.

Gatanje o vri- menu.

1. do 4. vidro
i golomrazica, 5.
snig, od 6. do 8.
mraz, 9. oblačno,
10. do 13. mraz,
14. do 16. toplo,
17. mraz, 18. toplo,
19. vitar, 20. i 21.
miko i vitar, 22.
do 28. čiča zima,
29. do 31. toplo.

zkuh.org.rs

Veljača

ima 28 dana.

Februar

ima 28 dana.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Pet.	1 Ignacije bis. †	☾	20 Jevtimije	6 52	4 28
Sub.	2 Očiš. B. D. M.	☾	21 Maksim	6 51	4 30

5) Kad Isus ugje u lagjicu. Mat. VIII. 23—27.

Ned.	3 Blaž bisk. ☾	☾	22 Timotej	6 50	4 32
Pon.	4 Veronika	☾	23 Kliment	6 49	4 33
Utor.	5 Agata divica	☾	24 Ksenija	6 47	4 34
Srid.	6 Dorotea	☾	25 Grigorije bog.	6 45	4 35
Čet.	7 Romualdo	☾	26 Ksenofont	6 44	4 36
Pet.	8 Ivan de Mata †	☾	27 Prinos m. s. J.	6 42	4 38
Sub.	9 Apolonija d. ☾	☾	28 Jevrem Sirin	6 40	4 39

6) Prikladno je kralj. neb. čov. obit. Mat. XX. 1—16.

Ned.	10 Sedamdesetn.	☾	29 Ignjatije	6 39	4 41
Pon.	11 Eufrosina	☾	30 Vel. tri Jer.	6 38	4 42
Utor.	12 Eulalija	☾	31 Kir i Jovan	6 37	4 43
Srid.	13 Benignus	☾	1 Februar. Trif.	6 36	4 44
Čet.	14 Valentin	☾	2 Sretenije	6 35	4 46
Pet.	15 Faustin †	☾	3 Simeon	6 33	4 48
Sub.	16 Julijana ☾	☾	4 Isidor	6 31	4 49

7) Kad se veliko mnoš. nar. sakupi. Luk. VIII. 4—13.

Ned.	17 Šestdesetnica	☾	5 Mesopust	6 29	4 51
Pon.	18 Simeun	☾	6 Vukol	6 28	4 52
Utor.	19 Konrad	☾	7 Partenije	6 27	4 53
Srid.	20 Euharije	☾	8 Teodor	6 25	4 55
Čet.	21 Eleonora	☾	9 Nikifor	6 23	4 57
Pet.	22 Stol. sv. Petra †	☾	10 Haralampije	6 21	4 59
Sub.	23 Serenus	☾	11 Vlasije	6 20	5 —

8) Uze Isus k'sebi dvanaestoricu, Luk. XVIII. 31—42.

Ned.	24 Pedesetn. ☾	☾	12 Siropust	6 19	5 1
Pon.	25 Valpurga	☾	13 Simeun kralj	6 18	5 2
Utor.	26 Viktor	☾	14 Avksentije	6 16	5 4
Srid.	27 Pepelnica †	☾	15 Onisim	6 14	5 6
Čet.	28 Roman	☾	16 Pamfil	6 12	5 8

Sunce ulazi u znak riba 18-og u 10 s. 6 č. u veče.

Misečne mine:

☾ Prvi četvrt 3-eg u 1 s. 16 č. posli ponoći.

☾ Pun misec 9-og u 6 s. 23 č. u jutru.

☾ Poslidnji č. 16-og u 2 s. 8 č. posle podne.

☾ Mlad misec 24-og u 5 sati 43 č. posle p.

Dan je 10-og 10 sati 2 čas., 20-og 10 s. 30 č. 28-og 10 s. 56 č.

Gatanje o vrimenu.

1. i 2. toplo, 3. i 4. jak vitar, 5. i 6. vidro i vitar, 7. do 9. kiša, 10. do 14. vidro, 15. do 18. oblačno i vitar, 19. snig, 20. i 21. vitar, 22-og snig, 23 i 24. vitar, 25. i 26. snig, 27. i 28. danju toplo, a noću hl.

Ožujak

ima 31 dan.

Mart

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-itsočne	S. izl.	S. z.
Pet.	1 Isusova t. kr. †	☾	17 Teodor T.	6 10	5 10
Sub.	2 Simplicije	☾	18 Leo papa	6 8	5 12
9) Isusa gjavao napastuje. Mat. IV. 1—11.					
Ned.	3 Čista	☾	19 Čista	6 6	5 14
Pon.	4 Kazimir ☽	☾	20 Leo biskup	6 4	5 16
Utor.	5 Eusebije	☾	21 Timotej	6 3	5 17
Srid.	6 Fridolin † Kv.	☾	22 Mavrikije	6 2	5 18
Čet.	7 Toma akvin.	☾	23 Polikarpo	6 —	5 20
Pet.	8 Isusov s. i. č. †	☾	24 Obret gl. I. K.	5 59	5 21
Sub.	9 Frančiška †	☾	25 Tarasije	5 58	5 22
10) Priobraženje Isusovo Mat. XVII. 1—9.					
Ned.	10 Pačista	☾	26 Pačista	5 57	5 23
Pon.	11 Heraklij ☽	☾	27 Prokopije D.	5 55	5 25
Utor.	12 Grgur papa	☾	28 Vasilije	5 53	5 27
Srid.	13 Rozina	☾	1 Mart. Evdok.	5 51	5 29
Čet.	14 Matilda	☾	2 Teodot	5 49	5 31
Pet.	15 Isusov ubrus †	☾	3 Evtropije	5 47	5 33
Sub.	16 Heribert	☾	4 Gerasim	5 46	5 34
11) Isus izgoni gjavola. Luk. XI. 14—28.					
Ned.	17 Bezimena	☾	5 Bezimena	5 45	5 35
Pon.	18 Ciril ☾	☾	6 42 mučenika	5 44	5 36
Utor.	19 Josip	☾	7 Vasilije	5 43	5 37
Srid.	20 Joahim †	☾	8 Teofilakto	5 41	5 39
Čet.	21 Benedikt	☾	9 40 mučenika	5 39	5 41
Pet.	22 5 rana Is. †	☾	10 Kodrat	5 37	5 43
Sub.	23 Viktorijan	☾	11 Sofronije	5 36	5 44
12) Isus nahrani 5000 ljudi. Iv. VI. 1—15.					
Ned.	24 Sridoposna	☾	12 Sridoposna	5 35	5 45
Pon.	25 Blagovist	☾	13 Nikifor	5 33	5 47
Utor.	26 Olimpija ☽	☾	14 Venedikt	5 31	5 49
Srid.	27 Ruperto †	☾	15 Agapije	5 29	5 51
Čet.	28 Guntram	☾	16 Savin	5 27	5 53
Pet.	29 Prisv. krv. I. †	☾	17 Aleksije	5 25	5 55
Sub.	30 Kvirin	☾	18 Kiril	5 22	5 58
13) Žudije hoće Isusa kamenovati Iv. VIII. 46—59.					
Ned.	31 Gluha	☾	19 Gluvna	5 19	6 1

Sunce ulazi u znak ovna 20-og u 5 s. 36 č. u veče. Počinje proliće.

Misečne mine

☽ Prvi četvrt 4-og u 1 s. 40 č. posle podne.

☾ Pun misec 11-og u 4 s. 37 č. u jutru.

☾ Posljednji č. 18-og u 6 s. 31 č. u jutru.

☾ Mladi mis. 26-og u 11 s. 25 č. prid p.

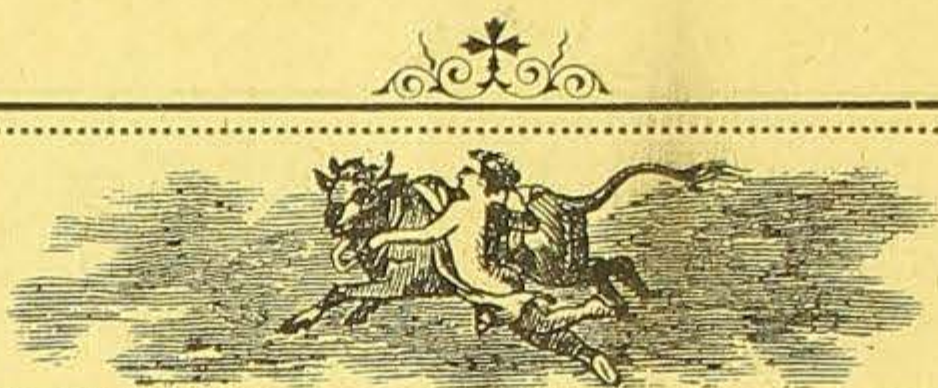
Dan je 10-og 11 sati 26 čas. 20-og 11 s. 58 č. 31-og 12 s. 42 č.

Gatanje o vrimenu.

1. do 6. promjenivo i vitar, 7. do 10. oblačno a kad kad sunce grane, 11. do 13. vitar, 14. bura, 15. do 19. hladno, 20. i 21. danje toplo, a noću hladno i vitar, 22. do 31. snig i vitar.

Travanj

ima 30 dana.

April

ima 30 dana.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Pon.	1 Hugo	☾	20 Jovan i Serg.	5 16	6 4
Utor.	2 Franjo P. ☽	☾	21 Jakov biskup	5 15	6 5
Srid.	3 Richard †	☾	22 Vasilije	5 15	6 5
Čet.	4 Isidor biskup	☾	23 Nikon	5 14	6 6
Pet.	5 Sed. ž. BDM †	☾	24 Zaharija	5 14	6 6
Sub.	6 Celestin	☾	25 Blagovesti	5 13	6 7

14) Svečani ulaz Isusov u Jeruzolim. Mat. XXI. 1—10.

Ned.	7 Cvitna	☾	26 Cveti	5 12	6 8
Pon.	8 Dionisije †	☾	27 Matrona	5 11	6 9
Utor.	9 Demetriј † ☽	☾	28 Hilarijon	5 10	6 10
Srid.	10 Ezechil †	☾	29 Marko	5 8	6 12
Čet.	11 Vel. četvr. †	☾	30 Jovan	5 6	6 14
Pet.	12 Vel. petak †	☾	31 Vel. petak	5 4	6 16
Sub.	13 Vel. subota †	☾	1 April	5 2	6 18

15. Uskrsnuće Isusovo. Mark. XVI 1—7.

Ned.	14 Uskrs	☾	2 Uskrs	5 1	6 19
Pon.	15 Uskrsni pon.	☾	3 Uskrsni pon.	5 —	6 20
Utor.	16 Lamberto m.	☾	4 Uskrsni utor.	4 59	6 21
Srid.	17 Rudolf ☽	☾	5 Teodul	4 57	6 23
Čet.	18 Apolonija	☾	6 Jevtimije	4 56	6 24
Pet.	19 Timon muč. †	☾	7 Gjuro	4 55	6 25
Sub.	20 Božidar	☾	8 Herodion	4 53	6 27

16) Kada večer bi onaj dan. Iv. XX. 10—31.

Ned.	21 Bila nedilja	☾	9 Eupsichije	4 51	6 29
Pon.	22 Soter i Kajo	☾	10 Terentije	4 49	6 31
Utor.	23 Adalbert b.	☾	11 Antipas	4 48	6 32
Srid.	24 Gjurgje V. m.	☾	12 Vasilije	4 47	6 33
Čet.	25 Marko ev. ☽	☾	13 Antemon	4 45	6 35
Pet.	26 Kleto papa †	☾	14 Martin	4 43	6 37
Sub.	27 Peregrin	☾	15 Aristarh	4 42	6 38

17) O dobrom pastiru. Iv. X. 11—16.

Ned.	28 Miserere	☾	16 Agapije	4 41	6 39
Pon.	29 Petar muč.	☾	17 Simeon	4 40	6 40
Utor.	30 Katarina s.	☾	18 Ivan D.	4 38	6 42

Sunce ulazi u znak bika 20-og u 9 s. 36 č. prije podne.

Misečne mine:

☽ Prvi četvrt 2-og u 10 s. 28 č. u večer.

☽ Pun misec 9-og u 2 s. 45 č. posle podne.

☽ Posljednji č. 17-og u 12 s. 22 č. posle ponoći.

☽ Mladi mis. 25-og u 2 s. 11 č. posle ponoći.

Dan je 10-og 13 sati 4 čas., 20-og 13 s. 34 č. 30-og 14 s. 14 č.

Gatanje o vremenu.

1. do 4. vitar, 5. do 8. hladno noću, 9. i 10. kišica, 11. do 14. oblačno i hladno, 21. do 24. magla, 25. do 27. kiša, 28. do 30. vidro.

Svibanj

ima 31 dan.

Maj

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Srid.	1 Filip i Jakob	☾	19 Jovan	4 36	6 44
Čet.	2 Sigismund ☾	☾	20 Teodor Trihin	4 35	6 45
Pet.	3 Naš. sv. Kr. †	☾	21 Januarije	4 34	6 46
Sub.	4 Florijan	☾	22 Teodor	4 33	6 47

18) Do malo i nećete me viditi. Iv. XVI. 16—22.

Ned.	5 Jubilate	☾	23 Gjurgjev dan	4 31	6 49
Pon.	6 Ivan iz Dam.	☾	24 Sava Stratilat	4 30	6 50
Utor.	7 Stanislav	☾	25 Marko ev.	4 29	6 51
Srid.	8 Ukaz Mihajila	☾	26 Vasil	4 28	6 52
Čet.	9 Grgur nas. ☾	☾	27 Simeon	4 27	6 53
Pet.	10 Antun pust. †	☾	28 Jason	4 26	6 54
Sub.	11 Mamerto	☾	29 Memnon	4 24	6 56

19) Idem k onom koji me je poslao. Iv. XVI. 5—14.

Ned.	12 Cantate	☾	30 Jakov apost.	4 22	6 58
Pon.	13 Servacije	☾	1 Maj Jeremija	4 21	6 59
Utor.	14 Bonifacije	☾	2 Atanasije	4 20	7 —
Srid.	15 Isidor	☾	3 Timotej	4 19	7 1
Čet.	16 Ivan Nep. ☾	☾	4 Pelagija	4 18	7 2
Pet.	17 Pashal †	☾	5 Irina	4 17	7 3
Sub.	18 Feliks	☾	6 Job	4 16	7 4

20) Što prosili budete od Oca. Iv. XVI. 23—30.

Ned.	19 Rogate	☾	7 Akakije	4 15	7 5
Pon.	20 Atanasije	☾	8 Jovan ev.	4 14	7 6
Utor.	21 Konstant.	☾	9 Nikola	4 13	7 7
Srid.	22 Julija	☾	10 Simon Zilot	4 12	7 8
Čet.	23 Spasovo	☾	11 Spasov dan	4 11	7 9
Pet.	24 Domicijan † ☾	☾	12 Epifanije	4 10	7 10
Sub.	25 Urban	☾	13 Glikerija	4 9	7 11

21) Ako dodje Utišitelj. Iv. XV. XVI.

Ned.	26 Exaudi	☾	14 Isidor	4 8	7 12
Pon.	27 Marija Magd.	☾	15 Pahomije	4 7	7 13
Utor.	28 Vilim	☾	16 Agapije	4 6	7 14
Srid.	29 Maksimin	☾	17 Antonik	4 5	7 15
Čet.	30 Ferdinand †	☾	18 Teodot i Petar	4 4	7 16
Pet.	31 Angjelija † ☾	☾	19 Patrikije	4 3	7 17

Sunce ulazi u znak blizanaca 21-og u 9 s. 30 č. prije podne.

Misečne mine:

☾ Prvi četvrt 2-og u 4. s. 44 č. u jutru.

☾ Pun misec 9-og u 1 sat posle ponoći.

☾ Posljednji č. 16-og u 6 s. 44 č. posle podne.

☾ Mladi mis. 24-og u 1 s. 46 č. posle podne.

☾ Prvi četvrt 31-og u 9 s. 48 č. pre podne.

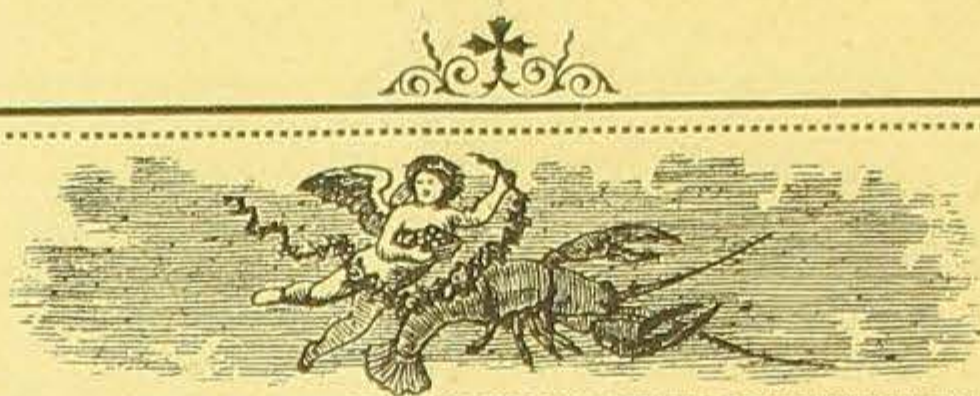
Dan je 10-og 14 sati 32 čas., 20-og 14 s. 52 č. 31-og 15 s. 14 č.

Gatanje o vremenu.

1. do 4. vidro i prijatna kišica, 5. i 6. sumorno, 7. do 15 lipo, 16. i 17. kiša, 18. vidro i toplo, 19. i 20. kiša, 21. do 26. zapara, 27. kiša s vitrom, 28. do 30 hlad., 31. kiša.

Lipanj

ima 30 dana.

Juni

ima 30 dana.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Sub.	1 Nikodem †	☾	20 Talalej	4 3	7 17
22) Ko mene ljubi, obdrži moje zapovidi Iv. XIV. 23—31.					
Ned.	2 Duhovi	☾	21 Duhovi. C. K.	4 2	7 18
Pon.	3 Duhovski pon.	☾	22 Duhovski pon.	4 2	7 18
Utor.	4 Kvirin bisk.	☾	23 Mihalj bisk.	4 1	7 19
Srid.	5 Bonifac † Kv.	☾	24 Simeon	4 1	7 19
Čet.	6 Norbert	☾	25 Naš. gl. J. kr.	4 —	7 20
Pet.	7 Roberto † ☽	☾	26 Karpo	4 —	7 20
Sub.	8 Medard †	☾	27 Terapont	4 —	7 20
23) Svaka je vlast meni data. Mat. XXVIII. 18—20.					
Ned.	9 Prisv. Trojstv.	☾	28 Nikita	3 59	7 21
Pon.	10 Margita	☾	29 Teodosija	3 59	7 21
Utor.	11 Barnaba	☾	30 Isakije	3 58	7 22
Srid.	12 Basilid	☾	31 Hermej	3 58	7 22
Čet.	13 Brašančovo	☾	1 Juni, Justin	3 58	7 22
Pet.	14 Vel. Vasil †	☾	2 Nikefor	3 57	7 23
Sub.	15 Vidak ☾	☾	3 Lukilijan	3 57	7 23
24) O velikoj večeri. Luk. XIV. 16—24.					
Ned.	16 Franjo Ass.	☾	4 Mitrofan	3 57	7 23
Pon.	17 Peregrin	☾	5 Dorotej	3 56	7 24
Utor.	18 Marcellin	☾	6 Visarijon	3 56	7 24
Srid.	19 Gervas. i Prot.	☾	7 Teodot bisk.	3 56	7 24
Čet.	20 Silverije	☾	8 Božidar	3 56	7 24
Pet.	21 Prisv. Srce I. †	☾	9 Kiril aleks.	3 56	7 24
Sub.	22 Paulin ☽	☾	10 Timotej	3 56	7 24
25) Približuju se Isusu carinari. Luk. XV. 1—10.					
Ned.	23 Sidonija	☾	11 Vartolomej	3 56	7 24
Pon.	24 Ivan krstitelj	☾	12 Onufrije	3 56	7 24
Utor.	25 Vilim	☾	13 Akvilina	3 56	7 24
Srid.	26 Ivan i Pavao	☾	14 Jelisej pror.	3 56	7 24
Čet.	27 Ladislav kralj	☾	15 Car Lazar	3 57	7 23
Pet.	28 Lav papa †	☾	16 Tihon	3 57	7 23
Sub.	29 Petari i Pava ☽	☾	17 Manuilo	3 57	7 23
26) Mnoštvo navali Isusu. Luk. V. 1—11.					
Ned.	30 Spomen Pav.	☾	18 Leontije	3 57	7 23

Sunce ulazi u znak raka, 21-og u 5 s. 29 č. posli podne.

Počinje lito.

Misečne mine:

☽ *Pun misec*
7-og u podne.

☾ *Posljednji č.*
15-og u 12 s.
27 č. posle p.

☽ *Mladi mis.*
22-og u 10 s.
51 č. u večer.

☽ *Prvi četvrt*
29-og u 3 s.
posle podne.

Dan je 10-og
15 sati 22 čas.,
20-og 15 s. 28 č.
30-og 15 s. 26 č.

Gatanje o vri- menu.

1. oblačno i vi-
tar, 2. do 4. lipo,
5. vitar, 6. kiša,
7. do 11. lipo i
vitar, 12 kiša, 13.
vidro, 14. i 15.
oblačno, no po kad
kad sunce grane,
16. kiša, 17. i 18.
promenjivo, 19.
kiša, 20. do 24.
lipo, 25. pljusak,
26. oblačno, no
po kadkad sunce,
28. do 30. kiša.

Srpanj

ima 31 dan.

Juli

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Pon.	1 Teodorik	♄	19 Juda ap.	3 57	7 23
Utor.	2 Pohod bl. D.M.	♄	20 Metodije	3 58	7 22
Srid.	3 Heliodor	♄	21 Julijan	3 58	7 22
Čet.	4 Udalrik	♄	22 Jevsevije	3 59	7 21
Pet.	5 Ciril i Metod †	♄	23 Agripina	3 59	7 21
Sub.	6 Isajia prorok	♄	24 Ivanj dan	4 —	7 20

27) O pravdi farizejskoj. Mat. V. 20—24.

Ned.	7 Vilibaldo ☽	♄	25 Fevronija	4 1	7 19
Pon.	8 Kilijan bisk.	♄	26 David	4 1	7 19
Utor.	9 Lukrecije	♄	27 Samsun	4 2	7 18
Srid.	10 Amalija div.	♄	28 Kir i Jovan	4 2	7 18
Čet.	11 I. Pijo papa	♄	29 Petrov dan	4 3	7 17
Pet.	12 Hinko †	♄	30 12 apostola	4 4	7 16
Sub.	13 Margarita	♄	1 Juli Kuz. i D.	4 4	7 16

28) Isus nahranjuje 4000 ljudi. Mark. VIII. 1—9.

Ned.	14 Bonaventura	♄	2 Pol. halj. Bog	4 5	7 15
Pon.	15 Rastan. ap. ☾	♄	3 Jakinto	4 6	7 14
Utor.	16 Maternus	♄	4 Andri. Kritski	4 7	7 13
Srid.	17 Aleksa	♄	5 Atanasije	4 8	7 12
Čet.	18 Kamilo	♄	6 Sisoj	4 9	7 11
Pet.	19 Vinko a Pau. †	♄	7 Toma i Akak.	4 10	7 10
Sub.	20 Ilija prorok	♄	8 Prokopije vel.	4 11	7 9

29) O lažljivi proroci. Mat. VII. 15—21.

Ned.	21 Škap. B. D. M.	♄	9 Pankracije	4 12	7 8
Pon.	22 Marija Mag. ☽	♄	10 45 mučenika	4 13	7 7
Utor.	23 Apolinar muč.	♄	11 Eufimija, Olga	4 14	7 6
Srid.	24 Kristina div.	♄	12 Proklo i Ilar	4 15	7 5
Čet.	25 Jakov ap.	♄	13 Gavriilo	4 16	7 4
Pet.	26 Ana †	♄	14 Akila	4 17	7 3
Sub.	27 Pantelija	♄	15 Kirik i Julita	4 18	7 2

30) O nepravednom upravitelju. Luk. XVI. 1—9.

Ned.	28 Viktor papa ☽	♄	16 Atinogen	4 19	7 1
Pon.	29 Marta	♄	17 Marina	4 20	7 —
Utor.	30 Abdon i Senec	♄	18 Emilijan	4 21	6 59
Srid.	31 Ignjat Lojola	♄	19 Makrena	4 22	6 58

Sunee ulazi u znak lava 22-og u 4 sata 24 čas. ujutru.

Misečne mine:

☽ *Pun misec* 7-og u 12 s. 28 č. posle ponoći.

☾ *Posljednji č.* 15-og u 4 s. 31 č. u jutru.

☾ *Mladi mis.* 22-og u 6 s. 31 č. u jutru.

☾ *Prvi četvrt* 28-og u 9 s. 35 č. u veče.

Dan je 10-og 15 sati 16 čas., 20-og 14 s. 58 č. 31-og 14 s. 36 č.

Gatanje o vremenu.

1. i 2. lipo, 4. do 5. kiša s vjetrovom, 6. lipo no vjetrovito, 7. lipo, 8. i 9. kiša, 10. i 11. lipo, 12. do 15. kiša i vjetrov, 16. i 17. lipo, 18. do 20. kiša, 21. do 24. lipo, 25. oblačno, 26. i 27. jaka kiša, 28. do 31. lipo.

Kolovoz

ima 31 dan.

August

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Cet.	1 Petar u okovih	☾	20 Ilija prorok	4 23	6 57
Pet.	2 Porciunkula †	☾	21 Simeon, Jez.	4 25	6 55
Sub.	3 Naš. sv. Stip.	☾	22 Magdalena	4 27	6 53
31) Isus plače nad Jerusolimom. Luk. XIX. 41—47.					
Ned.	4 Dominik	☾	23 Trofim	4 28	6 52
Pon.	5 Snižna gos. ☽	☾	24 Kristina	4 29	6 51
Utor.	6 Priobraženje	☾	25 Ana	4 30	6 50
Srid.	7 Kajetan	☾	26 Paraskeva	4 32	6 48
Čet.	8 Cirijak	☾	27 Pantelija	4 33	6 47
Pet.	9 Roman †	☾	28 Prohor i Nik.	4 35	6 45
Sub.	10 Lovro	☾	29 Kalinik	4 36	6 44
32) O fariseju i Cariniku. Luk. XVIII. 9—14.					
Ned.	11 Suzana	☾	30 Angjelina	4 37	6 43
Pon.	12 Klara opatica	☾	31 Jevdokim	4 38	6 42
Utor.	13 Hipolit ☾	☾	1 Aug. Naš. †	4 39	6 41
Srid.	14 Eusebija †	☾	2 Prinos sv. St.	4 40	6 40
Cet.	15 Velika gospa	☾	3 Isak	4 41	6 39
Pet.	16 Roka †	☾	4 7 detića u Ef.	4 43	5 37
Sub.	17 Anastazije	☾	5 Eusignije	4 45	6 35
33) Isus izličuje gluhonima. Mark. VII. 31—37.					
Ned.	18 Jelena carica	☾	6 Preobraženje	4 47	6 33
Pon.	19 Ludovik	☾	7 Dometije	4 49	6 31
Utor.	20 Stipan kralj u.	☾	8 Emilijan	4 50	6 30
Srid.	21 Bernardo	☾	9 Matija ap.	4 51	6 29
Čet.	22 Timotej muč.	☾	10 Lavrentije	4 52	6 28
Pet.	23 Filip †	☾	11 Euplo i Sozana	4 53	6 27
Sub.	24 Bartol ap.	☾	12 Fotije	4 55	6 25
34) O milosrdnom Samaritancu. Luk. V. 23—27.					
Ned.	25 Ludovik	☾	13 Maksim	4 57	6 23
Pon.	26 Pelagija	☾	14 Mihej prorok	4 58	6 22
Utor.	27 Josip ☽	☾	15 Velika gosp.	4 59	6 21
Srid.	28 Augustin	☾	16 Ubrus Hristov	5 1	6 19
Čet.	29 Glavosik Ivan	☾	17 Miron	5 2	6 18
Pet.	30 Roza div. †	☾	18 Flor	5 3	6 17
Sub.	31 Rajmund	☾	19 Andrija Strat.	5 5	6 15

Sunce ulazi u znak divojke 23. u 11 sati 11 čas. prije podne.

Misečne mine:

☽ Pun misec 5 og u 2 s. 51 č. posle podne.

☾ Posljednji č. 13-og u 6 s. 18 č. u veče.

☽ Mladi mis. 20-og u 1 s. 55 č. posle p.

☽ Prvi četvrt 27-og u 6 s. 43 č. u jutru.

Dan je 10-og 14 sati 8 čas. 20-og 13 s. 40 č. 31-og 13 s. 10 č.

Gatanje o vremenu.

1. do 5. kišovito, 6. oblačno, 7. kiša, 12. do 22. lipo, 23. i 24. nepromenljivo, 25. do 29. nepostojano, 30. i 31. oblačno i maglovito.

Rujan

ima 30 dana.

September

ima 30 dana.

Dani Za katolike ☉ Za grčko-istočne S. izl. S. z.

35) Deset gubavaca. Luk. XVII. 11—19.

Ned.	1	Angjeli čuv.	☿	20	Samuilo pr.	5 6	6 14
Pon.	2	Antonije	☿	21	Tadej	5 8	6 12
Utor.	3	Mansvet †	☿	22	Agatonik	5 10	6 10
Srid.	4	Rozalija ☉	☿	23	Lup	5 11	6 9
Čet.	5	Lovro Justin	☿	24	Jevtihije	5 13	6 7
Pet.	6	Zaharija †	☿	25	Vartolomej	5 14	6 6
Sub.	7	Regina div.	☿	26	Andrija	5 16	6 4

36) Nitko nemože dva gospodara služiti. Mat. VI. 24—33.

Ned.	8	Mala gospa	☿	27	Pimen	5 18	6 2
Pon.	9	Sidonija	☿	28	Mojsije Mur.	5 20	6 —
Utor.	10	Nikola	☿	29	Usekovanije	5 21	5 59
Srid.	11	Teodora	☿	30	Aleksandar	5 22	5 58
Čet.	12	Tobija ☉	☿	31	Pojas Bogor.	5 23	5 57
Pet.	13	Filip bisk. †	☿	1	Septemb. Sim.	5 25	5 55
Sub.	14	Uzviš. sv. Kr.	☿	2	Mamant	5 27	5 53

37) O naimskom mladiću. Luk. VII. 11—16.

Ned.	15	Ime Marijino	☿	3	Antim	5 29	5 51
Pon.	16	Eufemija	☿	4	Vavila	5 30	5 50
Utor.	17	Lamberto	☿	5	Zaharija i Jel.	5 31	5 49
Srid.	18	Toma † kv. ☉	☿	6	Evdoksije	5 32	5 48
Čet.	19	Januarije	☿	7	Sozont	5 34	5 46
Pet.	20	Eustahije †	☿	8	Mala gosp.	5 36	5 44
Sub.	21	Matija ev. †	☿	9	Joakim i Ana	5 38	5 42

38) Isus izličeje vodobolestnika. Luk. XIV. 1—11.

Ned.	22	Mavro	☿	10	Minodora	5 39	5 41
Pon.	23	Tekla divica	☿	11	Teodora	5 41	5 39
Utor.	24	Gerardo	☿	12	Avtonom	5 43	5 37
Srid.	25	Kleofas ☉	☿	13	Kornelije	5 45	5 35
Čet.	26	Ciprijan	☿	14	Krstov dan	5 46	5 34
Pet.	27	Kozma i D. †	☿	15	Nikita	5 47	5 33
Sub.	28	Venceslav	☿	16	Eufimija	5 49	5 31

39) Isusa kušaju fariseji. Mat. XXII. 34—46.

Ned.	29	Miholj arh.	☿	17	Sofija i 3 kćeri	5 51	5 29
Pon.	30	Jeronim	☿	18	Evmenije †	5 54	5 26

Sunce ulazi u znak vage 23-eg u 8 s. 19 č. prije p. Počinje jesen.

Misečne mine:

☉ Pun misec 4-og u 6 s. 55 č. u jutru.

☾ Posljednji č. 12-og u 5 s. 51 č. u jutru.

☽ Mladi misec 18-og u 9 sati 55 č. u veče.

☾ Prvi četvrt 25-og u 7 s. 22 č. u veče.

Dan je 10-og 12 sati 38 čas., 20-og 12 s. 8 č. 28-og 11 s. 42 č.

Gatanje o vremenu.

1. do 5. lipo, 6. oblačno, 7. kiša, 8. do 16. kiša, 17. lipo, 18. hladno, 19. do 24. lipo, 25. i 26. kiša, 27. lipo, 28. vitar, 29. i 30. kiša.

Listopad

ima 31 dan.

Oktober

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Utor.	1 Remigije	☾	19 Trofim	5 57	5 23
Srid.	2 Leodegar	☾	20 Jevstatije	5 59	5 21
Čet.	3 Kandid ☾	☾	21 Kodrat	6 —	5 30
Pet.	4 Franjo S. †	☾	22 Foka	6 1	5 19
Sub.	5 Placid	☾	23 Zač. Jov. Krst.	6 2	5 18

40) Isus unigje u lagju. Mat. IX. 1—8.

Ned.	6 Sv. krunica	☾	24 Tekla	6 3	5 17
Pon.	7 Justina	☾	25 Eufrosinia	6 3	5 17
Utor.	8 Brigita	☾	26 Jovan ap.	6 4	5 16
Srid.	9 Dionisije	☾	27 Kalistrat	6 5	5 15
Čet.	10 Franjo Borg.	☾	28 Hariton	6 7	5 13
Pet.	11 Firmin b. † ☾	☾	29 Cirijak	6 9	5 11
Sub.	12 Maksimilijan	☾	30 Grgur	6 10	5 10

41) O najvećoj večeri. Mat. XXII. 1—14.

Ned.	13 Koloman	☾	1 Okto. Pok. B.	6 11	5 9
Pon.	14 Kalist papa	☾	2 Ciprian	6 13	5 7
Utor.	15 Terezija	☾	3 Dionisije	6 15	5 5
Srid.	16 Gal opat	☾	4 Stefan Štilj.	6 17	5 3
Čet.	17 Hedviga	☾	5 Haritina	6 18	5 2
Pet.	18 Luka ev. † ☾	☾	6 Toma ap.	6 19	5 1
Sub.	19 Petar alk.	☾	7 Sergije	6 21	4 59

42) O bolesnom kraljevom sinu. Iv. IV. 45—53.

Ned.	20 Vendelin	☾	8 Pelagija	6 23	4 57
Pon.	21 Ursula div.	☾	9 Jakov alfej.	6 25	4 55
Utor.	22 Kordula	☾	10 Evlampije	6 26	4 54
Srid.	23 Ivan Kapistr.	☾	11 Filip ap.	6 28	4 52
Čet.	24 Rafael	☾	12 Probus	6 30	4 50
Pet.	25 Hrisant † ☾	☾	13 Karpo	6 31	4 49
Sub.	26 Demetrije	☾	14 Petkovača	6 32	4 48

43) O kraljevom računu. Mat. XVIII 23—38.

Ned.	27 Sabina	☾	15 Lucijan	6 33	4 47
Pon.	28 Simun i Juda	☾	16 Longin	6 35	4 45
Utor.	29 Narcis	☾	17 Osija pror.	6 37	4 43
Srid.	30 Klaudije	☾	18 Luka ev.	6 39	4 41
Čet.	31 Wolfgang †	☾	19 Joel pror.	6 40	4 40

Sunce ulazi u znak škorpije 23. u 4 s. 48. č. posl. podne.

Misečne mine:

☾ *Pun misec* 3-eg u 11 s. 47 č. u večer.

☾ *Posljednji č.* 11-og u 3 s. 34č. posle p.

☾ *Mladi mis.* 18-og u 7 s. 10 č. u jutru.

☾ *Prvi četvrt* 25-og u 12 s. 4 č. posli podne.

Dan je 10-og 11 sati 6 čas., 20-og 10s. 34č. 31-og 10s. — č.

Gatanje o vremenu.

1. snig, 2. i 3. hladne noći, 4. i 5. lipo, 6. snig, 7. i 8. oluja, 9. do 15. naizmenice lipo i kiša, 16. do 21. lipo i toplo, 22. magla, 23. do 27. hladna kiša, 28. do 31. mraz i magla.

Studení

ima 30 dana.

November

ima 30 dana.

Dani	Za katolike	☉	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
Pet.	1 Svi sveti †	☾	20 Artemije	6 41	4 39
Sub.	2 Dan mrtvih ☾	☾	21 Ilarijon	6 43	4 37

44) Podajte caru carevo a Bogu božije. Mat. XXII. 15—21.

Ned.	3 Huberto	☾	22 Averkije	6 45	4 35
Pon.	4 Karlo Borom.	☾	23 Jakov apost.	6 46	4 34
Utor.	5 Mirko	☾	24 Areta	6 47	4 33
Srid.	6 Leonardo	☾	25 Markijan	6 48	4 32
Čet.	7 Engelberto	☾	26 Mitrov dan	6 50	4 30
Pet.	8 Godefrid †	☾	27 Nestor	6 51	4 29
Sub.	9 Teodor	☾	28 Stevan	6 52	4 28

45) O jairovoj kéeri. Mat. IX. 18—26.

Ned.	10 Andrija Av. ☉	☾	29 Anastasija	6 53	4 27
Pon.	11 Martin bisk.	☾	30 Milutin	6 54	4 26
Utor.	12 Martin papa	☾	31 Stahije	6 55	4 25
Srid.	13 Stanislav	☾	1 Nov. Kuzm.	6 57	4 23
Čet.	14 Jukund	☾	2 Akindin	6 59	4 21
Pet.	15 Leopoldo †	☾	3 Gjurgjic	7 —	4 20
Sub.	16 Edmund ☾	☾	4 Joanikije	7 1	4 19

46) P simenu gorušice. Mat. XIII. 31—35.

Ned.	17 Grgo čudotv.	☾	5 Galaktijon	7 2	4 18
Pon.	18 Roman opat	☾	6 Pavao bisk.	7 3	4 17
Utor.	19 Elisabeta	☾	7 33 muč. u M.	7 4	4 16
Srid.	20 Feliks Valoa	☾	8 Arh. Mihajilo	7 5	4 15
Čet.	21 Prik. B. D. M.	☾	9 Onisifor	7 6	4 14
Pet.	22 Cecilija div. †	☾	10 Erast i Olimp	7 7	4 13
Sub.	23 Klement papa	☾	11 Viktor	7 8	4 12

47) O strahoti pustosenja. Mat. XXIV. 15—35.

Ned.	24 Hrisogen ☉	☾	12 Jovan patr al.	7 9	4 11
Pon.	25 Katarina	☾	13 Jovan zlatoust	7 10	4 10
Utor.	26 Konrad	☾	14 Filip ap.	7 11	4 9
Srid.	27 Virgil	☾	15 Gurije	7 12	4 8
Čet.	28 Sosten	☾	16 Matej evang.	7 14	4 6
Pet.	29 Saturnin †	☾	17 Grigorije	7 15	4 5
Sub.	30 Andrija	☾	18 Platon i Rom.	7 17	4 3

Sunce ulazi u znak strilca, 22. u 2 s. — č. posli podne.

Misečne mine:

☾ *Pun misec*
2-og u 4 s. 18 č. posli podne.

☉ *Poslidnji č.*
10-og u 12 s. 6 č. posle ponoći.

☾ *Mladi mis.*
16-og u 6 s. 11 č. u veče.

☾ *Prvi četvrt*
24-og u 8 s. 18 č. pre podne.

Dan je 10-og 9 sati 34 čas., 20-og 9 s. 10 č. 30-og 8 s. 46 č.

Gatanje o vremenju.

1. do 4. hladno, oblačno i maglovito, 5. do 8. toplije, 9. do 13. vitar i golomrazica, 14. priko dan toplo, a obnoć snig, 15. do 22. vidro i hladno, 23. i 24. oblačno i vitar, 25. snig, 26. oluja, 27. i 28. vijavica, 29. i 30. vidro.

ZKVN.org.rs

Prosinac

ima 31 dan.

December

ima 31 dan.

Dani	Za katolike	☾	Za grčko-istočne	S. izl.	S. z.
48) Znakove će biti u suncu i misecu. Luk. XXI. 25—33.					
Ned.	1 I. Došašća	☾	19 Avdija pror.	7 18	4 2
Pon.	2 Bibijana ☽	☾	20 Grigorije	7 19	4 1
Utor.	3 Franjo Žaver	☾	21 Vavedenije	7 19	4 1
Srid.	4 Barbara †	☾	22 Filemon	7 19	4 1
Čet.	5 Sava	☾	23 Aleksander	7 19	4 1
Pet.	6 Nikola †	☾	24 Katarina	7 20	4 —
Sub.	7 Ambrozije	☾	25 Klement papa	7 20	4 —
49) Ivan u tamnici. Mat. XI. 2—10.					
Ned.	8 II. Došašća	☾	26 Alipije	7 20	4 —
Pon.	9 Leokadija ☾	☾	27 Jakov pers.	7 20	4 —
Utor.	10 Judita	☾	28 Stefan novi	7 21	3 59
Srid.	11 Damas p. †	☾	29 Paramon	7 21	3 59
Čet.	12 Maksencije	☾	30 Andrija	7 22	3 58
Pet.	13 Lucija div. †	☾	1 December	7 22	3 58
Sub.	14 Spiridion	☾	2 Habakuk	7 22	3 58
50) Svidočanstvo Ivanovo. Iv. I. 19—28.					
Ned.	15 III. Došašća	☾	3 Sofonije	7 22	3 58
Pon.	16 Adelhaid ☽	☾	4 Varvara	7 23	3 57
Utor.	17 Lazar	☾	5 Sava	7 23	3 57
Srid.	18 Gracijan † kv.	☾	6 Sv. Nikola	7 23	3 57
Čet.	19 Nemesije	☾	7 Ambrozije	7 23	3 57
Pet.	20 Amon †	☾	8 Patapije	7 23	3 57
Sub.	21 Toma ap. †	☾	9 Zač. Bl. D. M.	7 24	3 56
51) 15. godine vladanja Tiberijeva. Luk. XIII. 1—6.					
Ned.	22 IV. Došašća	☾	10 Jovan despot	7 24	3 56
Pon.	23 Viktorija	☾	11 Danilo stupnik	7 24	3 56
Utor.	24 Adam i E. † ☽	☾	12 Spiridon	7 24	3 56
Srid.	25 Božić	☾	13 Evstratije	7 24	3 56
Čet.	26 Stipan pr. m.	☾	14 Tirs i druž.	7 23	3 57
Pet.	27 Ivan evang.	☾	15 Elavterije	7 23	3 57
Sub.	28 Mladenci	☾	16 Agej	7 23	3 57
52) Josip i Marija čudiše se. Luk. II. 33—40.					
Ned.	29 Toma bisk.	☾	17 Danilo pror.	7 23	3 57
Pon.	30 David	☾	18 Sevastijan	7 22	3 58
Utor.	31 Silvestar ☽	☾	19 Bonifac	7 22	3 58

Sunce ulazi u znak jareca 22-og u 2 s. 35 č. poslije ponoći.

Počinja zima.

Misečne mine:

☽ *Pun misec* 2-og u 7 s. 38 č. u jutru.

☾ *Posljednji č.* 9-og u 8 s. 9 č. pre podne.

☽ *Mladi mis.* 16-og u 7 s. 29 č. u jutru.

☽ *Prvi četvrt* 24-og u 6. s. 21 č. u jutru.

☽ *Pun misec* 31-og u 9 s. 30 č. u veče.

Dan je 10-og 8 sati 38 čas., 20-og 4 s. 34 č. 31-og 8 s. 36 č.

Gatanje o vrim.

1. do 4. mraz, 5. i 6. oblačno i maglovito, 11 i 12 toplo, 13. vitar, 14 i 15. lapavica, 16 i 17. snig, 18. do 23. hladan vitar, 24. i 25. snig, 26. i 27. oblačno, 28. i 29. toplo, 30, 31. mraz,

Saturn planeta vladarica,

o kojem današnja znanost ovo kazuje:

Saturn je po svitlosti zvizda prve klase, i svitli svitnom svitlošću. Saturn je planeta, t. j. pratilac našega sunca i obigje jedanput oko sunca sa 29 godina 166 dana 5 sati 16 minuta i 32 sekunda. Sridnja daljina od sunca jeste 1395 milijuna kilometara. Daljina od zemlje je kako kad; najdalje je 1625 milijuna kilometara, a najbliže je 1180 milijuna kilometara.

Saturn je u našem sunčanom sistemu po veličini druga planeta, jer je Jupiter najveća planeta. Pričnik Saturnov je 123.800 kilometara.

Na Saturnovoj površini nemože tako štogod biti, što bi bilo našim oceanima nalik, jer je gustina Saturnova manja od gustine naše vode.

Ima zvizdoznanaca, koji tvrde, da je u Saturna maleno gušće jezgro, koje je obloženo kao nikom maglom, koja je rigje od onog jezgra. Po tome Saturn nije došao u razvitku svome do onoga stipena gustoće, kakvu imaju ostale planete.

Saturn se okreće oko svoje osovine i jedanput se okrene za 10 sati 29 minuta i 17 sekunada.

Saturn po svoj prilici da ima pogustu atmosferu; to se izvodi otud, što na njemu ima nikih sivih traka, koje su nikad ne vide na samom kraju planete, nego se polagano gube.

Saturn nije sam, on ima oko sebe dosta društva, njega prate osam miseci. (Naša zemlja ima samo jedan misec). Osim toga oko njega lebdi još sistem potanjih prstenova; to je jedini primer u čitavom našem sunčanom sistemu.

Saturn su još stari znali, no za prstenje njegovo nisu znali. Prstenje je vigjeno tek u novije doba. U drugoj polovini godine 1610 opazio ih je italijanski naučenjak Galilei, no šta su, t. j. da su to niki prstenovi, to nije mogao razaznati. I drugi su to vidili i svašta nagagjali, šta to može biti; no tek. god. 1659 objasio je učeni Holandez Huyghens o tome svoje misli i rekao, da su to prstenovi, što lebde oko Saturna, a što ih mi nevidimo uvijek kao prstenove, dolazi otud, što se položaj Saturna i njegovih prstenova prema zemlji minja, te zbog toga, inače okrugli Saturnovi prstenovi imaju raznovrstan izgled.

Od spoljašnjeg kraja prstenja Saturnovog pa do Saturnovog središta ima 273.575 kilom. a od untrašnje sičiniće prstenja pa do središta ima 181.938 kilometr. Po tome izmegju prstenja i Saturna ima 32.796 klmtr.

Stari nisu znali za Saturnove misece; to je zato, što su to takva nebesna tila, koja se mogu viditi samo na durbin. Od njegovih osam miseci prvi put je jedan vidjen 25. ožujka 1665. god., a osmi je vigjen 16. rujna 1848.

U daljinama tih miseci od Saturna ima niki izvestan red, te zbog toga zvizdoznanci drže, da mora biti — i ako do danas nije vigjen — još jedan misec izmegju sadašnjeg petog i šestog miseca, jer su to dva miseca jedno od drugo suviše daleko.

Pomične svetkovine.

Sedamdesetnica pada 10. veljače.	Prisveto Srce Isusovo 21. lipnja.
Pepelnica pada 27. veljače.	Angjeli čuvari 1. rujna.
Uskrs je 14. travnja.	Mala gospa 8. rujna.
Molitveni dani su 20., 21. i 22. Svib.	Ime Marijino 15. rujna.
Spasovo je 23. Svibnja.	Sv. Krunica 6. listopada.
Duhovi su 2. lipnja.	Prva nedilja došašća 1. prosinca.
Nedilja prisv. Trojstva 9. lipnja.	Poklade se počimaju 6. sijenja i
Brašanjevo 13. lipnja.	traju do 26. veljače.

Postovi.

Kvaterni postovi :

Prolični 6., 8. i 9. ožujka.
Litni 5., 7. i 8. lipnja.
Jesenji 18., 20. i 21. rujna.
Zimski 18., 20. i 21. prosinca.

U oči svetkovina post je :

U oči Duhova 1. lipnja.
U oči Petrova 28. lipnja.

U oči velike gospe 14. Kolovoza
U oči svih svetih 31. listopada.
U oči Božića 24. prosinca.

Drugi zapovidni postovi.

Korizma od 27-e veljače do 12-og
travnja.
Post u Došašću sridom i petkom.
U kalendaru † označuje post.

Ove godine 1895. je :

Zlatni broj u krugu misečevom	15.
Godina u krugu sunčevom	28.
Znak misečni (epakta)	IV.
Nediljno slovo	F.

Ništo o planetama po virovanju starih i po današnjoj znanosti.

U Kalendarima ima uvijek govora o planeti vladarici. To je davnašnje virovanje i ima svoje poriklo u Misiru. No mi kao kršćani u tako što nemožemo virovati. Svemogući Bog svitom vlada! Pa kako da vladaju njime planete, koje su dilo ruku Božijih?

Kao što rekosmo, tako je bilo nekada u starom Misiru, kod naroda neznabožačkog, koji je virovao, kao da planete upravljaju ljudskom sudbom i u obće svitom. Njima je i sunce i misec, bio planeta, što mi danas znamo, da nije istina. Po njihovom, bilo je svega sedam planeta: Saturn, Jupiter, Mars, Sunce, Venera, Merkur i Misec. Virovali su, da svakog sata i svake godine vlada druga planeta.

Po tome staromisirskom virovanju godine 1895 bio bi :

Četri godišnje dobe.

Proliće počima onda, kad sunce ugje u nebesni znak ovna 20-og ožujka u 5 s. 36 č. u večer. Dan i noć jednaki.

Lito počima onda, kad sunce ugje u nebesni znak raka, 21-og lipnja u 5 s. 29 č. posle podne. Dan najduži, a noć najkraća.

Jesen počima onda, kad sunce ugje u nebesni znak vage, 23-eg rujna u 8 s. 19 č. prije podne. Dan i noć jednaki.

Zima počima onda, kad sunce ugje u nebesni znak jarca 22-og prosinca u 2 s. 35 č. posli ponoći. Dan najkraći, a noć najduža.

Pomračenja sunca i miseca.

U godini 1895. pomračenje se triput sunce i dvaput misec, no u našim krajevima vidiće se samo oba pomračenja misečeva.

I. Cilo (totalno) pomračenje miseca biće 11. ožujka posli ponoći; kod nas će se viditi. Početak u 2 sata 53 minuta a kraj u 6 sati 25 minuta u jutru. Vidiće se u jugozapadnoj Aziji, u Jevropi, Africi, na atlantskom oceanu, u Americi i u istočnoj polovini tihog oceana.

II. Čestimično (parcijalno) pomračenje sunca biće 26. ožujka, kod nas se neće viditi. Početak u 9 sati 38 minuta pri podne, a kraj u 12 sati 40 minuta posli podne. Vidiće se u Norveškoj, na britanskim ostrvima, na sivero-zapadnim vrhovima Francuske i Španije, u sivernom delu atlantskog oceana, u severo-istočnim pomorskim krajevima siverne Amerike i u susednom dilu sivernog polarnog kraja.

III. Čestimično (parcijalno) pomračenje sunca biće 20. kolovoza, kod nas se neće viditi. Početak u 1 sat i 4 minuta, a kraj u 3 sata i 15 minuta posli podne. Vidiće se u istočnoj Rusiji, u sivero-zapadnoj Aziji, i u susednim krajevima sivernih polarnih zemalja.

IV. Cilo (totalno) pomračenje miseca biće 14. rujna; kod nas će se tek ništo viditi. Početak u 5 sati, a kraj u 8 sati i 54 minuta prije podne. Vidiće se u zapadnoj polovini Jevrope i Afrike, na atlantskom oceanu, u Americi i na velikom oceanu.

V. Čestimično (parcijalno) pomračenje sunca biće 18. rujna, kod nas se neće viditi. Početak u 7 sati 59, m. minuta a kraj u 11 sati 28. minuta u večer. Vidiće se u istočnoj Australiji, na novoj Selandiji, u jugozapadnom delu tihog oceana i na južnom ledenom moru.

Vrime po minama miseca.

1. Ako je mina miseca noću od 10 do 4 sata, to bude lipo vrime; a ako je mina danju od 10 do 4 sata, to bude vitra ili sniga; ako li je pak mina od 4 do 10 sati s jutra ili večera, to biva prominljivo vrime, bilo lito ili zima. — Što su mine bliže oko ponoći, to je lipše

vrime i liti i zimi, a što su bliže oko podne, to je vrime ružnije i rdjavije. Mine posli 2 sata po podne nose lipo vrime — ako vitar ne pokvari, a mine posle 1 sata po ponoći ritko nose lipo vrime. Pod minom uzima se prvi i drugi dan: prija i posli mladine, prija i posli punine (uštapa), pre i posle prve i poslidnje četvrti. — Sušne godine najmanje je kiše o punom misecu, a kišovite godine baš tada je najviše. O punom misecu ritko je noću vitra, o mladini ritko danju, o prvoj četvrti ritko s večera, a o poslidnjoj četvrti ritko ga je s jutra.

Vrime po vitru.

Kakvo će kad vrime biti, zavisi poglavito od vitra. Istočni vitar duše iz suvih i hladnih krajeva, pa zato uvik donosi sušu i hladnoću. — Zapadni vitar duše s mora, zato uvik donosi mnoge pare i vlage, od koje ako je hladno, budu oblaci te pada kiša ili snig. Siverni vitar duše iz studenih krajeva, za to je studen, i gdi zateče pare i oblaka, istira maglu, kišu ili snig. Južni vitar duše iz toplih zemalja te donosi toplotu i vlagu. Sivero-istočni vitar donosi hladno i suvo vrime, a Jugo-istočni vitar toplo i vlažno vrime.

Sunce i naš sunčani sistem.

Kao kakav veliki šator, razapet je nad nama grdni nebesni svod. Po njemu vidimo iz dana u dan, kako se kreće jarko sunce, blidi misec i milijuni milijuna sitnijih i krupnijih zvizda. — Sunce ta nebesna svitljka, jeste srce i duša onom planetnom sistemu, kuda spada i naša zemlja. Sunce je izvor svemu životu na našoj zemlji, jer svitli i grije. Od sridine sunčeve do sridine zemljine ima 148,670.00 kilometara (19.884.000 milja.) — Sunce se okreće oko svoje osovine, i okrene se jedanput za 25 dana, 5 sati i 38 minuta. Dokazano je, da je sunce sastavljeno iz onih istih materija, iz kojih je sastavljena i naša zemlja. Planete su nebesna tila, a pratioeci sunčevi. Imademo osam velikih planeta i 317 malih planetah (planetoidi, asteroidi). Velike planete jesu polazeći od sunca pa dalje, ove: Merkur, Venera, (ili Danica, Zornjača, Večernjača), Zemlja, Mars, Jupiter, Saturn, Uranus i Neptun. Asteroidi nemaju svaki svoje ime. — Kao što sunce ima svoje pratioce — planete, isto tako i velike planete (no ne sve) imaju svoje pratioce, koje zovemo misecima. Zemlja ima jedan misec, Mars dva, Jupiter pet, Saturn osam, Uranus četir, Neptun jedan misec. — Saturn ima oko sebe još i prsten, koji je sastavljen iz tri sloja. — Osim toga ima još i repatih zvizda (kometa). To su nebesna tila, koja imaju svitlu zvizdastu jezgru i rep, koji je manje svitao od jezgre.

Visoka kraljevska kuća.

FRANJO JOSIP I. car austrijski, apoštolski kralj ugarski, kralj česki, almatinski hrvatski i slavonski itd. itd. rodio se 12. kolovoza 1830, postao vladalac 2 prosinca 1848, oženio se 24. travnja 1854:

Caricom i kraljicom ELISABETOM vojvodinjom bavarskom rođj. 4. prosinca 1837.

Dica kraljeva:

1. Nadvojvodinja GISELA rođj. 12. srpnja 1856. udata za vojvodu bavarskoga Leopolda.

2. Nadvojvoda RUDOLF cesarević i kraljević rođen 21. kolovoza 1859, oženi se 10. svibnja 1881. belgijskom kraljevnom Štefanijom. Njima se 2. rujna 1883. rođj. kći, nadv. Elisabeta, umro je 30. sijenja 1889.

3. Nadvojvodinja MARIJA VALERIJA rođjena 22. travnja 1868. oženjena 31. srpnja 1890. g. sa nadvojvodom Franjom Salvatorom.

Braća kraljeva:

1. Nadvojvoda KARLO LUDOVIK rođen 1833; prva mu žena Margarita † 1858; od druge žene Marije Anuncijate † 1874. dica: a) Nadv. FRANJO rođen 1863; b) Nadv. OTON rođen 1865; c) Nadv. FERDINAND rođen 1868; d) Nadv. MARGARITA rođjena 1870. Treća žena: Nadv. Marija Teresija rođjena 1855. kći infanta portugalskog Dom Diguela; kći im: MARIJA ANUNCIJATA rođjena 1876.

2. Nadvojvoda LUDVIK VIKTOR rođen 1842.

Nevista kraljeva: Nadv. ŠAROLTA MARIJA rođjena 1840. kći kralja belgijskog, udova Maksimilijana I. cara Mexičkoga † 1867.

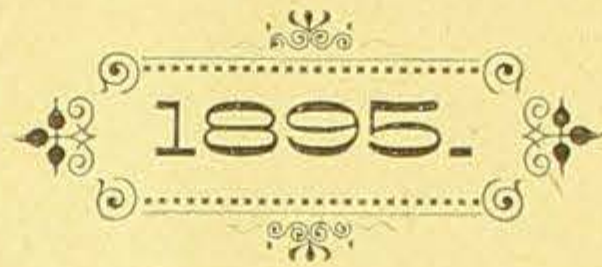
Prastrici kraljevi i potomci njihovi:

I. KARLO † 1874. Dica njegova: Nadv. Albrecht c. kr. fe'dmaršal, rođen 1817. udovac. Kći mu: Nadv. Marija Teresija rođjena 1835, udata za vojvodu württenberškoga Filipa. 2. Nadv. Karlo Ferdinando † 1874. udova mu Nadv. Elisabeta rođjena 1831, kći pokojnog palatina nadv. Josipa, dica im: a) Nadv. Friderik rođen 1856, b) Nadv. Marija rođjena 1858, c) Nadv. Karlo rođen 1860, d) Nadv. Eugenije rođen 1863. 3. Nadv. Vilhelmo veliki meštar nimačkoga reda, rođen 1827.

II. Nadv. JOSIP, palatin ugarski † 1874. Sin njegov. Nadvojv. Josip, zapovidnik ugarskoga i hrvatskoga domobranstva, rođen 1833., žena mu: Nadv. Marija rođjena 1846, kći princea sasko-koburg-gotskoga; dica im: a) Marija rođj. 1867; b) Margarita Klementina rođj. 1870; c) Nadv. Josip rođj. 1872; d) Nadv. Ladislav, rođen 1827.

III. Nadv. RAJNER † 1853. Dica njegova: 1. Nadv. Leopoldo rođen 1823. 2. Nadv. Ernest rođj. 1824. 3. Nadv. Sigismundo rođen 1826. 4. Nadv. Rajner rođj. 1827; žena mu: Nadv. Marija Karolina rođj. 1825, kći pok. nadv. Karla Ludvika. 5. Nadvojvoda Henrik rođj. 1828.

Stogodišnje gatanje za godinu prostu

Braćo moja! skupite se bliže
 I gledajte da nas je što više;
 Tko nas vidi neka ovde „znade“
Da bunjevac dušu ne izgade“
 Od kako je Bog stvorio svita,
 Svaka duša za svojinu pita.
 Svaka ptica k svomu jatu leti;
 Svoje leglo svakom je grad tvrdi.
 Svi stvorovi mare za svojinu --;
 I zvir brani svoju postojbinu.

A zar kod nas da ne bude tako?
 Zar nesloga da vlada — jednako?!
 Ta stoga — već nitko nas ne štima!
 — Valjda još Bog na nas brigu ima.
 Indi njemu budimo zahvalni,
 A medj' sobom sporazumni harni,
 Te nam neće bar ukratit dio
 Rad kojeg nas on na — svit stvorio.
 Pa će biti *nizki* uzvišeni
 A *žalostni* navik utišeni.

Kad sam tako pozdrav izručio
 I med vama željno odanio.
 Hoću da vam dalje pripovidad
 Po navadi sve redom kazivam,
 Što *kalendar stogodišnji veli*
 — Znam bo da vas mlogi znati želi:
 Cemu da se nadamo od lita
Hiljad' osamsto devdeset peta?
 No hoće li sve baš tako biti?
 To ćemo tek na koncu viditi;
 Jer što čovik gata i nagadja;
 Mlogo put se tom protivno zgadja.

Po gatanju od starih davninah
 Ovog lita ide Vladavina

*Saturnusa, te čudne planete
Sa prstenom dugim obuzete.*

Dok za pravu viru nisu znali
Niki su ga za Boga držali.
Slikali ga ti poganski puci
Dugom bradom, sa kosom u ruci.
Kazivali, da je imo sina
Te i toga pojió — jedina.
Pa zar stoga — kud ćeš jada više?
U gatanju svom zabilžiše:
Da, kadgoder saturnus zavlada,
Uvik zemlja sbog pomora strada
Al danas već ne viruje nitko
Dab' se s njega čiji život smrko.

*Saturnove godine su ladne
Ponajviše i uz to močvarne.
Proliće je suho i studeno
S bog mrazova kasnih pogibeljno
Lito opet ladno s mlogih kiša;
Slabo će nam napridovat išta,
Tja u srpnju biti će toplije
Valjda samo iza polovine.
Pa i jesen takodjer je ladna,
Te nij' dosta što je i močvarna,
Već se rano i mrznit počima
Listopada strašit će nas zima,
Koja kada dojde hora njena
Izprvice bit će promočena,
Al kasnije nastat će studena,
Vrlo duga, snigom dosadjena.*

O sitvama prolićnim se kaže,
Da će ječam naplaćati radnje,
Drugošta će sridnje ruke biti
A zelenje da će nam truniti.
Prvog sina bit će sridnje ruke,
Al otava s kiše će dat' muke.
Lan, konoplja ni kratka ni duga,
Krumpir, repa, dobri će bit svuda.
Dovoljno se i *zobi* dobije,

Raž, pšenica gdi se rano síje.
 Voćka — kažu — da će uroditi,
 Kruškâ, šljivâ, jabukâ će biti,
 Dobra vina — što veseli srce
 Neće biti, nego kiselice
 I *hmelj* će nam uroditi tanko
 Ali — kažu — bit će dobar jako.
 Oluje će dvi-tri strašne biti
 I dosta nam kvara počiniti.
Zmije, žabe, da će se nasporit
 A i *miši* zimi se razplodit.
 Nike ruke bit će *ribe* dosta,
 Pa će mlogim olakšati posta.
 Te Saturnus da s' ne osramoti
 — Kažu — bit će i bolesti dosti.

* * *

Eto, to je, što sam kazat htio,
 Što iz starih knjigâ sam skupio.
 Bog nek dade, da s' ono izpuni
 Čim se mojem Rodu radost puni;
 A što srići njeg'voj zanoveta
 I veselju obiteljskom smeta,
 To dragi Bog od njeg da ukloni;
 Priminuvšim spasenje pokloni.

Šta je blago.

„Nije blago ni srebro ni zlato već je blago što je sreću drago.
 Ovako veli divojačka pisma. Ali ko misli da samo divojke
 pivaju ovako, vara se. Jer od vajkada bilo je mudrolije, ko
 je govorila: *uživanje je najveće dobro*. Što su i narodi primi-
 te od boga ljubavi: Ljeljo proizvodili pravednost požude tlesne
 pa i bludnosti.

Drugi su mislili da je u jilu i piću najveće i vrhovi-
 blago. Mislili su da čovik zato živi da jide i pije, pa su pr-
 ždrlost digli za najveću kripost.

Opet drugi su mislili da je umovanje i tlesna savršenost
 glavna cilj čovika. Što više mnogi su mislili koje kad da

ugled općine i države ona cilj radi koje mora čovik da živi, da čovik nije drugo već oružje kojim država raspolaže, i na kvar osobnog prava, kano da nebi gradjani sačinjavali državu, kano da nebi država od gradjana zavisila već gradjani od države. Što je već i po tom pogrišno mninje jer država nema prava želiti da se domovinom naziva ako ne njeguje svaku pravednu korist svakog gradjanina. Jer gradjani sačinjavaju državu a ne država gradjane.

Ali mi velimo sa našima starima: „niko kao Bog.“ Ništa što je na svitu, da je kako lipo, dobro, korisno, jako, veliko, mudro, razmirno, ugodno i neznam ja kako nije, kao Bog. Bog je vrhu svega najizvrsnije biće. Vrhu svega lip, dobar, jak velik i t. d. Kao što to narodna rič veli: „dobar je Bog“ i „Bog je dobar“. Od svega što je dobro i lipo jedno je lipše veli narod, naime Bog: „*lipši je Bog koji je dao*“. Lipa je njiva, kad je puna vlača, lipa je živina dobro podabrana, lipa su dica čestito njegovana ali „*lipši je Bog koji je dao!*“ Nad njim nema dobra, za stvorenja ovog svita. Jer on kada nas je stvorio nije moguće da nas je radi kojekakog cilja stvario. Bog samo radi najplemenitijeg cilja može dilovati. Nad njim pako, nad njegovom božanstvenom voljom, nad njegovom savršenosti nema plemenitijeg cilja. Daklem samo radi sebe, radi najvećeg dobra je stvorio Bog čovika. Otud za čovika nema blaženstva nad onim vičnim blaženstvom na koje je čovik pripravan da u Bogu navike uživa.

Daklem Bog je pravo blago on nam je glavna cilj. Triba da njega tražimo. Zasluga tecimo daklem kojim ćemo njega nabaviti.

Radi ovog je poklonio Bog čoviku zemlju da ju radi i živi podloživ mu životinju na zemlji da nad njom vlada, nadario duševnim i tilesnim silama kojima da sudiluje, Boga upoznaje i Bogu ugadja.

Po ovom upoznajemo da je radi Boga dobra t. j. blago je vira, zemlja, živina, čovik, pamet, tilesna snaga, jezik i vrime.

Blago je vira po kojoj Boga sigurno upoznajemo te stičemo utihu i pokoj duši. Ublažujemo duševno stanje jer ona nutarnjiu nagnućem za Bogom žudi.

Blago je zemlja, kojom hodimo koja nam daje bleba, kuće i kućišta.

Blago je živina koja nam pomaže raditi, hraniti i odivati se. Kad god je ovo bilo najveće blago, još i naši stari su bogatstvo svoje po „rogovi i repovi“ sudili.

Blago je čovik koji nas u žalosti razgovori, u nevolji uputi,

stranputicu nam popravi u radu nam pomaže, brime s nama podili i branitelj nam je, drug, pomoćnik i radnik. Sotog se veli čovik brez čovika nemože živiti.

Plago je pamet. Ona čini da se svako dobro mudro uporablja, da što veću korist donesu. Pamet vaspitovana radja svakidanji kruh činovniku, zvaničniku, popu, učitelju, odvitniku, mirniku i tako dalje.

Pamet čini da trgovac što više put prometne svoju glavninu, da gazda što bolje upravlja dobro svoje i korist mu što veća poraste.

Blago je snaga, kojom čovik radi i proizvodja korist na svom dobru ili na tudjem, pa tako zaslužuje nagradu. Ovo dobro uvažava osobito radnik, nadničar, kao što se i govori: živi od svojih 10 nokata.

Blago je jezik kojim izražujemo nevolju svoju i pomoć ištemo, kojim se tužimo i hvalimo, kojim u društvenom životu općimo. Jezik nam je na toliko važno dobro, da on obrazuje osobu, ličnost našu. Sotog su narodi uvik se borili za jezik svoj. Pravo jezika su ljudi i krvlju svojom branili. Po jeziku se dile narodi medju se. A veliki Széshenyija drži da se poštenja tiče ljubiti jezik svoj. Sotog branimo i mi bunjevački jezik jer to je naše blago, i mi smo po njemu bunjevci. A nećemo ni poštenje svoje da kaljamo sotim, da se stidimo od materinskog jezika što nam je Bog dao.

Blago je vrime. Jer za vrime naraste čovik, živina, usiv i sve ono što je čoviku drago. Vrime liči ranu, i čini da čovik zaboravlja tugu i žalost. Priko vrimena raste dobro čovika. Sotog se vrime uzporedjuje uz svako dobro.

Novac sam po sebi ili bezuvitno nije dobro već samo znak cine dobara, koji da ima vridnosti triba mu sporazumak čovičanstva, koje po namiri svojoj udara cinu na papir što ne vridi po sebi skoro ništa. N. pr. Košutova stotinarka danas ne vridi ni šućku. — U koliko se i dok se novac koji prima njim se može zaminiti i odkupiti skoro svako dobro!

Prvo i najveće dobro je daklem Bog i po naredbi njegovoj dobra su sva stvorenja. Dobra je daklem čista ljubav, da se čovičansko pokolenje uzdrži, dobro je uživanje jića pića da se život održaje, dobra je savršenost uma i pameti da se Bogu cilji svojoj približujemo i uvit življenja što je za život potribito nabavimo, dobra je i čestita ljubav domovine jer je ona skup dobara naših, plemenita je ljubav roda svoga jer u njemu

su koristi pojedinaca, a od roda smo najmili duševne sile i zemaljska dobra; pravedna je i sveta bogoljubnost jer nas vodi Bogu.

Opravdano je daklem poštivati zemaljska dobra, za njima se truditi da što uljudnije mogli budemo živiti i sebe u čovičanstvu uvažiti.

Poštivajmo dakle po naredbi božjoj svako dobro.

Gjeno Dulić,

prvi pridsidnik „Pučke Kasine“ u Subotici.

7-og lipnja prošaste godine priminuo je naš ugledan starešina Gjeno Dulić. Njegov život u jednu ruku jasno nam pokazuje, kakvi ugled može postignuti u javnome životu važno ponašanje bunjevačkog starešine, a u drugu ruku primerom može služiti za svakog bunjevca koliko se ima zanimljati za narodnu prosvitu.

Gjenu Dulića imamo računati u kolo onih slavni muževa, koji su se zborom i dilom trudili u Subotici ubavistiti bunjevce, da će bunjevački puk sa zanemarenjem jezika u nauku i u izobraženosti zaostati, te ga krozni koliko desetina lita nećedu htiti pripoznati ravnopravnim s drugima sugragjanima. Kada su pako u Subotici mađarski sugragjani svakakim načinom nastojali, da isti radostan pokret bunjevaca još u korenu uguše, te g. 1870. isključili bunjevački jezik iz osnovnih škola, to je trubni zvuk bio za bunjevce, da odsele složno, u oprediljenima četama imaju se boriti za opstanak svojeg jezika i svojih prava.

Počeo se dakle medju bunjevcima zadružni život, u kojem kao glavni živac igra ulogu Gj. Gulić.

Gj. Dulić rodio se 18-og listopada g. 1830. od pradačne bunjevačke porodice u pridilu grada Subotice nazvanom „gat“. Osnovne škole takodjer i šest prvih gimnazijalskih razreda svrši u Subotici, a sedmi razred nastavi al ne dovrši u Segedinu. Osobito imamo istaknuti njegovu naučljivost u zemljopisu, s kojim se svegjer u cilome životu rado bavljao.

Vrativ se iz Segedina, budući, da tada još ministarska naredba nije zakraćivala mladom se vinčati, oženi se u sedamnaestoj godini, a slideće burne god. 1848. u jesen i on sagje u četi subotičke narodne straže pod St-Tamaš, otkaleg posli kratke bezuspšne opsade grada vrati se natrag u Suboticu.

Posli ženidbe, — kao što je obično kod imućnih bunjevački obitelji u Subotici — ostane s braćom na selu (salašu) gdi posli razdiobe očevine ostade još do g. 1878., kada se po nesrećnoj smrti sina Albe nastani u gradu.

Rodio se od velike bunjevačke grane, u rodbini je bio s velikim porodicama: s pomoću istog velikog znanstva učenos njegova i odvažan značaj za kratko vrime općeniti ugled mu stekoše. Sugragjani njegovi svoje odano štovanje prama Gj. Duliću sotim su iskazali, što su ga priko 20 godina izabirali za svoga varoškog općinara. Al g. 1890. zbog oslabljenja vida očiju svojih, te se časti morao odreći.

Najznamenitije je pako u životu Gj. Dulića njegovo sudilovanje u ustanovljenju subotičke „Pučke Kasine“.

Uvidili su bunjevci, da ako se u jedno društvo bratski slože lakše ćedu uvažiti svoje želje, te g. 1878. ustanove kasinu s natpisom „Bunjevačka Kasina“. Al mađarski sugradjani, koji su se pobojali za vladu strane Mukićeve, na toliko su nepriстойno bacali najernije ljage osobito na pridnjake Kasine, da se kasina imala po ministarskoj naredbi zatvoriti. Iznova se pako otvori samo s takim uvitom, da će se natpis „Bunjevačka Kasina“, zaminiti s naslovom „Pučka Kasina“.

Pučka Kasina 15. prosinca g. 1878. izabere Gjenu Dulića za svog prvog redovnog pridsednika. Gj. Dulić Kasinu priko 11 godina je rukovodio.

„U ovo odlučno i opasno vrime — kao što je reko Lazo Mamažić gradonačelnik u sidnici kasinskoj 22. pros. g. 1889. — stao je Gjeno Dulić na branik svojih drugova i jednomišljenika s takom odvažnošću, kojoj se svaki diviti mora“.

Kada se g. 1889. Gj. Dulić rasto od pridsidništva „Pučka Kasina“ dugačku zafalu mu je pismeno poslala, u kojoj je osobito iztaknula njegovu „neoborivu istrajnost“ uz napridak bunjevštine u Subotici.

G. 1886. izabran je za crkvenog oca, koju je čast u najlipšem sporazumu sa g. župnikom nosio do smrti.

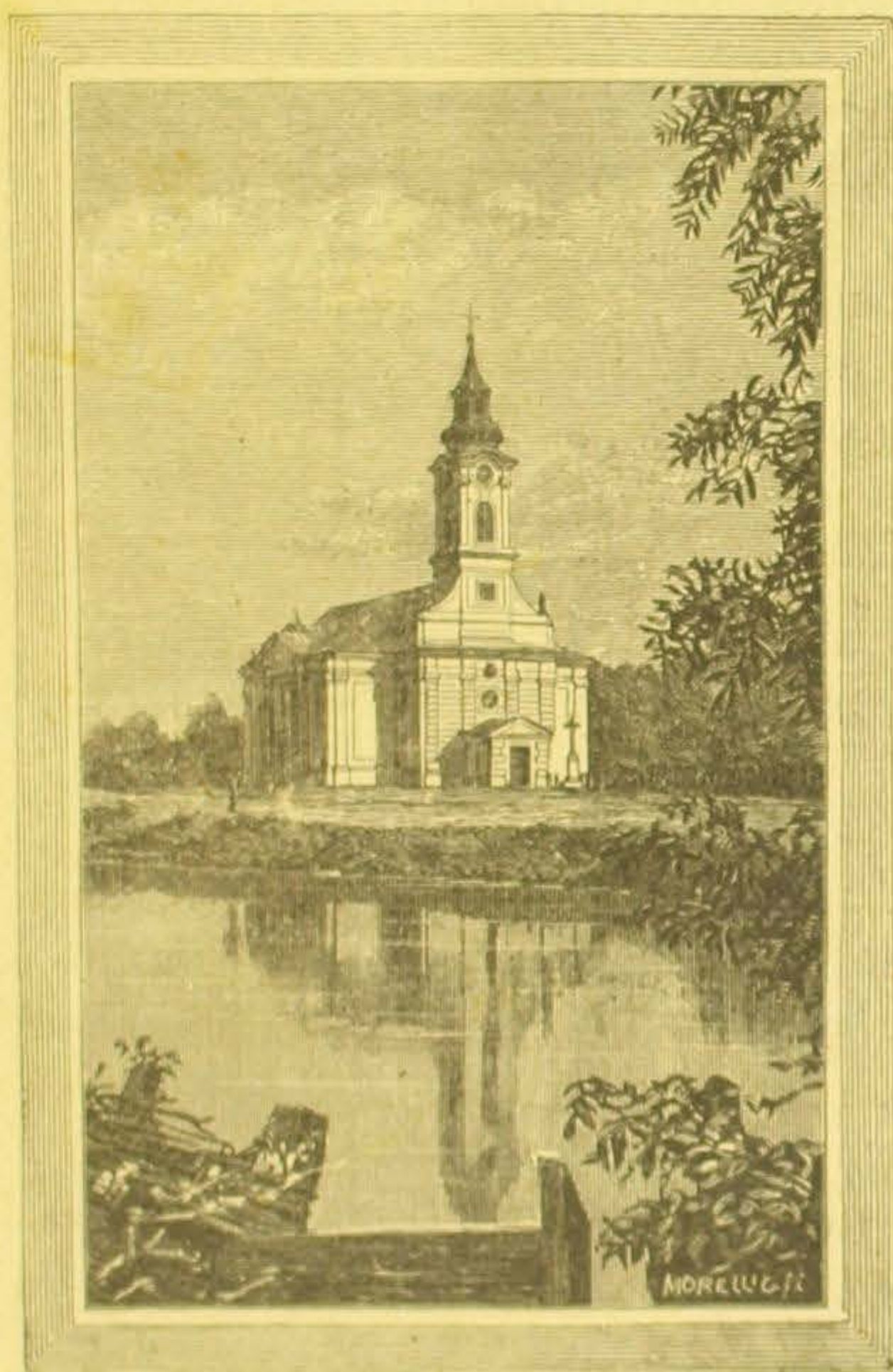
Od god. 1890. zbog oslabljenja vida odreko se vanjskih poslova sve do smrti, koja ga 7-og lipnja g. 1894. pod humak strovali. Vrli naš starešina umro je u zoru, kada se bunjevačka vila novom danu radovala.

Sijaset naroda se skupilo na pogreb: „Pučka Kasina“ službeno je došla, da posljednji znak svojeg štovanja iskaže prama prvom svom nezaboravljenom pridsidniku, mnogi i drugi su-

gragjani s turobnom sažaobom su ispratili svog velecinjelog prijatelja u „Kersko“ groblje.

Ti si, dragi rodoljube, oputovao od nas, al mi ti obećajemo, da ćemo ti vikoviti spomenik uzdignuti u sreću našem. Slavna će ti biti uspomena med nama svegjer, dok poslidnji

„Bunjevac dušu ne izdade.“

Crkva sv. vodice u Hajošu.

Seljak privario vraga.

(Narodna pripovitka.)

Sklopili su ugovor jednoć vrag i neki siromah čovik. Vrag će dat komad zemlje pod arendu seljaku, a seljak će mu u ime arende davat jedan dio (tal) od usiva.

Pogodili su se dakle prve godine tako, da će vragovo biti sve od litine, što budne vrhu zemlje. Dogje proliće, da se ima usijat zemlja, seljak posije u svu zemlju krumpir. Krumpir je lipo rodio, al kad je došlo vrime, da se ima krumpir kopati, siromah čovik pokosi vrižu, pa odnese vragu, a sebi iskopa krumpir, što je bilo pod zemljom. Tako je vrag prošo prvi put Lucinim sokakom — nije dobio ništa.

Zabrini se vrag, što mu prva godina baš nikako nije uspila. Sada će se drugčije pogodit sa seljakom.

Ode dakle do njega, pa mu iznova ponudi zemlju, al samo tako, ako mu seljak dade koren od usiva, a vrh litine nek je parasnikov.

A kad je nastala jesen, posije seljak u zemlju žito. Vrag se već naprid radovo novom rodu, kad je gledo di seljak marljivo ore, drlja u jesen i u proliće, a kad je stiglo lito, seljak pokosi žito, pa ovrše, a vragu ostavi голу strniku-koren od usiva.

Sada se već zlovoljit počo vrag; htio se maniti sprezanja s takim lukavim seljakom. Al opet se pridomisli, da će još jedared usprobat. „Sada ću, velio je, za cilo ga nadobit. Iskaću od njega za arendu i koren i vrh od sitve.“

Potraži dakle naposlitku seljaka, da se pogode. Ubogi čovik pristane sada već i na to, da će vragu dati vrh i koren usiva; a kad je došlo proliće, on posije kukuruz.

Isprva se radovo vrag, jer nije vidio na stabaljiki kukuružnoj nikakog roda, pa je mislio, da će rod jel na vrvu, jel u zemlji biti, pa će njegova biti sva hasna od litine.

A u jesen, kad su kukuruzi sazrijali, seljak odsiće vrv i džombe od kukuružnje, pa mu odnese, a sridu od stabljike uzme sebi, pa pobere kukuruzne klipove.

Tako se vrag privari iznova, pa mu više nije bilo ni glasa, ni traga, da se opet spreže sa seljakom.

Kakva nam je narodna prosvita?

Prija nego što bi na ovo istaknuto pitanje odgovorili, držimo, da će nužno biti nekoliko riči prozboriti o samoj prosviti u opće.

Šta je upravo „narodna prosvita“? U današnjem viku nema ni jednog — ma i najprostijeg — čovika, koji ne bi znao ciniti „učenost“ pojedinih ljudi; svaki umi da čini razliku izmedju „učenog“ i „nenaučenog“ čovika, naročito tu razliku uvidjaju stariji ljudi, koji su u životu svome dosta iskusili i uvidili: do čega dodje sasvim prost čovik, koji u ditinjstvu ovome nije znao, šta je škula, a do čega može dospiti čovik, koji je u svome mladom dobu nakupio toliko znanja, da danas nije, kao sto kažemo, „slip kod očiju“. Za školovanog čovika kažemo, da je „naučen“, a time smo mnogo rekli, jer smo odma i kazali razliku, koja postoji izmed „naučenog“ i „nenaučenog“ čovika. Nije nužno ovdi, da govorimo šta je to „naučenost“, „znanje“ ili „nauk“, to će nam najbolje moći kazati čovik, koji se nikako ne može ubrojati u naučne ljude. Jeste li kad god posmatrali čovika, koji o štivenju i pisanju toliko zna, koliko čuje i kad koju mu date knjigu u ruke. — a on je obrće i iz nje samo toliko zna, da se na biloj hartiji nalaze nike erne šare, a šta te šare znače, to borme on nezna, niti može znati, a tek kad mu ko počme na glas štiti, ili kad vidi kakog „naučenog“ čovika, koji mu pismo piše, a on bože čudi se i ne može, da se dosta načudi, „kako je kome bog dao taku „glavu“, da tako lipo štiti i pisati umi“ i čisto misli da on to nebi nikad mogao naučiti, jer da se to nauči, tu triba „glava“ nije šala. Takav čovik najbolje zna kazati, koliko vridi „naučenost“ ljudska. Kad se tako pojedinac nadje „naučen“ u jednoj većoj obitelji, toga onda cila obitelj uvažava i njegovu „učenost“ priznaje, a cila obitelj uživa poštovanje od ciloga prostoga puka. A kad se pak sluči, da u jednoj obitelji skoro svi njeni članovi znaju štiti i pisati, onda takova obitelj ne samo da je uvažena i pripoznata u pučanstvu, nego se ona onda računa medju prve i najuglednije obitelji u čitavom selu; na selima a i u varoši naš puk zimnje dane većinom provodi tako, da se mnogi susidi (komšije) iskupe u takovu obitelj, u kojoj se nalazi po koji učen član, i tu se razne narodne pisme i pripovitke štiju i slušaju, stariji članovi pak pripovidaju o događajima, koje su u životu doživili, što mladji članovi sa osobitom pažnjom slušaju. Ono što se u takoj jednoj obitelji štije i pripovida, posli se pripovida u cilom pučanstvu. Na takav način sačuvani su i naši narodni običaji još iz najstarijeg vrimena, a sa tim našim običajima sačuvani smo i mi naš jezik i našu narodnost, a kad se izgube — ne dao bog — ti naši običaji, onda će nestat i Bunjevaca.

Pojedini čovik svojim običnim znanjem zadivi svoju najbližnju okolinu. Obitelj jedna, u kojoj se često puta štiju lipe i odabrane knjige, zadobija poštovanje i uvaženje cilog općinstva, pa zamislite sad sebi kako je to, kada se ne za pojedinog čovika, ne za pojedinu obitelj, nego za cio puk jednog naroda može reći, da je od malog do velikog sve „naučno“ t. j. da je ritko naći u narodu čovika, koji ne bi znao štit i pisat, te tako, ritko je naći, ma i jedne obitelji, u kojoj se nebi štile lipe narodne pisme i nar. pripovitke. Za takav narod onda kaže se, da ima svoju prosvitu. Što čovik ima više „naučnosti“, kaže se za njega, da je time prosvićeniji, a što god je u narodu više prosvićenijih članova, kaže se, da je i narodna prosvita razvijenija, a narod sa takom prosvitom ima onda i života, njegova je budućnost i ne treba, da se boji, e će mu ikad nestati imena i jezika. Pa zaista je onda napridniji onaj narod, za koga se može reći, da je prosvićen, jer u njegovoj narodnoj prosviti nalazi se i život a narod, kome je tako život osiguran, ima i lipu budućnost. Blago svakom čoviku, koji slobodno može pomišljati naprid na sritne dane, koji tek nastupaju, a kako je blago narodu, koji može pogledati u svoju lipu budućnost.

Izvori narodnoj prosviti jesu narodne osnovne škole. Što god je više nar. škula u općinstvu, u toliko se i nar. prosvita lakše i brže širi u narodu. Kada bi našim roditeljima moguće bilo, da svoju dicu u svojoj obitelji potpuno sprime za život onda bi narodna prosvita najbrže se razprostrla u našem narodu, gdi to nikako nije moguće, jer naši roditelji, ne samo što nisu dokolni za takav važan posao, nego oni pored toga, nemaju sami za obučavanje svoje dice dovoljno naučne spreme, a borme ni vištine, i zato se po većem i manjem općinstvu sviju naroda podižu narodne škole, i onda u njima učitelji zaminjuju roditelje, ne samo u odgajivanju povirene im dice, nego osobitom naučnom vištinom pružaju dicit i osnovna znanja, koja su petribna za život svakom čoviku. No kada spomenusmo rič o školama, onda moramo još i to reći, da svaki čovik ono će najlakše i najbrže naučit, što i sam razumije, te zato u škuli pored toga, što treba da je sam učitelj vridan i svome poslu dušom i tilom odan, zahtiva se, da dica ono, što im se govori mogu dobro razumiti, a to će biti onda, kada im se govori onim jezikom, kog su dica od svoje matere naučila. Dakle za škulu samo onda možemo reći, da ona sa svim odgovara svojoj pravoj svrsi, ako je u njojzi u prvom redu učitelj vridan i marljiv, a skopčano sa ovim, da se dicit škulska obuka daje na njihovom materinskom jeziku. U takoj škuli mladi um dičiji razvija se i dica postaju budna i otvorena, kada izadju iz škole ono znanje, i onaj nauk, što su u škuli dobili znaju i u životu na svoju korist upotribiti; od takove dice postaju trizni mladići, a od ovih pametni ljudi,

medju takim ljudima nalazimo i više narodnih knjiga, a u puku, gdi se više korisne knjige štiju, manje će se naći pijanke i kartanije i drugih nevaljalih običaja, koji su od velike štete za narodno održanje.

Dobro uredjena škula dakle upliviše na cio narodni život, a to je ništo i sa svim pojmljivo, jer u škuli još u mladjana srca dičija usaljuje se lipo i plemenito sime, koje posli, kad se sa svim ukoreni u djetu, od velike je koristi po docniji život ditinji. Škula daje i priugovljava narodu čestit i otresit podmladak, u kome je život narodni. Valjano škulsko uredjenje jedino je, od čega zavisi cio narodni život, pa zato i vidimo, da se svi narodi, sve države staraju kako će u narodnoj škuli osnovnu obuku najbolje urediti, jer od obuke, koju narodna škula pruža narodu, zavisi cio napridak jednog naroda, jedne države. Otuda baš vidimo, da je vrlo dobro shvatilo i naše zakonodavstvo, kada je naročitim zakonskim odredbama osigurala svima narodnostima osnovnu narodnu obuku na maternjem jeziku, jer samo tako obuka moći će koristiti napritku narodnom, a tako i unapridjenju državnom. I nami, Bunjevcima i Šokcima, potribna je narodna obuka, t. j. da i mi podižemo za našu dicitu take škole, u kojima će naša dicitu hasniti sebi i cilom našem puku a time i našoj domovini, koja triba što više, „naučnih“ sinova. Naše škole samo mogu širiti medju nami našu narodnu prosvitu, a sve tuđe škole, sve će pri učiniti od nas, samo ne će očuvati našu narodnu svist, ne će nas razviti umno, i ne će nam život osigurati. A naše su škole one, u kojima naš jezik vlada.

Pa da vidimo kakva je naša narodna prosvita? Možemo li i mi slobodno kazati, da smo sa našom prosvitom osigurali naš bunjevački život, da li je u tom životu sačuvan naš bunjevački jezik, kojim su se naši stari od pamtivika služili i nami ga pridali. Sa odgovorom na ova pitanja kao pravi rodoljubi i domoljubi ne može se zadovoljiti. A zašto? uvirićemo se odmah. Kad pomislimo, da smo sada u devetnajestom viku, u dobu kada nauk vlada, kada se znade, da je onaj čovik srićniji, koji je naučniji, da je onaj narod najjači, koji je u narodnoj prosviti najnapridniji, da je ono najsnažnija i najbogatija država, koja je najprosvićenija, onda mi Bunjevci sa našom braćom Šokcima, možemo samo slegnuti sa ramenima i zapitati se: pa imamoli i kakva nam je naša narodna prosvita? Na što bi svaki iskren rodoljub morao odgovoriti, da je naša narodna prosvita još na niskom stupuju i odma će ovome pridodati, da uzrok toga našeg prosvitnog stanja moramo tražiti u našem unutarnjem škulskom uredjenju. I zaista ako nećemo sami sebe da zavaravamo, onda ćemo uviditi, da iz većine naših sadanjih škula ritko je, da izadje dicitu sa onakom naobrazbom, koja uzdiže našu narodnu prosvitu. A da je to tako najbolje nas uviravaju primeri iz života. Danas možemo reći, da naša

dica većinom polaže škole, u škuli propuste pune četir i više godina, pa kako izlaze iz škole? na ovo je žalosno odgovoriti. Skoro u većini naših škula obuka se pridaje na magjarskom jeziku, a često puta i sam učitelj ne zna druga jezika osim magjarskog. Dite naše u obitelji od svoje majke naučilo je svoj bunjevački jezik, ali i taj još ne dobro, sad dite od 6—7 godina došavši u škulu, sve što čuje, čuje na tuđem jeziku, a ako sluša i na svom maternjem jeziku škulsku obuku, ono je prisiljeno više na tuđ jezik, te tako njegov mladi um još prije vrimena se i suviše jako opterećuje i tako slabi, a u tom dobu trebalo bi, da se baš najbolje i najvećma snaži i razvija. Već prve godine dite naše uči pismenicu i daje mu se knjiga u ruke, ta pismenica i ta knjiga za naše dite je više nego sasvim strana, jer to nije pismenica, s kojom bi se trebao da služi u svom maternjem jeziku, to nije knjiga, iz koje bi naša dica naučila bolje svoj maternji jezik — to je sve za nas Bunjevce strano jer kod nas se ma i protiv zakonskih odredaba već prve godine daju dicit knjige sa magjarskom pismenicom. Za sve vrime školarenja dite i ne zna za drugu pismenicu i knjigu osim magjarske, nauči dakle sa teškom mukom štiti i pisati magjarski, pa po nešto i govoriti, a kad napusti škulu, dite se vrati u svoju obitelj, u kojoj se samo bunjevački jezik čuje, i posli kratkog vrimena, a dite i ono malo magjarski, što je naučilo u škuli, zaboravi, te mu tako nije ni od kakve vajde što ga je bio naučio, a u tome borme ni svoj maternji jezik nije prečistio u škuli, koja je zato pozvana. A šta biva sa pismenosti, što je dite naučilo u škuli? Od nje istina nema štete, ali borme nema ni one hasne, koja mu je nužna. A da je tako, najbolje nam svidioče primeri iz života. Takovo dite odraste, postane mladić, pa kao takav odnesu ga naprimer u vojnika, jeste li štiti kad god pismo takog vojnika? Magjarsku pismenicu u škuli je naučio, ali jezik nije mogao tako naučiti, da bi bio u stanju ono što misli i napismeno izkazati, dakle pored sve njegove muke i n uke u škuli nije kadar magjarski pismo napisati, a da na svom maternjem jeziku to učini, još mu je teže, jer pismenicu za svoj jezik nikako ne zna, te u opće ne polaže vridnosti svome materinskom jeziku, da bi se sa njime u pismu poslužiti mogao. Kakvu hasnu ima taki što je proveo četir godine u škuli? Ili podajte jednom takom mladiću, koji je već svršio škulu, kakvu knjigu na magjarskom jeziku ne će je moći razumiti jer ono malo jezika, što je bio naučio, to je i zaboravio; a iz knjige koja je napisana na njegovom jeziku, ne će moći ni toliko, jer ne poznaje pismenicu. U takim prilikama, je li čudo ako se dica posli škole ne otimju za lipim knjigama. Žalosno je, ali to je posljedica većinom školarenja našag podmladka, a kad to stoji, onda treba li nam se čuditi što naša narodna prosvita nije u našem puku još rasprostrta i onako

napridna, kao kod naših braća Hrvata i Srba i drugih sunaroda. Uvireni smo, da će biti od štioca, koji će na ove naše riči reći: „pa koliko je bunjevačkih sinova, koji su svršili velike škole, pa su danas čuveni ljudi I to je istina. Ali koliko je takih bunjevačkih sinova, koji su ostali Bunjevci i onda, kada su uzdigli se na gospodstvo; takih je vrlo malo, jer velika većina, kad svrši više škole i kad je sebi nakupila znanja, a ona je zaboravila na svoj rodjeni jezik, koji je posisala s materinskim mlikom, nije više Bunjevac, stidi se od Bunjevca i najveći je neprijatelj Bunjevštine — postanu poturice, koji su gori nego Turci.

Zašto je sve to tako, lako je pogoditi. U narodnoj škuli, u kojoj bi trebalo, da se daju osnovna znanja dicit, skoro da se nikako ne odgovara pravoj zadaći narodne škole; podmladak naš se zatupljuje i u njemu ostaju duševne sile ne razvijene, a time je u svemu našoj narodnoj prosviti svaki napridak potkopan i onemogućen. Naša prosvita tako nemože unaprid, a to našem narodnom životu i održanju danas mnogo škodi, *i ko takovo stanje i nadalje potpomaže, zapamtimo dobro, to je naš najveći neprijatelj, jer nam ugušuje našu prosvićenost, podsica nam krila, sa kojima smo samo kadri u vis letiti.*

Želimo li sebi života, želimo li da Bunjevci ostanemo kao i naši stari, hoćemo li da se naš lipi bunjevački jezik ne uništi, ta onda svi, što nas je, moramo složno raditi na tome, našu narodnu prosvitu da unapridimo i što većma u našem puku raširimo; samo naša prosvićenost sačuvaće nas od naše propasti, a privešće nas sigurnom vičnom i sritnom životu.

Bunjevština ne smi izumret, jer nas i po broju i po imanju ima dosta, te triba da pokažemo, da nismo ni mi lošiji od naših braća Srba i Hrvata; znamo se i poznajemo naše kolino i kao takvi hoćemo i da ostanemo. Kao sinovi ove naše mile domovine, nećemo ni tu, da smo poslidnji, želimo da našu domovinu unapridimo, da ona bude čuvena i slavna, a nju će samo prosvita njeni sinova moći uzdići; za to i triba da radimo na gradnji naše prave narodne prosvite, koja će potpomoći napridak domovine, a nami osigurati narodno održanje, u protislučaju propast nam pristoji; hoćemo li u tu propast sami da idjemo, od nas zavisi.

Nemojmo malaksati, nego svi zajedno zagrijmo se čistim bunjevačkim oduševljenjem i prihvatimo našu prosvitu, starajmo se za nju, kao što se i druga naša braća o svojoj staraju. Pokažimo cilom svitu, da Bunjevac još i sad živi i da će živiti do vika, jer je svoj vik osigurao u svojôj prosvićenosti. Ako budemo tako rodoljubivo se mislili, onda uvireni smo, da nećemo se zadovoljiti, da narodna prosvita i nadalje bude na ovakom stupnju, na kakvom se sad nalazi.

Ako smo rodoljubi, onda ćemo i razumiti ove rodoljubive i iskrene riči. Razumimo ih, jer ih triba da razumimo.

PLEMENITI aljmaški dr. Josip Antunović

ličnik, subotički virilista, zastupnik I. sreza Sub. grada i pridsidnik katoličko-bačkog stalnog odbora.

Plemenito ime Antunović je dobro poznato svuda, kudana Bunjevci stanuju. Što je napridka u nauci bunjevštine, tisno je spojeno sa Antunović imenom; što je svisti kod Bunjevaca na političkom polju osobito u Subotici, to se je pod okriljem imena Antunović pobudilo.

Pokojni, ali nigda nezaboravljeni biskup Ive Antunović je zvizda pridhodnica sviju bunjevaca. On je uskrisio bunjevački jezik svojim knjigama i novinama. On je učvrstio kršćansko uvirenje u narodu bunjevačkome.

Joškica (star. Josip) Antunović je bio opće obljubljen sudac i načeonik Subotice grada. Triznim i otvorenim prijateljstvom je nabavio štovanje bunjevaca. Što je bilo starešina u Dulićevih, Prčićevih, Curčićevih, Stipićevih, Somborčevićevih, Kuntićevih, Matekovih, Vukovićevih i t. d. svi su sa Joškicom savitovali. Njegova pravednost, strukovna znanost u gazdovanju, nježnost prema narodu svim bunjevcima je poznata bila. Skoro 40 godina njegovog javnog dilovanja duboko je ubiliženo u pameti naših starešina.

Mate Antunović pako kraljevski veliki bilježnik, otac našeg dra Josipa upravo je pokrovitelj t. zv. slobodoumne stranke u Subotici, kojoj su privrženi skoro svi bunjevci. Njegova pisarna je skoro puna bunjevaca. On nam je zagovarao naše političko kretanje protiv napadajima zlosretnih neprijatelja bunjevštine. Pod njegovim pridsidništvom je samo mogao vrli prijatelj škula, Ilija Kujundžić izvojevati u škulskoj stolici, da se za bunjevačke škole traži od učitelja znanje bunj. jezika. Što je u vrime pritiranosti jako težak posao bio.

Posli ovih Antunovića kako da pohvalimo miljenika subotičkih bunjevaca šta da reknemo o „našem Jožiki“? Mi mislimo, da ćemo o njemu kao potomku, kao sinu naprid pohvaljenih Antunovića sve reći, kad uztvrdimo to, da je viran i dostojan nosioc plemenitog imena Antunović. I nije to nužno tu ričom hvaliti gdi dila glasno govore. Zato mislimo, da će dra Jožiku Antunović najtačnije pohvaliti njegov životopis koji ovde u kratko donosimo.

Rodio sa 19-og dana miseca ožujka 1852-ge godine. Otac

mu je gori pohvaljen plem. aljmaški Mata Antunović, Majka mu je, i danas živa i sretna Julka, keći Antuna Kovača neklašnjeg subotičko-varošskog ličnika. Jedna je ona i danas od najzobraženijih ženskih. Ona je jedina gospoja valda osim srpkinja koja klasično govori bunjevački. Sotog ona i uživa ljubav i pouzdanje bunjevaca, koji Nnju pri sastancima odveć rado imaju kod svoje kuće i često joj odlaze u goste.

ALJMAŠKI Dr. JOSIP ANTUNOVIĆ,

Dečak Jožika osnovne škole je svršio u obitelji uz rukovodstvo strukovnjaka učitelja. Sridnje škole je učio u Kalači pod rukom Isusuvaca sve do 7-og razreda. Roditelji mu kao prava kršćansko-bogoljubna obitelj nisu imali pouzdanja u subotičku gimnaziju, te je tako pošao Jožika van Subotice. VII-mi razred je u Tamišgradu (Temešvar) učio — radi nimač-

kog jezika — pod upravom svitovnih svećenika i piarista. VIII. razred sbog uzdrmanog zdravlja, da imao bude pri ruci njege maternje morade u Subotici svršiti. Tu već onda i zrilost položi sa povoljnim uspihom.

Sotim je Jožika došao na razkršće. Kad mu je tribalo pravac života birati, kano da ga je njegova nježnija narav vukla za primerom dide svoga, jer on se dade na ličničko polje da proučava čovika i bude mu u pomoći.

1870-te godine podje u Budimpeštu na sveučilište, gdi se je dao na medicinu. Tu se je takom marljivošću i čudorednim ponašanjem iztako, da je ne samo priznanje svojih nadstojnika zaslužio nego je i od pakosne mladeži, od svojih drugova opće štovanje izvojevao.

1876-te godine mladi Antunović položi doktorat iz svijuh znanosti ličničkih, a za tim bude imenovan po Njihovom Veličanstvu za vojničkog ličnika u zalihi. Kao početnik doktor 2 godine je u peštanskoj velikoj bolnici sudilovao sa najglasovitijima ličnicima naše domovine. Kod koji je ne samo glede opće naobraženosti, nego i glede muževnog značaja najsajajnlja priznanja stekao.

1878. godine obiteljske neprilike kod kuće, donesoše ga u Suboticu da bude utihom razžalošćenih svojih roditelja. Tu je tri godine dana kao privatni ličnik, a dvi godine kao ravnateljličnik bolnice na toliko zadovoljstvo dilovao, da kad je 1884-te godine nastala reštauracija varoških zvaničnika, narod je glasno i javno zahtivao da se dr. Jožika Antunović ište za velikog ličnika u Subotici. „Jožika“ se pokloni želji naroda i skupština ga sa velikom većinom glasova odlikova uz oduševljenje bunjevaca.

Sotim se dr. Jožika Antunović diže medju prvake nove, tako zvane slobodoumne stranke, nuz braću Mamužiće i nuz svoga oca starešinu pridsidnika stranke. Sad njegov ugled očividno raste, a bunjevci kano da bi osićali kako se budi nika nada u njevim grudima glede mladjana Antunovića. Godilo jim da Jožika porod gospocki, učen muž, pripoznati žentlman, a već i veliki zvaničnik ostaje kršćaninom ostaje očitim prijateljem bunjevaca. On i sad rado zalazi u proste kuće bunjevaca. On je i sad čedan i ponizan, svoje skoro divojačke priposti ni za dlaku nije prominio. Njegova blaga narav njega nigda neostavlja. — Kao u svačemu tako i u procinjivanju svoje usluge je bio čedan. Narod nije gulio, što više još i varoš je štedio. Ko je jedared njega imao za ličnika taj se izmirio

sa doktoriom. — Jer na žalost kod nas se i to mora u zaslugu zabilježiti, ako ko ne odire kožu sa ledja naroda.

Medju tim providnost dade i dr. Josip Antunović 1885. nagje sebi dostojnu vjernicu u plemenitoj i čestitoj kćeri Šimuna Vojnić od Bajše, u dražesnoj Jeleni, koja je postala ne samo drugim životom Jožike, nego ga je po svome uglednome oču dovela bliže ogranku onih bunjevaca, koji su se kao aristokracija naroda nešto čuvala pokreta najnovijeg u Subotici. Tad postane Jožika Antunović srićan i blažen. Zivio je zvanju svome i milome rodnome mistu Subotici kao i svojoj premiloj obitelji koja ga je cinila i ljubila u pravom smislu. Tad je steko mir i tilu i duši.

Ali udes kano da mu je bio navidan te je zamislio, da ljubimeu Subotice pomuti taj slatki pokoj.

1887. godine se obavljio izbor zemaljski zastupnika. Protivnici vladajuće stranke upotribiše sve sile u drugom srezu da strovale Mavru Dra Horvata našeg kandidata. I zaista samo je odvažnost i snaga Age Mamužića silnog pobornika mogla osujetiti to nasilje, koje se diglo da jednim udarcem uništi pritežnu stranku slobodoumnu. Izbor je za Horvata uspio. — Ali se to nasilje ni posli izbora nije manilo napadaja, nego je mejdan svoj primistilo u Budimpeštu gdi su i uništili izbor Dra Mavre Horvata. Sada je slobodoumna stranka došla u niku nepriliku jer, se imala bojati da će na polak izgubljenju bitku sasvim izgubit sa starim kandidatom. Ovaj se daklem odrekne a volja naroda upači prstom na Dra Jožiku Antunović. I što su zamislili to su i proizveli. Medju se porazgovore se i u ime gradjanstva pošalju sa jednim odborom poruku Jožiki.

Dr. Antunović se iznenadio, upravo se opiro, al kad je želja jače se izrazila, on zaište vrimena da se promisli najposli se pokloni prid željom političara da spasi sa imenom svojim partaju i narod koji ga je tako prigrlio. I godine 1888-me 23 ožujka pri ponovljenom izboru bi izabran za poslanika zemaljskog u II. srezu Subotice grada gdi je imao 214 glasova više nego premac mu.

Dr. Josip Antunović je izabran sa vladinim programom Javno je, u opće, izpovidao privrženost svemoćnoj Tisinoj partaji, ali joj nije postao slipim oružjem. Kad je bilo govora o obranbenom zakonu, 14. i 25. članak pridloga vladinog nije primio, protiv njemu je glasao, i sotim je pokazao kako cini pravo svakog naroda. Narodni jezik je zagovarao sa odvažnim

glasovanjem svojim. U pitanjima koji su se odnosili na viro-zakone vazda je u korist kršćanskih naroda uvažio moć svoju. Kad je nastalo gibanje vlade Tisine i Szaparijeve on je uvik otvoreno dilovao. Licumirstvo ga nikad pridobilo nije. U nesrićnom nastojanju Čakijevom, kad je htio crkve poniziti naš „Jožika“ je uvik kršćanstvo zastupao.

Megjutim 1891 uzburkano stanje našeg sabora dodje do novih izbora. Tad naš Dr. Josip Antunović prema okolnostima Subotice, na želju gragjanstva iz II.-og sreza Subotice prigje u I. srez i tu sa 514 glasova bude jači od protivnika svoga jer ga narod nadari sa brojem glasova koji je nadmašio hiljadu. I sad se je doduše kao kandidat slobodoumne stranke dao izabrati ali je javno izpovidao, da se ne drži bezuvitno svoje stranke jer kršćansku svist, reče on, ne podlaže ničemu. I javna glasila: novine su sad već našeg Antunovića računale u niz zastupnika koji teže za kršćanstvom. Njegovo čestito i pošteno postupanje, virnost prema njegovim biračima osvitlahu tako ime, da se je širom domovine ali osobito po Bačkoj sa mnogim zadovoljstvom govorilo o Antunoviću.

U vrtlogu pridloga protucrkvjenih pade Szaparia, za njim nastupi Wekerle sa protucrkvjenom njegovom politikom. A Antunović počima se javno udaljivati od svoje moćne ali za-bludile stranke. Kad je naime Wekerle opetovno izjavio da glavnim uvjetom smatra u partaji odanost prema crkvenoj no-voj politici naš Antunović javno otvorenim pismom istupi iz stranke koja nije voljna poštivati njegovo virsko osvidoenje ni želju njegovih birača što su više puta izrazili.

Tako on prigje u kolo Szaparije, Zichye, Eszterháziye; tako on glasa u saboru protiv pridlozima Wekerlinog kabineta, protiv gragjanskoj ženitbi, protiv bezvirju. Tako on pristade megju prvima u kolo što je počelo osnivati katoličke skupštine i kršćanska društva. Tako je on postao činjenicom one skupštine katoličke što je održana u Subotici. Tako je on postao vogja izaslanstva subotičkog, što je išlo na peštansku veliku katoličku skupštinu, kojom su prigodom subočani tako oduševljenje pokazali prema Antunoviću, da se je ovaj podpuno nagrađenim osićeo za svoje dilovanje. Ovo oduševljenje i odanost tim više puti se iztaklo u Subotici i svist čestita muža čestitoga bila je posve umirena.

Nismo radi pojedine slučajeve izticati, kada su zadovoljni subočani slavili Antunovića, ali jednu najnoviju prigodu, gdi se

Bačka županija sa Suboticom naticala u slavlju Antunovića nemožemo mimoići To je bilo 1894.-te godine 24-og rujna u Subotici u dvorani plebanije sv. Teresije kad je bačvanska županija razpravljala o ustrojenju stalnog odbora kršćanskog za Bačku. Kad se je došlo do izbora pridsidnika toga odbora, kanjižki plovani ustane i pun žara počme govoriti o pridsidnicima, ali kad je prvi put izreko ime dra Josipa Antunovića prisutni takim mu burnim klicanjem upali u govor da se više nije dalo govoriti. Blage čudi Antunović ustane da govori, ali kad se primetilo da se hoće naš Jošika odricati, na novo zagrmi klicanje tako da on nije mogo drugo šta reći već da prima odlikovanje,

Tako je danas dr. Josip Antunović ne samo zastupnik Subotice grada već i zvizda pridhodnica nova cile Bačke.

Kao što je nigda ime Antunović Ive bilo oduševljenjem spominjano širom Bačke, kad je on u varmegji krasno slovio; tako se danas Antunovićevo ime opet pronosi širom Bačke, a hvale se po ciloj domovini. Jer Antunović je zaista značajan muž, koji se drži načela; on je pravi zastupnik, koji ono hoće i traži što mu narod želi.

Mi posli ovog oduševljenja, kojim je Antunović odlikovan od bačvana nemamo šta reći, da pohvalimo dra Josipa Antunović, jer bi svaka naša rič prazna bila, pošto njega hvale njegova dila i opće mnenje naroda.

Mi ovde nemamo drugo šta reći, osim ovo nikoliko riči: „Živio nam dr Josip Antunović zastupnik i zagovornik naših načela!! Dao Bog te On uspio u nastojanju njegovom! Zdravo!“

s.

Milićeva Jelka.

I.

Sakrilo se na zapadu sunce;
 Na zemljicu sumrak crni pao,
 Osamljenim Milićevim dvorom,
 Golubica siva tužno guče.
 Nije ono golubica siva
 Što po dvoru neveselom guče,
 Već to Jelka neveselo tuži;

zkuh.org.rs

I suzice za majkom proliva.
 Juče su joj pokopali majku.
 Za njom plače Jelka sirotanka
 I kroz gorki plač govori jadna:
 „Majko moja, moje milovanje,
 Za što si me ostavila tužnu?
 Da tugujem i mlada da venem,
 Od žalosti, bola velikoga.
 Jao Bože, hude li sam sreće!
 Ko će mene tješiti sirotanku;
 I nauke mudre meni davat.
 Kad su mudru moju roditeljku
 U zemljicu pokopali crnu.
 Ko će sada u zoricu ranu
 Poljupcima, iz tihoga sanku,
 Buditi mene, neveselu Jelku.
 Ko će meni crnu kosu češljati;
 Ko će mene opravljati jadnu
 U nedilju na misicu svetu.
 Čemerno je moje žiće mlado
 Tugovanje! teško uzdisanje.
 Koje slušo, taj plakati moro,
 Koje gleda smilovat se moro.
 Slušala je Stantićeva Bara
 Pokojnice drugarica stara.
 Pa dolazi u žalostne dvore;
 I u lišca sa Jelkom se ljubi.
 Pa će tiho progovoriti Jelki:
 „Jelko, srce moje plemenito.
 Nemoj plakat, i suzice lievat;
 Suzi neće probuditi majku,
 Nit će čuti tvoje uzdisaje
 Srca tvoga prevelike vaje.
 Već se Bogu ti pomoli dobrom,
 On će tvoje upokojiti srce.
 Ta pokojna tvoja dobra majka
 Lipo, se je postarala za te,
 Da tvoj krušac nadnicom ne tražiš.
 Već je ona s pokojnim babajkom
 Tebi Jelko, moja dušo liepa,
 Oranice plodne ostavila,

Ša bogatim ovim liepim dvorom,
 Liepo će te podvoriti sreća,
 Bogataši tražit će te naši.
 Prsten zlatni, jabuku rumenu
 Rado će ti ponuditi Jelko!
 Oj sretno će biti momče mlado
 Koje s tobom kućno gnjiezdo svije
 Tebi s' Jelko liepa sreća smije.
 A do onog dana nepoznana
 Vierni Toma, dobri stari slugo
 Pripazit će na bogatstvo tvoje.
 I na ove nevesele dvore.“
 To je Bara drugarica stara
 Liepoj Jelki tiho besjedila
 I gatala o srećici liepoj.

II.

Nije prošlo valjda ni godina dana,
 Od kako je stara majka pokopana;
 Al već svaka skoro mlada selska snaša,
 Nudila je Jelki deset bogataša.
 Ko suncokret žuti za sunašcem sjajnim,
 Za Jelkom se samo, djevojčedom bajnim
 Okretalo rado svako momče mlado . . .
 Al bogataš svaki ljuto je nastrado.
 I gospodskog roda grdne propalice,
 I slavenske majke crne izdajice,
 Kretali se rado oko njena praga,
 Ta djevojka j' liepa, mila draga.
 Kao alem kamen veleskupi,
 Što bogataš traži, da za sebe kupi;
 Tako je i Jelku zaželio svaki,
 Pa bi propalicam život bio laki.
 Jer nuz taku rietku ljepotu i blago
 Kome nebi bilo ovo žiće drago,
 Zato su za Jelkom mlogi usdisali,
 U selu je prvom ljepoticom zvali.

III.

Tiho večer, pokoj blagi vlada;
 U Jelkinih dvorih poslužnici,

Nadničari teško umoreni
 Posjedali, slatko večerali.
 U okupu svojih poslužnika,
 Tu je Jelka s Tomom slugom starim,
 I nudila svoje poslužnike
 Rujnim vinom i pogačom bielom.
 I liepo je šnjima besjedila.
 A kada su svi dovečerali,
 I Bogu se pomolili liepo;
 Počinak su potražili noćni.
 I Jelka se željna událjila,
 Neveselo u sobicu svoju.
 Al već drugu noć spavala nije,
 Jer joj opet neka propalica
 Dosagjiva u to noćno doba;
 Sa tamburom i sa pjesmom zujnom.
 Glas zazuji sitno umiljato:
 Razvedri mi sjajni oj mjeseče,
 Neveselo i oblačno večé.
 Setni bolje na nebesko polje.
 Nebi l' šale kroz prozore male
 Pogledala, djevojčica mala.
 Da ja vidim kod pendžere jasno,
 Željkovano ono lice krasno.
 De pogledi patnika i mene
 Ne bi li se Jelka smilovala,
 Dok još mlado srce ne uvene.“
 Nije Jelka na prozore došla,
 Jedila se u sobici svojoj.
 Što joj take noćne skitalice
 Noćni sanak prekidaju jadnoj.
 Već je Toma, vierni stari slugo,
 Izšetao tiho pod pendžere,
 Pa će gostu nemilome reći;
 „Ko si Božji nepoznati sine,
 Da se skitaš sred noćne tišine,
 Okani se pjesme Gospodine,
 Jelki j' dosta takove miline.
 Krasni cviet taj ne goji se zate.
 Zalud tebi po cielu noć dragu
 Od nespanja gubit mladu snagu,

De pokušaj pjesmom drugom pragu
Pa ćeš naći sebi sličnu dragu.

IV.

Spuštila se jesen na zemljicu,
Žuto lišće sa drveća spalo.
Cvijeće vene i ruže rumene;
Zemlje plodne gore vinorodne
Ko da tuže bez nakita svoga.
Šume guste alaj su sve puste!
Ptice mile na jug odletile.
Vjetar vije drobna kiša lije.
Narav ciela, tužno nevesela,
A ljudi se od teškoga rada
Odmaraju u kućistah svojih,
Izčekuju dugotrajnu zimu.
Tim je veća radost i veselje
U Jelkinih u bogatih dvorih.
Ta dosta je jadona tugovala.
Bieli dvori jednom neveseli;
Sad se u njim' ukazalo sunce.
Sunce sreće ogranulo Jelki,
Okolo nje sad sve igra i pjeva.
Svaki Jelki na sreći čestita.
Ta uz nju mi sjedi vierni družo
Momče mlado Skender Ive liepi
Vjenčav se ne davno sa Jelkom.
Jelkino je srce Skender Ivu
U mladosti mladoj odabralo.
Bogatašem, srce plemenito,
Privoliti nije nikad moglo.
Već je ona Ivi siromaku
Ruku svoju pružila veselo;
Da on bude njojzi u životu
I u sreći i žalosti vodja.
Jer Skender je duša plemenita,
Stara ga je majka svitovala
Odgojila i mudro učila.
U poštenju ljubavi kršćanskoj.
U životu od zla odvraćala.
I po stazi vodila kreposti.

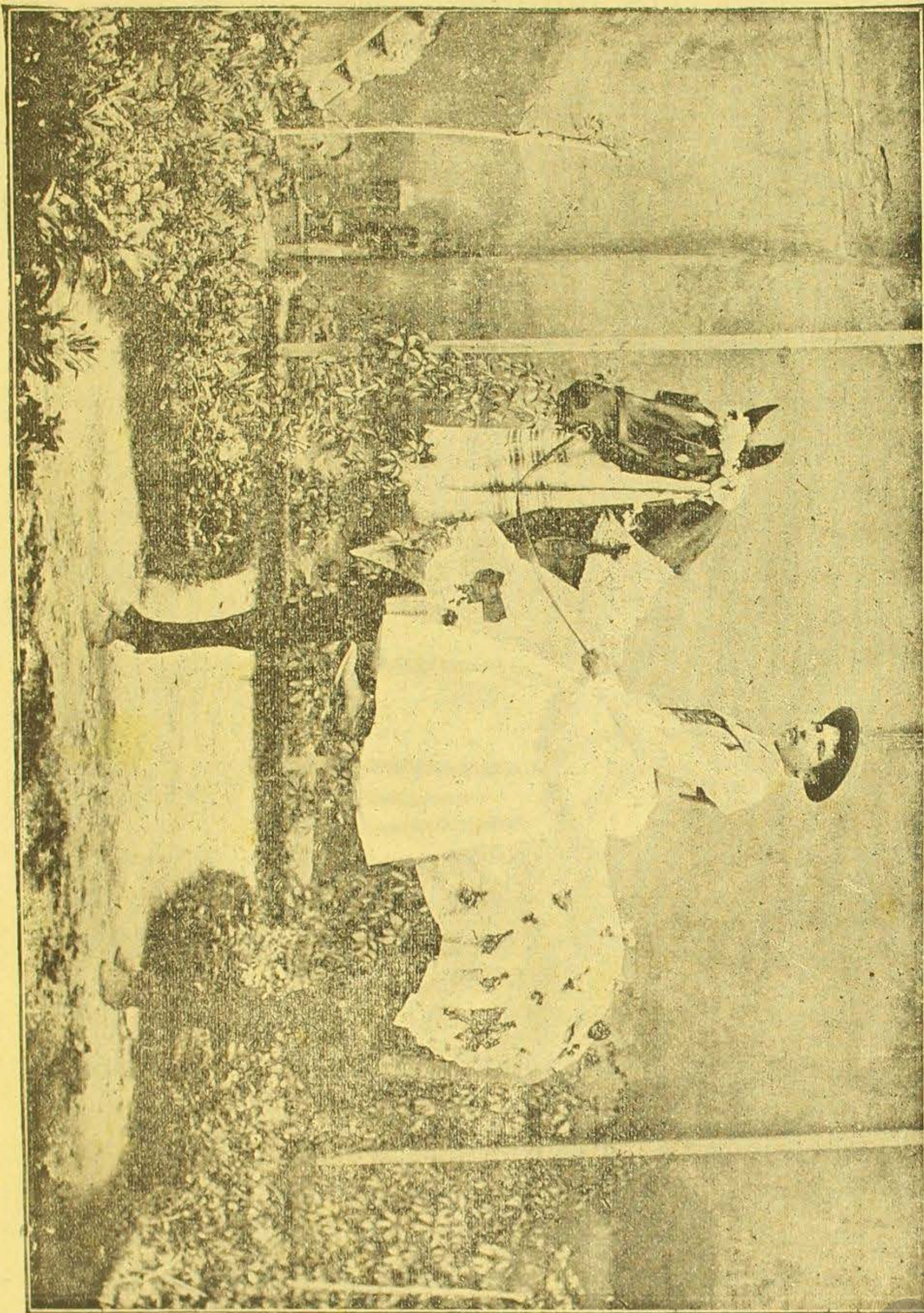
A što ga još uz poštenje krasí
 Uz vitki stas, crne oči vlasi ;
 On slavenski mili rod svoj ljubi,
 Za njeg svoj bi život položio ;
 Za to j' Ive Jelki omilio.
 Pa sad snjome u bogatih dvorih,
 U ljubavi, Božjem blagosovu
 Kao vierni životare družu,
 Milo ih je bilo pogledati,
 U veselju, zadovoljstvu svetom,
 Njihov pogled od groznice lieči ;
 Lice će im razveselit tužne.
 A da im je podpuno veselje,
 I stara je Skender Ive nana
 Pod ovaj krov mirna zadovoljstva,
 A na molbu svojih djece došla.
 Pa s' pobožno dragom Bogu moli
 A za dobru svoju milu djecu
 Da im život, sreća trajna bude.
 Ko bi rekô da tam' dobro nije ?
 Gdje se gnjezdo ovakovo sviije.

Miroljub.

Kalački Arcibiskup u Bačkoj.

Godina 1894. i mîsec joj Lipanj po cilu Bačku žu-
 paniju od velike je znamenitosti. Jerbo tada je prvi
 put stupio na zemljište bač-bodroške varmegje njezin
 nov nadpastir Preuzvišeni Gospodin Gjuro Časka ar-
 cibiskup kalački.

Subotica, Sombor, Baja ta glavna tri grada župa-
 nije naše dočekaše željno izčekivanog visokog gosta
 s najvećom radošću i slavljem, koji je ovaj poset s di-
 lenjem sakramenta krizmanja skopčao. Pa kako je ovaj
 nadpastirski pohod od velike važnosti po cilu Bačku,
 nas Bunjevce sotoga pogleda zanima, što su Subotica,
 Sombor i Baja oni varoši, u kojima Bunjevci u naj-
 većem broju stanuju. Subotica s 35 hiljada, Sombor

Konjanik bajske banderije pri dolazku Časke Arcibiskupa.

s 8000, a Baja s 5000—6000 našeg bunjevačkog roda s onim svakom poznatim štovanjem, koje u srcu goji prama crkvenim dostojanstvenicima izigjoše listom, da pozdrave blagoga srca Nadpastira Preuzvišenoga g. Gjuru Časka. 118 bunjevaca-konjanika čeka ga na subotičkom kolodvoru pod vogjom barjaktarom Ivanom Stantićem, a na čelu jim dva sina Subotice grada: Nadžupan Vojnić i gradonačelnik Lazo Mamužić. Odprate visokog gosta u svečano nakićeni grad. U Somboru i u Baji 40—50 banderišta u krasnom narodnom odilu jezde na viloviti konji pred svojim duhovnim Nadpastirom. Slika na strani 49. prikazuje nam mladog bunjevca banderištu iz Baje, a lipo narodno odilo na junačkom mladiću, sve je rukotvor marljive Bunjevke-Nane, koja svojeg jedinka kao labuda čisto opravlja. Tako, tako moj bunjevački rode! štuj tvoje crkvene poglavare, a budi poslušan i svitovnima, te nuz to ponosi se s bunjevačkim starim običajima i tako će te Bog blagosoviti, a svaki pametan u veliko ciniti.

Janko Kostalić.

Bililo i rumenilo.

Svaki narod ima običaja i navika lipih i ružnih.

Naš bunjevačko-šokački puk odlikuje se od drugih mnogim ritkim vrlinama i divnim narodnim običajima. Opće su vrline našega puka: pobožnost, junaštvo, darežljivost, milosrdje, iskrenost, razboritost i umna bistrina, ljubav prema domovini i zavičaju, narodni ponos, ljubav prema bližnjima, ljubav prema porodici, virska snošljivost, saučešće, poštovanje mrtvih i t. d.

A lipi su običaji u nas proštenje, slavljenje otaca i materica, pa složan rad u zadrugi, kao moba i t. d.

A ružni su u nas običaji i navike: sujevjerje (praznovjeric), vračarije, psovke, kletve, svadje, pretirano gizdanje (lickanje) biljenje i rumenjenje lica i tome slične rugobe. One

pe vrline, običaje i navike triba narod da čuva i neguje, a ve ružne da iskorenjuje i da ih zaminjuje lipim, pa makar i pozajmio od drugoga kojega naroda. Bolje je dobro primati od drugoga, nego li zlo svoje držati.

Od ovih nabrojanih ružnih običaja dosta ih je, koje smo primili od drugih naroda. Naš puk je od prirode vrlo darovit. Sve lako shvaća, lako uči i prima, pa otuda mu je i velika mana, da često prima iz tudjine baš ono, što ne valja. A ima jedan od tih nevaljalih tudjinski običaja, koji se sad počeo vlačiti kod ženskinja našega naroda, a to je: biljenje i rumenjenje lica bojom što od Turaka naučismo.

*

Bog je stvorio čovika po obrazu i slici svojoj. I taj obraz sliku Gospodinovu dužan je čovik da čuva. A čuva ga, ako voju dušu oplemenjava plemenitim i uzvišenim mislima, a tilo svoje čuva onako, kako ga je Bog stvorio: čisto, uredno i zdravo.

Pa kako li je smišno čak i drsko, kad vidjamo, kako stvar staje protiv svoga Stvoritelja! Nije čovik zadovoljan licem svojim spoljašnjim, nego ga popravlja bililom, rumenilom i metanjem kojekakvih znakova.

Ženska, koja se bili i rumeni farbama (bojom), neka ne misli, da ona time polipšava sebe. Iz daleka možda će izgledati pša, ali čim se približi gledaveu, a on joj se u lice nasmije, to se okitila tudjim perjem.

Ali ženska, koja se bili i rumeni ne samo što se izlaže odsmiju i ruglu nego se izlaže i opasnosti.

Jest, opasnosti. Bililo i rumenilo imaju u sebi takvih stvari koje su škodljive i vrlo otrovne za kožu i sve plemenitije dove čovičje.

Posmatramo li žensku, koja se bili i rumeni bojama, opaćemo, da se njeno lice prije reda smežura, poblidi, potavni i rapavi; zubi joj poerne, a oči to najdragocinije blago u glavi ovičijoj, dobiju vatruštinu, počnu krmeljiti i vid gubiti. I takva ženska u najboljoj snazi, u dobu svoga cvita izgleda precvitana smežurana, kao kuvana repa.

Zar može ko reći da ovo nije istina? Ali ima još groznih posljedica, koje nastaju od biljenja i rumenenja lica bojam.

Mati ima dite malo i ljubi ga, a nabiljena i narumenjena otrovnim bojama ostavlja tragove na nježnom licu ditišnjem. Malo po malo na ditetu se izaspe ništo po licu; okrastavi se dosta puta čak mu se oči zapale. Otrov sa materinog lica

rastrovao je nježnu i mekanu kožicu ditiņu. A zar se malo puta desilo. da dite dočepa posudicu (kutiju) sa saradžikom bililom i rumenilom, to lizne i samo se otruje. A koliko sa ženina bilila i rumenila pati muževljev novac, pa otuda pati često i domaći mir, porodična srića i svaka čestitost — to su gorko iskusili oni domaćini, pod čiji se krov uvukao otrov bilila i rumenila. Zena, koja bračnom drugu svome pokazuje lažno lice, ne pokazuje mu ni srce čisto. A lažna otrovna „lipota“ namanog lica ne da se sakriti od oka muževljeva. Pa je li onda čudo, ako muž zanemari taku ženu, koja sa jednim licem liguje, a s drugim ustaje.

Na ovo sve triba, da pomisli ženska glava prije, nego li pogazi stid, da unakazi svoje lice bililom i rumenilom.

Mi ne kažemo, da netriba negovati svoje lice i spoljašnost tila. Triba, te još kako! „Budite čisti kao golubovi“, veli i sveto pismo. Lice svoje umivati, kosu i nokte rediti, tilo kupati i čistoću držati dužnost je čovičija. A takim negovanjem tila bićeš lip, a zdrav. A kud ćeš veće lipote od zdravlja? U zdravom tilu oči su bistre, lice sjajno i rumeno, čelo vedro i srce zadovoljno. Zdravlje je najveće bogatstvo. U zdravom tilu i duša zdrava. A to je prva i prava lipota!

No badava i ta spoljašna lipota, ako nema lipote unutar-nje. Spoljašna lipota je za niko vreme i prolazna, dočim je unutrašnja trajna. I ko nije baš spoljašnje prilip, ali je duše čiste i dila plemenitih, taj je baš za pravo lip. Biljenjem i rumenjenjem lica, dakle niko se ne polipšava, nego čistoćom, poštenim vladanjem, vridnoćom i dobrim dilima.

Matere bunjevačke ne primajte daklem ovoga običaja i ne dajte da zaražava vašu dicitu. Ružan je to i gadan običaj, a nije ni kršćanski — divljački je. Držite se riči svetoga Pavla, koji uči: „ženske u pristojnom odilu, sa stidom i poštenjem da ukrašuju sebe“ a ne biljenjem i rumenjenjem lica otrovnim bojama.

I. P. J.

Lisica i jež.

(Narodna pripovitka.)

Često su poplašili tetu lisicu kod kradnje pileža, pa zato nije za čudo, ako se već nije smila otisnuti sama u lov.

Pozove dakle i ježa sa sobom, da igju na komšinski salaš

oviti. Ne htijaše jež isprva nikako da pristane na tetin pridog; samo kad je teta ozbiljno tvrdila, da se neima bojati nikakve pogibelji, ta ona zna devedeset i devet mudrina, s kojima će ga lako izbaviti iz ma kakog zla, tada napokon pristane jež, da će lisicu otpratiti.

Došunjali su se obadvoje do komšinskog salaša. Prvi put srično im je išla kradnja za rukom.

Sutra dan zlovoljio se gospodar i gorko se rasrdi, što mu je čitava gomila štete načinjena u piležu, pa onda šta će, da lisicu uvreba: iskopa na toj strani plošća, kudan je lisica običajna bila prilaziti, mali karmiće, pa ga pokrije s trskom.

Al toliko ga je tanko pokrio, da kad bi lisica stala na pokrov, morala bi se u karmiće strovalit.

Tako se i zbilo.

Došlo drugo večer, otiće jež iznova s lisicom u lov. Noć se već sasvim spuštala, kada su stigli do salaša. Prišli su tiho priko plošća, a kad su stali na karmiće, slomi se trskovit pokrov pod njima, pa lisica i jež strmoglave se u jamu.

Šta će biti sada od njih?

Izaći nemogu, a svanuće brže, pa eto ti gospodara, da obadvoje ubije na mistu.

„Ama teto, mudruj već! Svanuće!“ zamoli jež lisicu.

„Naopako je, dragi nećaće! Ta zaboravila sam ti svih devedeset i devet mudrina.“ Odvratila žalosno teta.

„Ostalo ti teto, pusto!“ reče jež, pa se u velikome strahu zamisli. Vrime prolazi, a na polje se neda.

„Meni je pala jedna mudrina na um, reče na poslitku lukavo jež, deder sagni glavu, da ti ju prišapnem.“

„Šta je ta mudrina?“ odvratio lija radosno, pa se sagne i pruži mu uvo, da joj prišapne tu mudrinu.

Jež se pako sada uhvati za uvo, pa joj glavu gorko ubode. Lisica pako brzo trgne glavu u vis, da je ježa u naglosti izbacila napolje iz karmića.

Tako se jež oslobodi sjednom mudrinom, a lisicu ubije gospodar u zoru, usprkos tome, što je znala devedeset i devet mudrina.

Hajoška gospa.

(Vidi sliku na strani 27.)

Varošica Hajoš leži na južnoj strani županije Peštanske nedaleko od Kalače. U župničkoj crkvi štuje se čudotvorna slika Majke-Bogorodice, Jer na dan sv. Ivana Nepomuka sabere se tu do 10—15 hiljada bogoljubnog katoličkog puka, koji za moćni zagovor i utočište Majke-Isusove moli i uzdiše! Znali su se ovamo i naši Bunjevci i Šokci potruditi iz cile gornje Bačke, kao svagda poznati štovatelji Majke-Božje! Žali Bože u najnovije vrime izostadoše, a kao što se u narodu pogovara, najviše zato, što je bunjevačka pridika izostala. Mi smo uvireni, da će vrhovna duhovna oblast, koja na sreću nosi viečno spasenje viernika u ovoj potrebi narodu bunjevačkom u pomoći biti, a puk će bunjevački zahvalan biti na očinskoj brigi svojih duhovnih starešina, pa će doći vrime, da se kod hajoške gospe i opet zaori bunjevačka pobožna pisma a u čast Majki božjoj.

Hajoš je varošica od spahiluka arcibiskupa kalačkog; stanovnici njezini jesu naseljeni od godine 1710, kada je na arcibiskupskoj stolici grof Mirko Čaki sidio i s kalačkom nadbiskupijom upravljao. Bilo je to posli izagnanja Turaka, da je grof Čaki došao na starodavnu kalačku nadbiskupiju! Kršćanski puk dilom razbigao se, a dilom poginuo, krv prolio pod ostrim mačem divljih Turaka, a novi nadpastir nadbiskup Čaki, novi stanovnika i virnika nabavi za opustošeni spahiluk i tako se naslele novi stajnici iz Nimačke, za ove je sagradio Nadbiskup grof Čaki hajošku crkvu, u koju su stavili sa sobom donešen čudotvorni kip Majke Božje, kao najskupociniji spomen iz negdašnje svoje domovine. Duhovna oblast upozorena na ovaj čudotvorni kip Bogorodice, zapovidi da Aleksander barun Barkóczy, kao nadbiskupski povirenik i namisnik, drži strogu istragu, da se osvidoči o istinitosti čudesa kod bogorodičinog kipa učinjenih Istraga je godine 1794 1, 2, 3, 4, rujna obavljena a sve visti potvrđjene. Zato je tadanji kalački nadbiskup Franjo Grof Klobušicki s najvećom svečanošću prineo kip Majke božje na veliki oltar gdi se i danas štuje i mnogi viernici ovde utihe i zagovora izprose.

Kao veliki štovatelj „hajoške gospe“ poznat bijaše naš pokojni stari rodoljub biskup Ivan Antunović. On je u čvrstom uvirenju bio, da je iz smrtne bolesti godine 1863 jedino zagovorom hajoške gospe ozdravio. Iz sinovske zahvalnosti i svetoga zavita

netne svoj opatski zlatan lanac i nadmisnički dragocini prsten
a čudotvorni kip Majke Božje u Hajošu, koji darovi i danas
listaju tamo, kao stalni svidoci Antunovićeve pobožnosti i
ive vire.

Kada u „Danici“ donosimo sliku hajoške crkve činimo to
prvom redu, da Bunjevce i Šokce probudjemo na revno
tovanje Majke Božje, a u drugom redu, da iz srca roda bunje-
vačkoga nedademo izčeznuti slavne uspomene našeg dičnog
taroga rodoljuba pokojnog Ivana Antunovića.

Janko Kostalić.

Nikola se na raj naslonio.

(Narodna pisma.)

Nikola se na raj naslonio,
Pa iz raja u pako gledao.
Gdi se muči mlada kukavica,
Pa gore joj ruke do lakata.
Al je pita iz raja Nikola:
Šta si tako mlada sagrišila?
Kad ti gore ruke do lakata.
Al govori mlada kukavica:
Triput sam se tužna udavala,
I kad sam se treći put udala
Žatekla sam troje siročadi,
Prvo veli: opaši me Nane;
Drugo veli: daj mi kruva Nane;
Treće veli: daj mi vode Nane.
Koji veli: opaši me Nane;
Vaćala sam zmiju prisojkinju
S otim sam ga triput opasala.
Koji veli: daj mi kruva Nane,
Sikla sam mu ubojnog kamena
S otim sam ga kruvom nahranila.
Koji veli: daj mi vode Nane,
Dala sam mu jida i čemera . . .
I zato sam pakla zadobila.

Dva nasljednika.

(Pripovitka.)

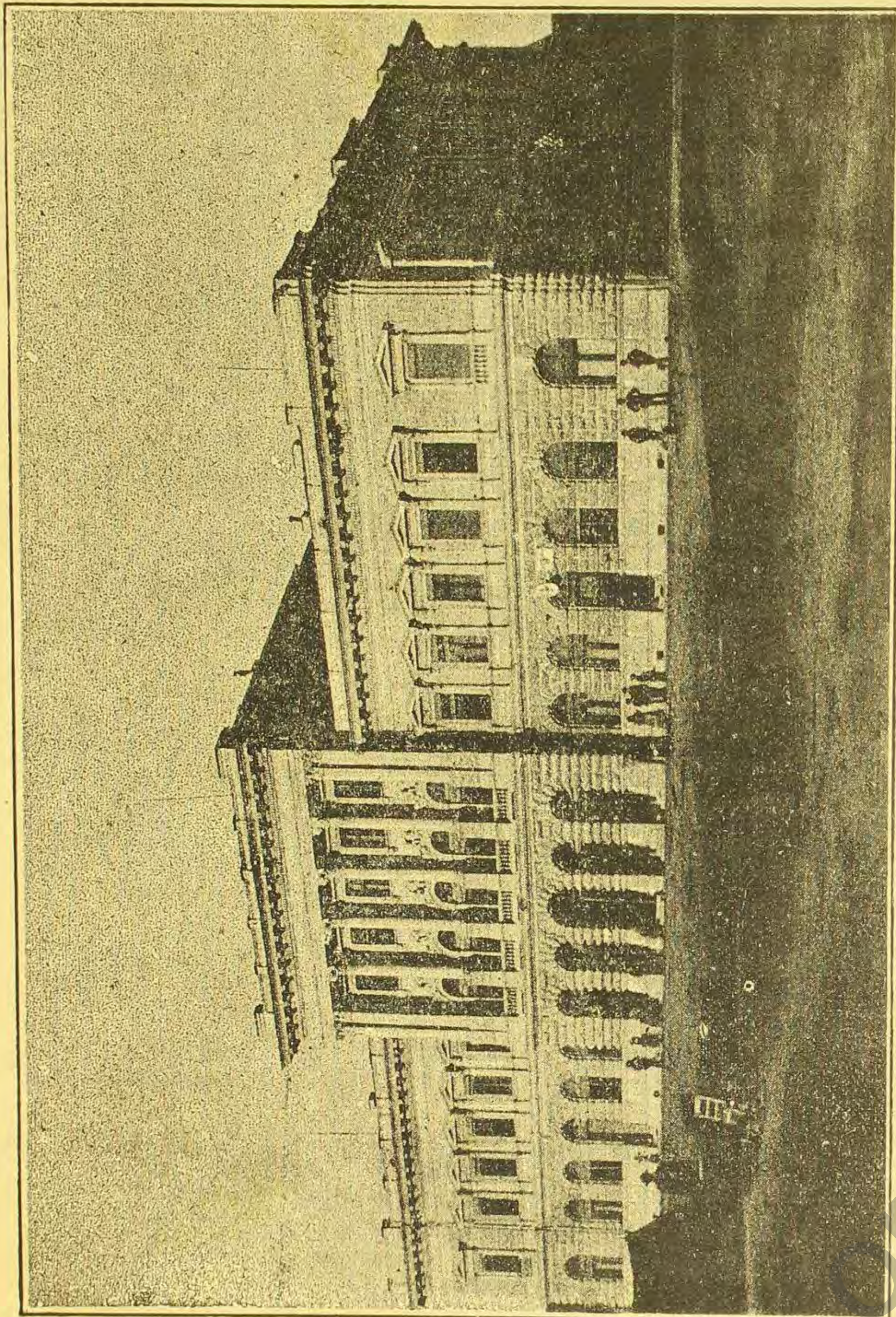
Dida-Pajo Stančić star i sid je tako,
Da ga u selu mu i dite zna svako,
Ali niko ne zna, ma da svako pita,
Kolko je baš starac priturio lita.
Svako zna tek reći: i priko sto mu je. —
Godine su hitre, pa brzo prohuje. —

Kud je mladjan is'o da vodice pije,
Tom potoku sada već ni traga nije,
Na livadi, gdi sad ovce pasu milo,
On se sića kad je tu jezero bilo,
Gdi sad vidiš žnjeti žeteoce vredne,
Tu on pamti šume, šume nedogledne.

Mnogo je godina zapamtio stari. —
Ne prisipa mu se, al se životari.
Nije im'o njiva, konja ni ovaca,
Imao je samo parče vinogradea.
Brižno ga je rez'o, prašio, kopao.
Sa ženom i dicom tu je stanovao.

Razboli se jednom, — baš je jesen bila;
Smrt je već počela razširivat' krila.
Virna mu se žena uplašila jako,
A on njojzi poče zboriti ovako:
„Mila moja ženo! — evo došlo j' doba:
Ostavit te moram — da idem u groba.
Kad ja umrem, ti se odavle odseli;
U varoši ćerka majku svoju želi,
Pa proživi kod nje — kći nam je valjana —
Koliko ti bude još sudjeno dana.“

Sinovima reče: S Bogom mi ostajte!
Ali majku svoju ne zaboravljajte.
Živite u slozi i bratskoj ljubavi,
A vinograd ovaj ja ostavljam vami.
Na dva ravna dila podil'te ga pravo,
Jedan tebi Mijo, drugi tebi Vranjo.

Palaca prve subotičke štedionice.

Ta „medja ne vridja“ — a da j' bolje znate,
 Želim da me u toj medji zakopate.
 Grob moj nek' vam ne da prigaziti reda . . .“
 Te reči izusti, pa dušu ispusti.

Učiniše tako. Grob mu iskopali,
 I grobak su očev „medjom“ svojom zvali.
 (I zaista medja 'vaka više vredi,
 Nego ona, koju sudija odredi.)
 Posli misedana eto neprilike,
 Morao je Vranjo ići u vojnike,
 — Kažu biće rata i užasnih čuda —
 On zamoli brata da ne žali truda,
 Da i njegov dio čuva, obradjuje,
 Da grob očev busi i sinovski štuje.
 Mijo reče: „hoću, kako ne bi, jao!“
 Vranjo onda ode kud ga poziv zvaao.
 Mijo ne uradi što bratu obeća,
 On je bio vridan — da svoje uveća.
 Polako, polako onim putem podje,
 Kojim se do kazni i prezrenja dodje.
 Svaka tudja stopa grih je velik zdravo,
 — A on je još *bratu* činio nepravo.
 Njegove su staze bile izravnane,
 Njegova je pola bila bašča prava,
 A Pajinu guši svakojaka trava.

* * *

Kad se vojna svrši — i brat dodje doma,
 Imao je i šta da vidi siroma, —
 Tužan, brižan prodje kroz vinograd mio,
 Na grob očev side — brižuljak je bio.

„Il ne vidim dobro, — il što vidim, zlo je;
 Smanjilo se kanda ono što je moje;
 A Mijina pola k'o da j' mnogo veća,
 A jednake bihu, koliko se sićam.“

Ali on je mnio, varaju ga oči,
 Pa da se uviri opet s groba skoči,
 Prodje priko, uzduž, pored brazde svake
 Pažljivo, lagano, brojeći korake.

Hajd', neka bi bilo da mu oči lažu,
 Al evo koraci sad to isto kažu.
 Premišljo je dugo, što to biti može
 Da brata obidi — oh, sačuvaj Bože!

Al evo ti Mije. Vranjo mu doviče:
 „Čudo je to, čudo, grob se očev miče
 Sad već nije međja, koja pravo dili;
 Kako se to stalo, je li, brate, je-li?“

„Idji ne bulazni!“ Mijo mu se divi
 „Gdi je to još bilo, da i grob oživi!
 — Grob je na srid sride, gdi je i pri bio.
 A ti si mi sumnjom krivo učinio.“

Sad umuknu Vranjo i zadrhta cio,
 Što je na svog brata posumjati smio.
 Zarek'o se više ne zboriti o tom,
 Jer se osiéo pod teškom sramotom.

* * *

Iz varoši dodje jedno tiho večé
 Umoreni visnik i ovako reče:
 „Žurite se, žur'te, u varoš idjite,
 Ako éete mater živu da vidite.“ —

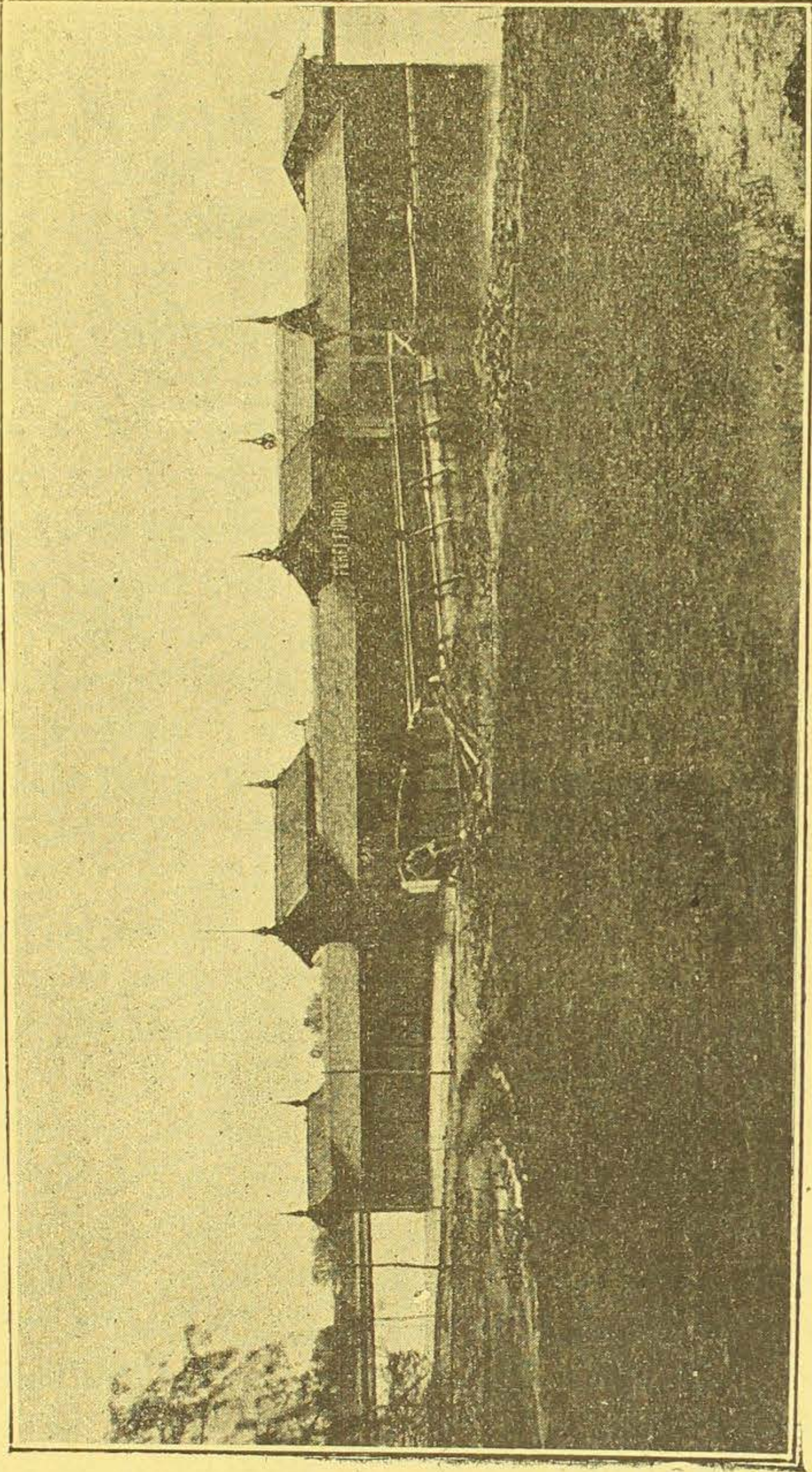
Na postelji žena ostarila sida,
 Leži nemičice, bolna, lica blida,
 Pred očima njenim talasa se magla,
 Da je već ponese smrt se nad njom nagla,
 Baš kao da spava u dubini snova, —
 Al se trže majka na poljub sinova.

Trže se pa oči otvori i reče:
 „Ja umirem, dico, živit' mi se ne ée,
 Sahran'te me ondi, gdi je i babajko . . .“
 Dica suze rone: što nam ode, majko!
 Kad je većem zora počela da sviće
 Da sahrane majku u vinograd ié'ée.
 Ponesu kopalo i motiku jednu. —
 Pri no što ée kopat', na brižuljak sjednu.

Tužan je to spomen, ovdi se odmara
Otac dobar, mio, iz vrimenta stara.

Kad se isplakali Vranjo kopat' stane,
Ali Mijo neće ni da se pomakne.
Malo j' dalje stoj'o, gnuš'o se sam sebe,
Oči su mu mutne, a srce mu zebe.
Sramota mu lice crvenilom poli,
Robov'o bi, samo da ga *to* ne boli.
Svaku kaznu on bi pritrpio sade,
Samo da ne mora trpit ove jade.
Bolilo ga jako — i rado bi plak'o,
Približi se bratu govoreći 'vako:
„Rek'o bi ti nešto, tajnu najgadniju. —
Ovdi zalud tražiš očevih kostiju,
Sad me prezri, Vranjo, čini što ti milo
Al ja priznat moram — ovako je bilo:
Vi odoste u boj, junak za junakom,
Ja ostadoh doma gladan, nizak, lakom.
Na pravome grobu našeg oca mila,
Razgrn'o sam hunku, ko da nije bila,
Pa podigoh drugu hunku taku istu,
Al podalje ovdi, na tvome zemljištu.

A zaš't' to uradih — tribal' da te sjećam,
Da tvoje umanjim, svoje da povećam.
Sad čini što hoćeš u pravdino ime,
Prezri me, pljuni me, izbi me, ubi me,
Zgrišio sam *tebi*, pa *ti* mi i sudi,
Samo nemoj brate da dočuju ljudi,
Da ne pruže prstom na grišnika zloga:
Taj *vara i krade grobom oca svoga . . .*
Zaplaka se gorko pod teretom jada,
Zaplaka se grišnik — i pokajnik sada.
Na to Vranjo ruku stavi mu na rame:
„Ništa neće činit; da zažališ na me,
I ako si samnom hudo namirav'o,
Jer znam savist te je namučila zdravo.
Grihota je braći biti u nemiru
Kada sahranjuju majku svoju milu.
Sve nek ti je prosto. Mržnja neka bježi.
Sad potražmo misto, gdi nam otac leži.“

Muško kupalište na Paliću.

Na grob su naišli. I otvore raku;
Te sahrane u nju svoju milu majku.

— — — — —
— — — — —

Bilo pa i prošlo. Neka se ne vraća.
Vranjo, Mijo žive kao prava braća.
Sad ih ljubav kripi — *krišne* sumnje nesta.
Grob se više nikad nije mic'o s' mjesta.

Pripivao **

Ko je prolio mastilo?

— Slika iz bračnog života. —

(Priradjeno.)

Gospodja Pravdička metlucajuć po radionici svojega muža, a strogoj pravdoljubivosti i ozbiljnosti na daleko čuvenoga sudca M. kr. kotarskoga suda dodje i do pisaćega stola.

Pogleda na sat, istom pola deset, a on tek u jedan dolazi kući. pomisli u sebi: „sada ću baš da zavirim u ta prašna pismena, i vidim kako se prisudjiva o tom razvodu braka, te moje nesrićne drugarice „Mare.“

Ej Marice moja biedna sirotice, a kako ćeš mi se ti jadna napatiti, dok ti se ti nemilosrdni muževi, koji pravdu kroje i tu raspravu već ovako il onako ne svrše. Ta znam ja kako je bilo tebi trpiti onoga tvog nevirna i odurna muža, koji je poput leptira letio od cvieta, do cvieta, da si svakog časa uzabere ružu. A nuz to još kao, da ni srca nije imao za tebe, koja ga još i sad toli žarko ljubiš!!

„Takvi ste vi gospodo muževi, nezaslužujete, da se mi žene za vas udajemo, ta dok se ne oženite, dotle smo vam mirisavo cvieće, lovor, vienac, kojim će te, tobož od rada umoreno čelo ovinčati, i ko bi se sitio svih onih laskarija, s kojima nas malo po malo i do braka, ovog zadnjeg i dosta puta ne promišljenog koraka dovedete.“

„A tek što su nam ruku prid oltarom, a glavu kod kuće povezali, syanulo je naše „d o b r o j u t r o!“

„Oni priašnji mirni janjci, koji su nam bili melem divojačkih jada postadoše nesnošljivi a kašnje pak grubi i odurni, ne stade im nježnoga pogleda, onih mednih riči i sve ono, što je milo bilo, oni lipi sancu, sancu i ostali, ah to onaj divojački melem u gorki pelin se pritvori.“

„Namrštenim čelom odlazite, namrštenim čelom se kući vraćate. Ovde vam je kava slaba, prisoljena čorba, — zagorilo, neslano pečenje,

il veliki izdateci na kujnu; a tamo pak zvanični poslovi, teško brime ovoga života su uzrok vašim nevoljama. A da naša ruka, onaj medni cielov (!) za kojim ste prije umirali, može raztirati te nagomilane oblake, od tog nema ni divana!

— Ta mi smo vam sad postale nespretnae, a poljubci, zagrljaji, puni nemiline!

No gle mene, kud sam ti se tako u mislima zalutala; ta moj mužić, to je prava iznimka muževa, istina je, da je strog i prestrog i sačuvaj bože, da me ovde nadje kod njegova pisaćega stola, da mu ovako u zvanična pismena njegova zagledam, no al ipak on je viran i ljubezan prema meni! Ovo je ovde; rekao mi odma drugi, treći dan, našega braka, na ovome stolu temelj mojega obstanka, stepenice bolje budućnosti, zvanična pismena, ovih mi se ne smiš dodirnuti, jer jednom komadu od ovih pap a il ričica iz zvaničnih tajna može me glave stati. I već evo danas sutra 20 godina, kako mi je ovo s njegovim svečano strogim glasom zapritio, pa dosad na ovako šta još se nikad ni usudila nisam, oko ovog stola od to doba, kao ôko kakvog tajanstvenog žrtvenika obilazim i ja, i svi ostali. Jer kakav je inače viran muž, dobar otac, revan zvaničnik i strog sudac za svakojeg krivca, tako bi postao ljutim lavom, da vidi ma koga, koji njegove stroge zapovidi prikoračuje. Brzo, još da vidim nije li ovde u ovome svezku, no al 12 sati, sad već kraj, jer skoro se doći, pa Bože sačuvaj, da me ovde nadje.

Već sad samo valja poslagati ove spise onako, kako prije bijahu, jer da se što ositi, da mu je tu kogod ova pismena prigledo, ta valja da bi ga u prvom gnjevu i ubio, a ne šta drugo.

„Deder još s ovim mastilom na stranu, da se kako zlo nedogodi, dok poredjam ove silne spise.“

Ali u žao čas, u hitnosti gurnu stol, a boca se sruši, te po stolu i spisima razli se čitavo crno more.

„Ao tužna i žalosna Maco, a bona ti majka bila, a kako ćeš tužna i žalosna onog strogog muža kući dočekati!“

— „Šta je vama milostiva gospodjo? Šta vi tako gorko plačete?“ — zapita je sobarica, koja baš u taj trenutak udje u sobu.

— „Eto pogledaj na gospodarev pisaći stol draga Julkice moja“, — odgovori gospodja.

— „Pa nemojte vi plakati, recite ja, sam to učinila.“

— „O slatka Julkice moja, a kako da ti se za ovo zahvalim,“ — zagrlji je i izadje.

„Sirota gospodja moja, a kako i da joj nebi pomogla i sreem i dušom, ta ona mije, kano mila Majka, dobra mila srca, pa već godina dana kako mi je obećala, da će me siroticu lipo opraviti, dok se za gospodarevog podvornika u zvaniju Ivu, udam, a ona će svoje i održati!“

„Ah slatki moj Ivica, ta znaš. da već jedva čekam onaj čas, kad će se tvojom nazvati. Ala će to onda i biti milina, ta kud podjemo, svako će se za nama gledati, a kad je moj Ivica i momak, da ga u svoj var-medji nema, pak još kad pribaci onu sivu kabanicu onako priko jednog ramena, šeširić na krivi, a one crne brčice zasuče, ta valja će mu se i barunica zagledati u njega!“

„A mislim baš da i ja nisam za slipog rodjena; ta kad što za gospodarom u zvanije odnesem, tamo tih mladih gospodarčića, jedan me po ramenu plešte, a drugi pak veli, da mi je lice kano jagodice.“

„Al brzo, da malko uredim taj stol i ernilo staremu.“ Pridje k stolu te uplašeno natrag korakne. „A — Isuse, Marijo! — A šta si ti kuka vico sinja uradila — ta to je strahota, sve od same tinte! Ta dok gospodar vidi, gnjevan će te biednu odvijati, pak nikad više ovaka dobra mista, ovake gospe, kao mile majke, lipe plaće, a što više ta ni moga Ive više nikad vidit neću, jer gospodar će mu za cilo zabraniti, da se oženi“, gorko zaplače! — Kad eto mladoga Pravdića, pravnika unutra.

— „Šta je Julkice, šta je tebe tako strašno dirnulo u to malo srdašće, kad tako gorko jadikuješ!?“

— „A nemojte me ni pitati... mladi gospodine, ta... prolila sam ernilo po gospodarevom stolu.“

— „A nemoj ti plakat, deder mi samo onaj željeni poljubac, pa reci, da sam ja!...“

Vatreno emakanje, nježan zagrljaj... i Jula iztrči napolje!

A mladi Pravdić spaziv more tinte po aktama, sav problidi. „Ao kukavče sinji, da skupa poljubca, kud ćeš isprid očeva gnjeva, ta još nije ni za onaj nesrićni ispit zaboravio, pa sad opet ovo, ta sad Bog zna dokle, ode misečna podpora, pa kako ćeš se odsele galantirati, ta sigurno će me i od kuće odfirati.“

Na pragu se pokaže Jelica 15. godišnja sestrice mladoga Pravdića.

— „O mili bratiću, zar si opet što nastrado, kad se tako bojiš od očeva gnjeva!“

— „Ah...! pokazujuć na pisaći stol, Jelice moja mala, ta ti ćeš mi biti od sele jedina nada naših roditelja, jer ja idjem idjem — i bog zna hoću se kadgod živ i natrag povratit!“

— „Nemoj brate tako govoriti! Šta bi majka jadna, da izgubi svojega jedinka!?“

— „Al ne...ne... to nemože biti! — Jeli dragi bratiću moj, ti ćeš dopustiti, da reknem, da je to moje dilo... nek otac mene kazni.“

Ovom sestričinom dobrotom ganut mladi Pravdić zagrlji svoju sestricu, ljubeć joj rosu sa mladjana lica, „oh Jelice moja ta kako da ti se zafalim, štoli da učinim? ti si toli dobra.“

— „Ta zamoli Majku, da mi novo ruho kupi i povede me, kad budete onu igranku priredjivali, kod tvojega druga Kapetanovića!“

— „Al šta sad znam ja, šta je, ta i te su grudi premda i prerano ozlijedile striele ljubavi. Pa neboj se mala, ta poćićeš i ti samnom to će već biti moja briga“, i veselo na polje izadje.

Jelica se pak obrati stolu i tek što opazi pocrnla pisma, vrisnu i plač i potrči u sobicu svoje nove odgojiteljice, gdi se u nasljonac sruši počme kroz glas naricati: „da sad jadna Jelice kraj igranci kod Kapetanovićeveh, kraj novom ruhu, a za cilo kraj i onom davno čekanom i željenom Prelu, kojem sam se toliko radovala, da ću se sa onim mladim gizdavim Kapetanovićem, do mile volje naigrati.“

— „Utišite se Jelice, ta neće to vaš g. otac tako strogo prisuditi a dotle će on za tako šta i zaboraviti.“

Na to se čuje oštar bat iz hodnika i srdit glas gospod Pravdića, kako u svoju sobu koraca.

Prokleta ljudstvo, proklete parbe, da danas se već i zato vodu parnice, ako se komšijin pivac sa zida, drugom komšiji u dvore zakukuriče, pa onda takim procesima nikada ni kraja ni konca, jer i jedan i drugi je kadar apelirati ama baš do cara, ako se po njegovom ćefu ne prisudi!

Srdito zveni sobarici.

Julko, Julko gdi si!

— „Julka utrči uplašeno i plaćuć, molim milostivi gospodine, da mi oprostite?!“

— „Šta da ti oprostim prokleta divojko, ne napojim se zadosta žuća sa onim dilom ljudstva, kojeg ni sa naprezanjem sviju sila nemogu da od svoje propasti odvratim.“

Na to unidje i žena mu gospodja Pravdićka, takodjer plaćuć. „Dragi mužiću moj . . .!“

— „Ta šta vam je dospilo, jeste li poludile!“ Baci pogled i na pisaći stol, gnjevan lupi nogom o pod: „Huh, ta koji je to nesrićnik poćinio!! . . .“

Na jednom se pragu pokaže sin mladi Pravdić, a na drugom kći Jelica i za njom joj mlada odgojiteljica.

Sin: „Oće oprostite!?“ — „Šta još oćeš ti!?“ — Jelica: „Dragi oće moj, oprotite biednoj sirotici?“ — „Pa i ti ćeš!! . . . Ta toje čitava urota! Na tako šta i sam sotonamoro poluditi, grozota. Spremajte što je moje, da bar svoje živčane ostatke spasem iz ove jame propasti.“ Kad na to pristupi mlada odgojiteljica i duboko se pokloni: „Molim gospodine Pravdiću, da mi oprostite to sam ja poćinila!“

— „Tako . . . ! a molim ne fali to ništa“, nasminu se g. Pravdić.

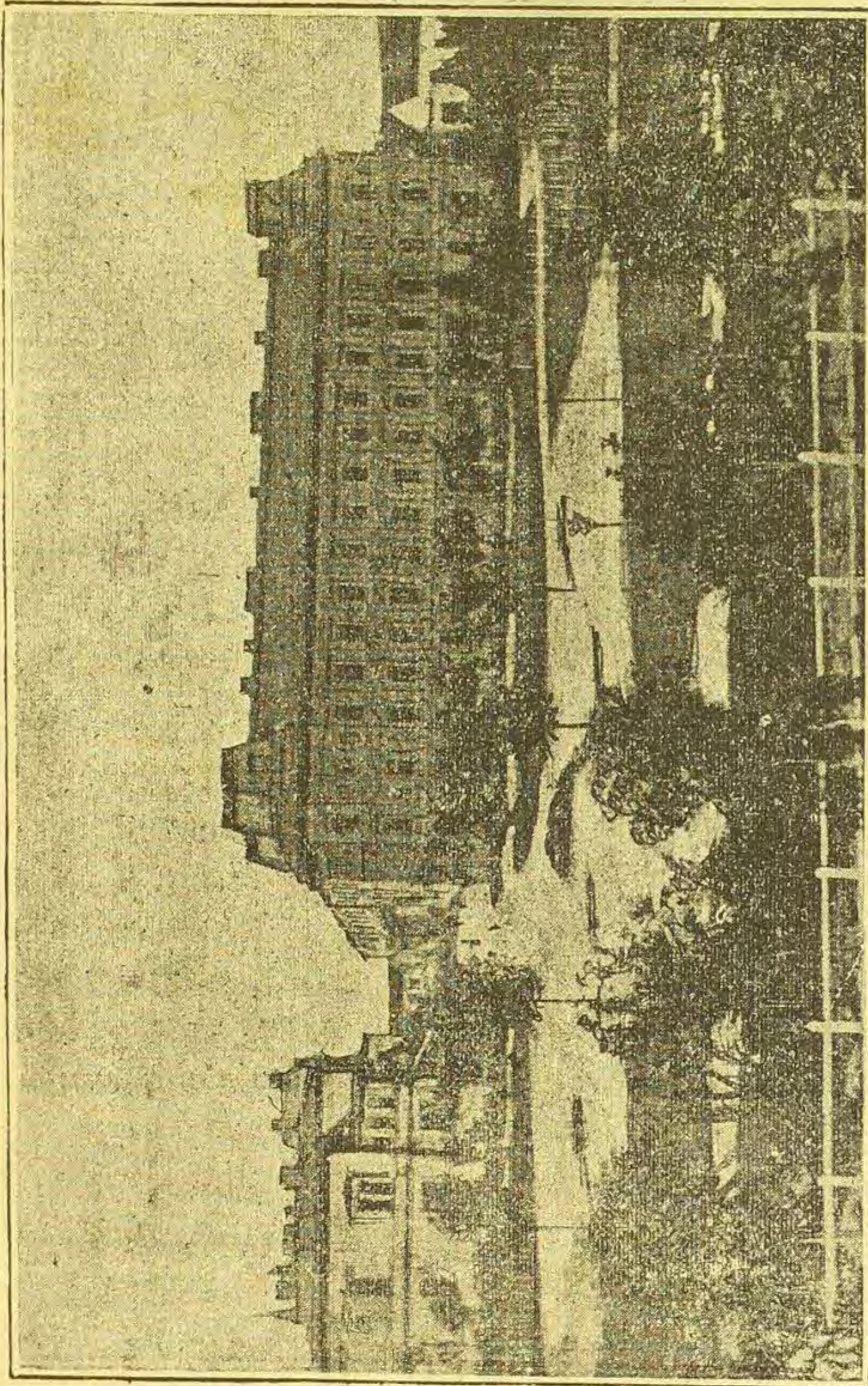
. Vić.

Štogod iz prošlosti naših starih.

Po dosadašnjem običaju nalazilo se u „Danici“, tom jedinome bunjevačkom kalendaru, po koji članak, u kojem se o prošlosti Bunjevaca i o prošlosti bunjevačkih glasovitijih sinova raspravljalo.

Nisu bile to opširne, glasovite rasprave, jerbo u velikoj nestašici podataka, mi smo tako rekuć pobirčili; sad iz crkvene sad iz svitske povisti nešto naveli. A to nije moguće, da drugčije bude! Jerbo na onome velikom prostoru od Temišvara pa gore do Budima grada, gdi naš bunjevački i šokački rod stanuje, samo mistimice nalazilo se ovećih nasebina, u kojima je naš bunjevački puk tužne dane provodio trpeć od nasilja divljih Turaka, koji su sve do godine 1686. ovde gospodovali, tako da 1691. godine kada je novoimenovani kalački nadbiskup Leopold grof Kolonić u Kalaču došao, to mu je samo tako pošlo za rukom, da je pred sobom dao krčiti grmove, kositi trnje i zelje i tako dogje do Kalače, gdi je samo neke ruševine i razvaline našao kao žalosne spomenike negdašnje stare slave. Kada su junačke sjedinjene kršćanske vojske Budim natrag pridobili a Turke iz Ugarske iztirali, Nadbiskup grof Kolonić sakupi po cijeloj zemlji 500 siročadi, koje u Kalači namisti, odhrani i ova siročad postanu temeljem današnje Kalače. A kada je Mirko grof Čaki postao arcibiskupom kalačkim po cijeloj nadbiskupiji imadjaše samo 15 manjih župa! Svud širom razvaline, ruševine!

Pa premako su teške okolnosti, u kojima je naš narod živio, te se on uvik opirao svoj turskoj sili, da sačuva svoju kršćansku viru i svoj narodno-bunjevački značaj! Ovi naši vridni didovi, gdi su odnošaji nešto prijatniji, nastojali su da škole sagrade, u kojima bi se mladji naraštaj podučavao i u viri kršćanskoj učvrstio! Dokazi ovi i posli 200—300 godina, nama njihovima potomcima glasno navišćuju razboritu svist i mudro nastojanje. Vridno je što temišvarski trgovci pišu već 1582 godine 6 veljače svetom ocu Papi Grguru XIII. Pismo ovo pisano je čistim bunjevačkim jezikom *ćirilicom* izvedeno i zanimivo je što potanko pridočaje žalosno stanje njihovo, zahvaljuju što im je sv. otac poslao na utihu njihovu Antuna Matkovića biskupa bosanskoga, za tim ovako nastavljaju: Sada ima znati vaša svetost, kako budući vidio rečeni gospodin biskup potrebu duhovnu od vaših ovaca, koju trpe radi vire neimajuć pastira duhovnih, biše odlučio s pomoću i milosti vaše svetinje učiniti jednu škulu od nekoliko dičice. Za ovim slide potpisi takodjer

Park Marije Terezije, kuće Gjure Manojlovića i Mije Prokeša u Subotici.

bunjevački: Ja Toma Matiević, Ja Andrija Cakalić, Ja Grgur Nikolić, Ja Radosav Matković, Ja Vicencijo Mihajlović, Ja Gjuro Nikolić, Ja Ilija Vlahušić, Ja Stiepan Martinović, Ja Stiepan Paskoević. Ja Pavao Gjurgjević, Ja Gjuro Matević, Ja Martin Nikolić, Ja Martin Ivanović. A imamo još jedan dokaz, da su revni franjevci po mogućnosti i škole dizali, tako godine 1631 neki paroh Jakov Resti iz čanadske biskupije hvali franjevca-bosanca fra. Marka Bendulovića, koji je u Karoševu u čanadskoj biskupiji već 4 godine plodonosno župnikovao, crkvu sagradio i škulu izdržavao. Plaću učitelja nemoguć sam nabaviti dobije potporu iz Rima od kongregacije (Sbora), koja se zove „de propaganda fide“.

Može biti, da će tko ove stvari za malenkosti držati, al mi s ponosom navodismo isto, jer nam svidiće, da su naši stari i u teški okolnosti za turskih vremena na sreću nosili narodnu prosvitu i napridak duhovni. — Pa tako su nam didovi na polju prosvite napridovati nastojali, tako se i nama nameće sv. dužnost, da mi škole podižemo, škole u kojima će se kršćanski nauk učiti, škole u kojima će se bunjevački puk — rod naš podučavati da ne zaostaje u prosviti, duhovnoj naobrazbi iza drugih naroda. jer samo oni narodi mogu se boljoj budućnosti nadati, koji srcem dušom za kršćanskom prosvitom teže i za nju žrtve donošaju.

Janko Kostalić.

Kraljičino drago kamenje.

Po nimačkom: Vitić.

Godine 1557 obradjivaše u Parisu najzmanenitiji kujundžija (?) istog glavnog grada prikrasni ures. Ta početkom doiduće godine imaše se vinčanje francuskog pristolonaslidnika Franje održati sa Mariom škotskom kraljicom. A na to se sve opravljalo, uritilo i resilo. Kujundžija imaše pune ruke posla. Glavni mu posao bijaše ures za kraljicu.

Zlatni okvir (rám) uresa za glavu bijaše već gotov; sad mu valjalo izbirati kamenje, koje bi za taj okvir najdoličnije bilo.

Sav zamišljen gleda sidi meštar na veliko, nepricinljivo kamenje. Tri mu se kamena najvećma dopadnu, tri draga kamena čista kao voda, osobita velika i lipa, a sjajna kao vatra.

„Ne svaćam ovaj ukus“, mumlaše starac, „što kralj ne dopušta ova tri kamena u okvir umetnuti. Ovi su baš stvoreni za taj posao.“

Nu gdi kralj zapovida, tamo valja i umitniku poslušnim biti. I tako uloži meštar u sridu okvira najlipši od tri, a ona dva u drugi ures na prsa nevestina.

Nikoliko dana prija vinčanja, svršetkom ožujka god. 1558, bijaše dogotovljen sav prikrasni ures za nevestu.

Sa sjajnim očima gledaše kćer starog umitnika ovo krasno uresje.

„Blago tom kamenju“, — reče „koje na kraljevskom dvoru uvijek slavno ostaje; blago tima, koji ovako uresje nose“.

„Ispraznost ispraznosti“, reče otac ozbiljno; „izpraznost izpraznosti; dite moje: ta baš dragokamenje ima najozbiljniju prošlost; jerbo dioniče kraljevskih si posidnika sriću, koja se kod njih vrlo često minja. Jedan alem od ovih posli nekoliko stotina godina znao bi mnogo pripovidati, a ko bi znao kakva će srića ove služiti oni mogu od jedne kraljevske kuće u drugu prići, a njihovi posidnici umriti kao prosti ljudi. Za cilo će biti sudjeni kao svi ostali. Na poslitku ovaki alem je najmanje osiguranje proti paklu, ili samo baš i proti zemaljskoj nesrići.“

Na te riči divojčica ozbiljno pogleda na oca.

„Al otče“, reče laskajuć, „kako možeš biti tako strog. Ja sam pomislila samo na blažensto neveste francuskog pristolonaslidnika.“

„Razumim“, bijaše mu odgovor, „al mi baš to palo na pamet, a dobar ti nauk nikad ne treba prezirati. Nu sad igji, i pripravi mi svečano odilo, da odem i pridadem ures“.

Zamišljeno baci meštar pogled još jedared na njeg i gleda ga po dugo, gleda ures, koji osobito krasno sjaše.

„Taku krasotu još dosad nikad nisam izveo, al ni tako zamišljen još ni pod jednom radnjom nisam bio, kao pod ovom“, šaplje sam sebi. mogao bi čitavu pridiku reći o smrti i propasti, o nesrići i nevirnosti ljudskoj, takve me misli tečajem tog posla zaokupljahu. Alemovi i zlatni obručovi (?) kamo će te vi još prispiti? Kako će biti tima, koje će te rešiti? Hoćeteli na uvike u dvoru francuskom ostati?

Divojčica opet unidje, pomogne otcu dolamu obući, zatim meštar otidje u dvore, pridat krasno uresje.

Travnja 24 god. 1558 vinča se Franjo sa Marijom, škotskom kraljicom, u stolnoj crkvi bl. Divici posvećenoj, blagosovi jih stožernik Bourbon; ovaj sveti čin se sa svetkovinama mnogih dana proslavio. Na mramorno-bilom čelu lipe, samo 16 godišnje neveste sjajo je prikrasni alem; a na vratu ona druga dva.

Progje dvi godine, Marija već kao udovica korača za lešom svog muža. A rujna miseca iste godine sa istim uresom naresena kao škotska kraljica se vraća u stari glavni grad, Edinburgh. Stignuv, kad je podivljačena lica mnoštva opazila, koje je Knox novovirac na mržnju i preziranje uzbunio, kad je prid večer pod svojih prozori čula Knoxa sa njegovim slidbenicima, protestantskih psalmova užasnog zvuka melodije izvijati, velika joj suza pade na alemove urese više srca.

Može bit, da joj to slutnja bila blizog si udesa svog!

Prodje 25 godina; prispije ožujak te godine. Stari umitnik, sad već sasvim pobilio stajaše na prozoru svoje radionice, drhtajuće mu ruke drže ono uresje, koje je za škotsku kraljicu načinio: na to uresje mu sad šure cure. Uresje biaše zanemareno, zlato na njem potavnilo, po gdi-koji komadić slomljen: al oba velika alema još prava. Prigledav okovlje poljubi ga svesrdno, zatim uzme alat i brižno ga izpravio. Nikom, još ni sinu svom nije dopuštio, okovlje dirnuti; sam ga obradivo kao niko sveto hranište. A kad biaše dogotvoljeno zapiše u svoj dnevnik:

„Danas sam izpravio ures škotske kraljice Marije Stuart, koji sam joj pravio na vinčanje sa Franjom, francuskim pristolonaslidnikom. Nosila ga je vrhu srca svog u Edinburghu i prigodom mnogih svetkovina. Imala ga kod sebe za ono 19 godina, kojih je u tamnici provela; ovaj ures je svidok, kako je nemilo postupala tetka njezina š njom toliko godina zbog vire katoličke. Osmog dana veljače tekuće godine 1587 u englezkom gradu Fothoringay krvnik odrubio glavu kraljice Marije Stuart u 45 godini života njezinog. Ona je bila najlipša, najpobožnija i najbolja kraljica svog vika. Prid smrt u veče u testamentu okvolje ujedno sa alemovi ostavi kralju Francuskom, ovaj ih položi u blagajnu kao uspomenu na nesrićnu šogoricu (?). Najveći kamen sa dotičnim okovljem je englezka kraljica Elizabeta sebi zadržala. Tako prolazi slava ovog svita, izpraznost izpraznosti, Amen.“

Al povist ovog dragog kamenja još nije dokončana.

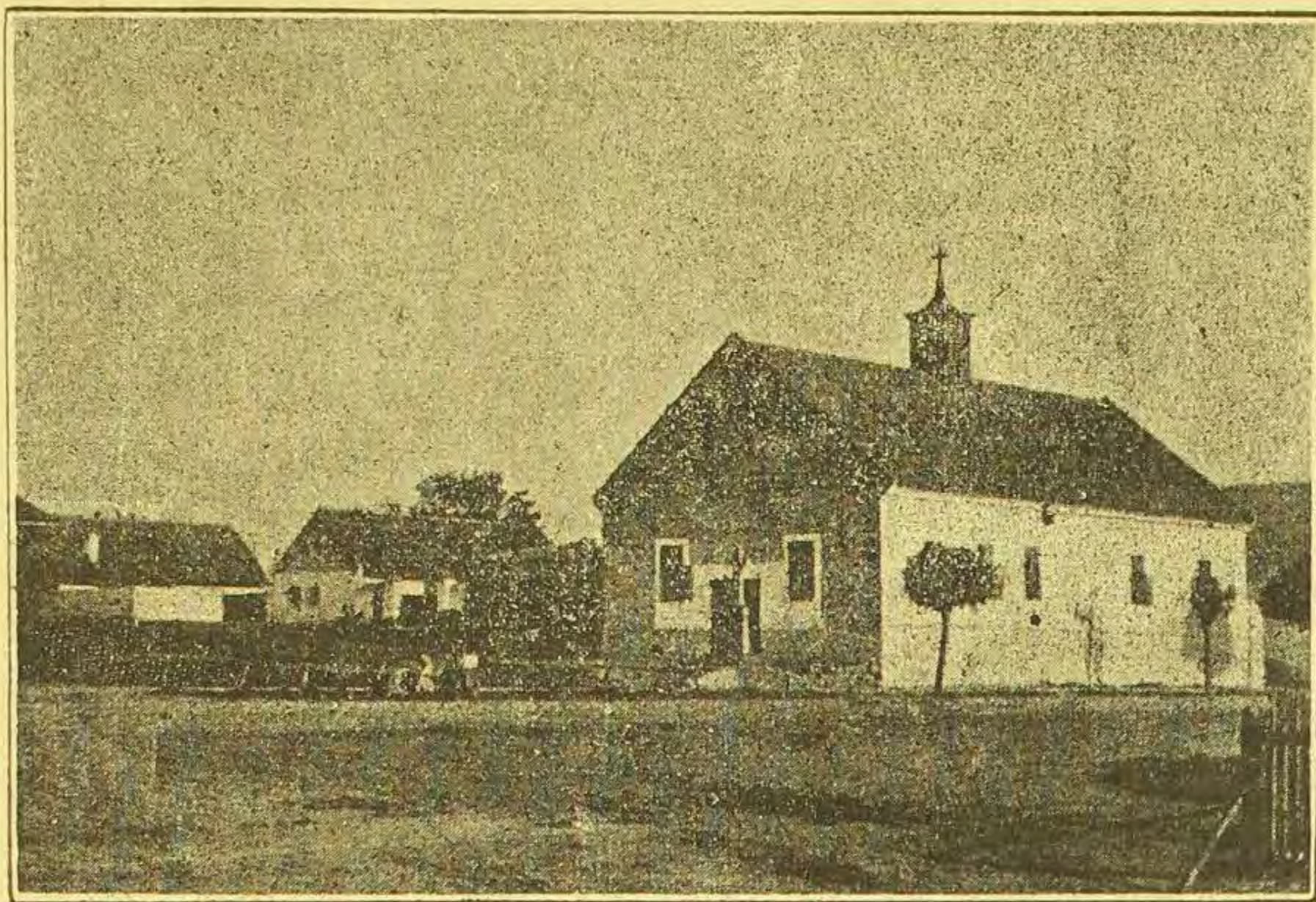
Elizabeta, englezka kraljica umre, s njom i za njom svi krvnici, ubojice i progonitelji Marije Stuart, crkve katoličke i katolika. Kujundžija umre u Parisu, u grob ga slide sin i unuk. Gotovo 200 godina prošlo.

Jednog dana vižbaše blagajnu kraljevsku ondašnji pristolonaslidnik, dvorni činbenici i dvorni kujundžija. Opet se približavaše nika svatba. Srpnja miseca iste godine (1770) velike carice Marije Terezije najmladje kćer, Marija Antonija se imala uvesti u Paris kao dojuča kraljica francuska; a na to se sve pripravljalo. Mariji Antoniji je tribalo alem uručiti, u tu svrhu se sva blagajna uzburlala, nebil se našao što sposobniji pridmet na tu cilj. Sokolovo oko kujundžije opazi stari ovratak i rado ga pokazivaše gospodi, koji začudjeni gledahu dva krasna, kao munja sjajna kamena.

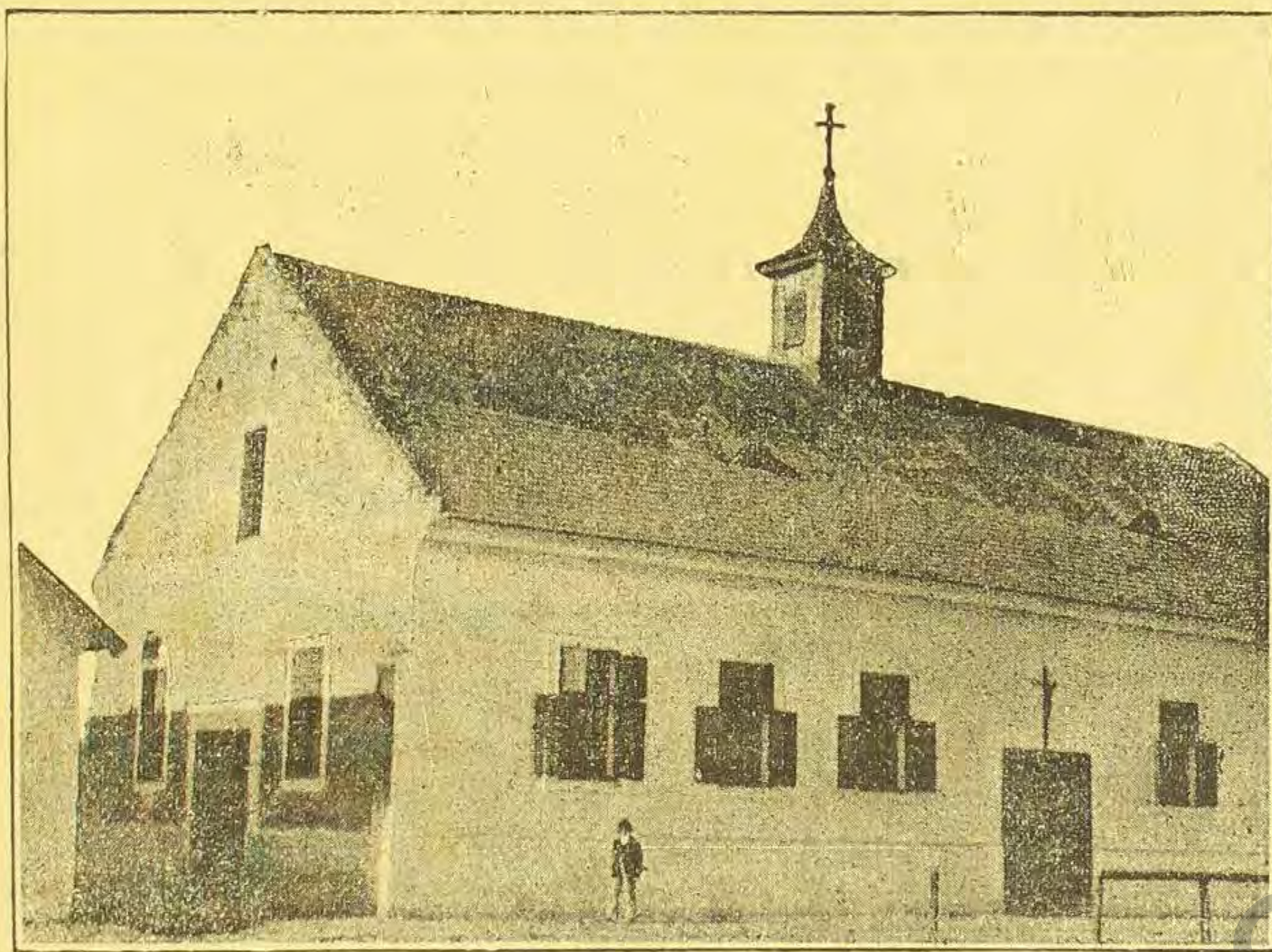
To triba u alem moje neveste prija svega!“ kliče pristolonaslidnik.

Svi pristadoše; samo stari meštar za obrede usudi se reći: „Prisvitli pristolonaslidniče, po dvorskoj pridaji ovom kamenju je nesrića privezana, i dosad se obišlo“

„Ah šta“, nasmine se pristolonaslidnik, „svi smo u ruki božjoj, šta on hoće, to se dogadja, a kamen je kamen i ostaje kamen.“

Rimo-katolička crkva sv. Gjurgja u Subotici.

Rimo-katolička crkva sv. Roke u Subotici.

Tako se izvade dva kamena iz uresa, pa se na novo ulažu. Srpnja 16. god. 1770. blistahu na vratu kraljevske zaručnice koja bijaše istom 15 godina. Četiri godine posli nosi ih kao kraljica francuska, a od ovog časa često na igranke i dvorske obede, prigodom pohoda pozorišnih i dočekanja. Nosaše ih sve do godine 1792. Desetog kolovoza iste godine zarobe ju buntovnici krvnički ujedno sa kraljom, mužom svojim; a 1. listopada 1793 kućne joj zadnja ura. Istim putem je prošla kao Marija Stuart. Marija Antonija, supruga Ljudevita XVI. francuskog kralja, u 38 godini svog života, taj dan bijaše izvedena iz tamnice, gdi joj taborna kukavna postelja i stari morski stol bijaše sve posobstvo, bijaše izvedena prid sud najnećudorednijih ljudi, koje je ikad svit vidio, prid tim sudom stajaše cio dan i cilu noć neprikidno, izmetnuta neslanom govoru njihovom morala je pri slušat prid njima bisna korenja, koje joj jedan prost sluga nabrajo, kad joj na ponovnu prošnju za to cilo vrime na pokripu času vode uručio. Naposlitku isti sud ju u $1\frac{1}{2}$ 5 sati u jutro na smrt odsudi, i u 11 sati bijaše na krvnom stratištu. Bace na nju bilu, izkidanu, prosjačku kabanicu, ruke joj svežu, pa ju tako na smrt odvukoše. Baš 12 sati bijaše, kad joj glava padne pod krvničkom rukom. Na smrtnom času odbije od sebe svećenika odanog državnoj službi buntovnika, tako pokazujuć, da se slobode i prava crkve katoličke još ni umiruća ne odriče.

A drago kamenje ostade i dodje u druge ruke.

Napoleon se uzdigne, a s njime njegova braća i sestre. Tako Josip Napoleon postade god. 1806. kraljem Napulja i Sicilije, a god. 1808 kraljom Španjulske.

Kad je ovaj prvi put na javu izišao i krasno blistajući dragi kamen na sablji pokazao, svaki mu se divio. Bijaše to kamen osobite lipote, krasote!

Kako je on do njeg došo, nezna niko; al da je taj kamen prija 200 godina na čelu nevinom Marije Štuart škotske kraljice sjao, to su mnogi znali. A kad je kraljevine izgubio, izgubio je š njima i dragi kamen.

A danas?

Danas su sva tri draga kamena opet zajedno. Kraljica ih posiduje, koja ma da je proteštankinja (?) al glede pravednosti prema crkvi katoličkoj mogla bi biti uzorom svijuh kraljeva i kraljica. Posidnica je Viktorija, engleska kraljica, carica Indije, koja je godine 1888. svog kraljevanja petdeset godišnji jubilej slavila. Kraljica Viktorija to drago kamenje na mnogo cini, služi se šnjim kano pridikom, koja joj „izpraznost zpraznosti“ prid oči stavlja.

U opisu kraljevskih joj obreda ovo stoji:

„Na svečanih dani kraljicu resi rukovez (? (Armband = karperec), ovo je najznamenitnija uspomena, koju je ikad oko na kraljevskom

ivoru ugledalo. Rukovez je od najfinijeg zlata ukusno opravljen, okovlje (arany perec) rese četiri draga kamena, čistija od vode, zanimiva osobita s obzirom na posidnike, u čiji su se ruku dosad nalazile. Prvi i najveći bijaše Charlotte-Auguste welske vojvodkinje, nezaboravne prid pukom našim sbog kriposti svojih. Drugi i treći kamen posidovaše Marija Antonija, nesrićna francuska kraljica; a četvrti i najlipši sjaše jedanput na bilom plemenitom čelu jedne čašćene kraljice, koju ista sudba desi kao onu: bijaše posidnica škotska kraljica Marija Štuart, a posli posidnik jedan kralj, čija je vlast ujedno sa bratovljevom pala: Josip Napoleon.“ Dakle možemo kazati, da kamenje i danas pridiči: „izpraznost izpraznosti!“

Galantni Pajo!

Pijanac sam, brige ti ne vodim
U krčmama svud me zovu dobrim.

Kad se latim pijem sve do zore
Birtaši me i birkinje dvore.

Nemam brige dok traje salaša
Ne bojim se još ni varmegjaša.

Ni žandara ni policaja
Jer se znade ko je gazda-Paja.

Da ne žali sto-dvista forinti
Ma u koje dobo potrošiti.

Bange troši a krunaše baca
Neće Pajo ostat brez novaca.

Tako Pajo ireški se vlado
Dok mu hatar sav nije postrado.

I onda se nevolji pridruži
Samog sebe proklinje i ruži

Evo tužan šta sam dočekao
Brez ognjišta mladjan sam ostao.

Potrošio salaše i zemlju
Pa ne osta još ni na temelju.

Na temelju milog babe moga,
Već što prija mladjan sam prod'o ga.

I izgubi ja sve dobre ljude
Što su rekli da me rado ljube.

A sad tužan nikome ne tribam
Jer mi zemlja a i salaš prodan.

Nemilo sam novac potrošio
Samog sebe na vike ubio.

Nema društva pa ni hajke one
Barem da mi već za dušu zvone.

S. N.

Iz bunjevačkog katekizma.

(Virovanje dobrih rodoljuba i pravih narodnjaka)

Pitanje : I. Šta si ti ovde na zemlji ?

Odgovor : Ja sam po milosti božijoj rođen Bunjevac.

Pitanje : II. Zašto kažeš po milosti božijoj ?

Odgovor : Za to kažem po milosti božijoj ; jer sam Bog milostivi dopušta što se i želi da se radjamo na Njegovu slavu.

Pitanje : III. Zašto kažeš rođen Bunjevac ?

Odgovor : Zato kažem jer sam se od bunjevačkih roditelja rodio.

Pitanje : Daklem šta je Bunjevac ?

Odgovor : Bunjevac je svaki čovik rođen od bunjevačke majke i bunjevačkog oca, bio on siromah ili bogataš, paor ili gospodar. Bez obzira na to, ispovida li Bunjevštinu, ili ne.

Pitanje : V. Zašto kažeš bio on siromah ili bogataš.

Odgovor : Zato kažem jer bunjevački puk sačinjavaju ne samo bogataši nego i svi siromašniji koji jedan te isti jezik govore.

Pitanje VI. : Zašto kažeš bio on paor ili gospodar.

Odgovor : Zato kažem jer znam da zemljodilac (paor) postane li gospodarom ne minja narodnost, jer je to nutarnje svoj-

stvo, koje se ne da izbrisati. Za to Bunjevac ostaje Bunjecom pa baš i da postane najvećim gospodinom.

Pitanje VII.: Pa kako je to, da Bunjevci do skora nisu imali svojih gospodara?

Odgovor: Imali su Bunjevci uvijek svojih gospodara, protivno su samo prazne glave mislile, čuvši da se mnogi gospodari Magjarima i Nimecima nazivaju a ovamo su po poriklu svome Bunjevci.

Pitanje VIII.: Zašto si rekao bez obzira na to izpovida li Bunjevstinu?

Odgovor: Zato sam rekao jer to ne minja njegovu narodnost nego samo značaj!

Pitanje IX.: U čemu minja značaj čovičiji izpovid narodnosti?

Odgovor: U tome minja. što ovaj, koji se stidi svoje narodnosti nije pošten čovik prid pravim ljudima, priziru ga u društvu iskrenom i odmetnikom ga nazivaju.

Pitanje X.: Šta je plaća odmetnicima?

Odgovor: Do groba ružna sramota a od groba propast duše, jer je odmetnik zatajao mater svoju što je grih.

Pitanje XI.: Šta će biti s'tima što virno izpovidaju Bunjevstinu?

Odgovor: Na ovom svitu ljubiti će ih svaki pošten čovik, primiće ih u svoje kolo i nazvati sinovima bunjevačke majke.

Pitanje XII.: Šta će biti snjima posli groba?

Odgovor: Tamo ih čeka ljubav i desnica Boga Sina, koji je sam učio kako treba ljubiti narod svoj i majku svoju, kad je rekao: „poštuj oca i mater da si vičnjega života. Amen.“

Opis naših slika.

Crkva svete vodice u Hajošu. (Vidi sliku na 27-oj strani.)
Opis te slike nalazi se u članku „Hajoška vodica“ na 50-oj strani.

Aljmaški Dr. Josip Antunović. Slika na 35-oj strani stoji u svezi sa člankom pod istim naslovom na 34-oj strani.

Konjanik bajske banderije pri dolasku Časke arcibiskupa. Slika na 45-oj strani ima svoga opisa na kraju članka „Kalački arcibiskup u Bačkoj.“

Palaca prve subotičke štedionice. Slika na 35-oj strani, prikazuje nam jednu od najlipših novijih zgrada Subotice. To zdanje podigla je najstarija subotička štedionica takozvana: „Prva subotička štedionica i pučka banka.“ To zdanje sazidano je god. 1883 nastojanjem zaslužnog osnovatelja i mnogogodišnjeg upravitelja sada već pokojnog Gjura Gulna, čiju uspomenu će sačuvati u subotičkom građanstvu mnoga lipa dila. Plan te palače koja bi služila na ukras i ma koje pristolnice, umotvor je Titusa Mačkovića subotičanina, glasovitog arhitekta. U toj palači je smištena doli, prva štedionica, poštanska i brzojavna zvanja i kraljevsko porezno zvanje, a gori gospodska kasina i više privatnih stanova. Zdanje to stalo je blizu dvi stotine hiljada forinti.

Kupalište za muške na Paliću. Slika na 57-oj strani prikazuje nam kupališnu zgradu za muške na jezeru palićskom. Tu zgradu je podigla uprava naše varoši, koja je već i dosad mnogo učinila za polipšavanje kupatila Palića, kao svojine varoši Subotice.

Park Marije Terezije i kuće Gjura Manojlovića i Mije Prokeša. Sa slikom na 63-oj strani prikazujemo jedan najlipši dio Subotice, koja je za poslednjih deset godina veliki napridak učinila, skidajući sa sebe malovaroški izgled i postaje velikom, uredjenom i modernom varoši. Zasluga je naše uprave varoške općine, što je kod železničke stanice, gdi je prije nekoliko godina bila svinjska pijaca, i u opće misto zapušteno, podigla lipo šetalište, što naša slika prikazuje. Na lijevoj strani se vidi u stilu letnjikoveca ukusno sazidana gospodska kuća Gjura Manojlovića upravitelja „Pučke gazdačke banke“, a na desnoj strani velika kuća Mije Prokeša, koja je najveća privatna zgrada u Subotici.

Dvi rimokatoličke stare crkve u Subotici. Slike na strani 67-oj prikazuju nam dvi stare crkve u Subotici i pridgradjima. Jedna je crkva svetog Gjurgja, koja se nalazi u pridgradju takozvanom Bajnatu ili Senti, a druga je crkva svetog Roke (Ivana Rokusa) u pridgradju takozvanom Keru. U oba ta dila varoši su Bunjevci u velikoj većini. Te stare crkve prikazujemo, da budući naraštaj vidi, kako je bilo u prošlosti, i kako je izgledala stara Subotica, jer će se na njihovo misto skorim zidati nove lipe crkve, dostojne ugledu „Subotice bele.“

V A Š A R I.

- Abonj (Pešt žup.), 30 maj. 20 aug.
30 nov.
- Ada (Bač-B.), u nedilju i ponediljak prid 19 mart. 15 jun. i 25 okt.
- Adonj 2 aprila, 16 juna, 15 sept. i 24 nov.
- Algjogj, 1 jan. 5 maj. 5 sept.
- Alibunár, na duhove i na uzašašće Bl. D. M.
- Almaš (Bačka), 9 febr. 1 maja, 14 sept. 22 nov. Ako ovi naznačeni dani u nedilju i ponediljak padaju, onda se vašar drži na ove dane; ako pak ma u koji drugi dan, tad prid ovima u ponediljak.
- Alparet, 2—3 jan. 9—10 aprila, 24—25 maj. 13 jun. 30 sept.
- Apatin (Bač-B.), 12 maj. i 21 okt. svaki put u ponediljak prid naznačenim danima.
- Apatfalva (Čanadv.), 24 apr. 26 jul. 8 sept. 25 nov.
- Apoštag (Peštv.) 24 juna, 12 okt. u nedilju i ponediljak prid naznačenim danima.
- Arad (Novi), 1 marta, 16 juna i 18 oktobra.
- Arad (stari) na dan posli cvitne nedilje, na Petrovo u ponediljak, po svih sveti.
- Asod, na Sposovo; u petak posli sv. Stipana i sv. Martina.
- Baan (žup. Baranja), 1 marta, 1 jun. 29 sept. prid 8 dec. u pon.
- Baboča (ž. Smogj, 19 mart. posli prisv. Trojstva u poned. 24 aug. 30 nov.
- Bač (Bačka), 21 febr. 1 maj. 15 aug. 28 okt. Ako ovi naznačeni dani u nedilju ili u ponediljak padaju, onda je vašar na ove dane; ako pak ma u koji drugi dan, onda se vašar drži u slideću nedilju i ponediljak.
- Baja, u nedilju prid 14 febr. 24 apr. 22 jul. 21 sept. i 6 dec.
- Bajmak (Bačka), 25 maj. 24 aug. 11 nov. Ako izvan nedilje i ponediljka u drugi pada, onda je vašar uvik u ponediljak prid naznačenim danima.
- Bajna, 16 febr. 16 maj. 16 aug. 16 novembra.
- Balažfalva prid Cvitnicu u subotu, 21 jula, 6 dec.
- Balaž-Gjarmat (ž. Nograd), prid 6 jan. i 2 febr. u ponediljak i utor. ako bi pak blagdani pali na ponediljak il utor., tad se drži vašari dva slideća dana posli nedilje „Laetare“ u poned. i utor. prid 20 aug. u poned. i utor. 29 sept. prid 1 nov. u pon. i utor.
- Baračka, 17 jun. 20 okt.
- Baranjavar, 2 febr. 8 jun. 5 aug. 15 nov.
- Barč, 1 apr. 24 jun. 2 sept. 9 dec.
- Batonja, 19 mart. 20 jun. 1 nov.
- Batorkes, 25 jan. 4 maj. 2 jun. 14 sept. 11 nov.
- Batosik, 19 mart. 16 jun. 24 sept. 20 okt.
- Bečkerek veliki, 1 mart. 6 maj. 17 aug. 12 okt. 11 nov.
- Bečej stari, 8 apr. 5 jul. i 17 okt. u nedilj. prid naznač. dan.
- Bečej novi (Banatski), 6 apr. 17 aug. 3 okt.
- Beel, 1 mart. 1 jun. 1 okt.
- Bekeš, 24 mart. 20 jun. 29 sept. svaki put u nedilju prid naznačen dan.
- Bekeš-Čaba, 3 mart. 1 jul. 26 okt. i na 2-gu ned. došašća.
- Bela Crkva, (madj Febértemplom) 20—23 jun. 15—18 okt.
- Beodra, 6 maj. 8 sept. 1 nov.
- Bezdan, 15 mart. 16 jul. 29 sept. 19 nov.

Bičke 25 jan. 3 maj. 21 septem.
4 dec.

Bikšad (ž. Satmar) 12 jul. 25 aug.
19 sept.

Bistrica 3—7 jan. 11—15 apr, 13
do 17 jun. 8—12 aug. 18—23
sept. 8—12 nov.

Bodajk posli nove godine posli
Petrova, posli Miholja, uvik u
poned.

Bodrog-Kerestur, 20 febr 5 jun.
28 aug. 27 nov.

Boldogasonj, 1 febr. 24 mart. prid
Duhove u pon. 2 jul. 14 aug.
7 sept. 7 dec.

Bonjha (Kisküküllöm.), 18—21
febr. posli duhovah u sridu,
27—30 sept.

Bonjhad, 6—7 mart. 8—9 maj.
10—11 jul. 4—5 sept.

Brašo posli Brašančeva i posli Lu-
čina četvrtak, petak i subota.

Brzova, 21 mart. 6 jul. 26 okt.
Uvik prid naz. danima u ned.

Budim, 1 mart. 24 jun. 14 sept,
30 nov.

Budim stari, 16 febr. 25 maj. 1
aug. 15 okt. Nediljni vašari u
utor. i pet.

Bur-St-Mikloš, 5 apr. 21 sept. 8
dec. Uvik posli naznač, dana
u utor.

Buševac dan po Jos. 20 mart.
dan po Ivan 25 jun. dan po
apštolih 16 jul.

Butjin (Temešv.), 24 apr. 24 jul.
15 okt. 20 dec.

Buza 10 jan. 20 apr. 28 jul. 26
oktob.

Buziaš, 23 jan. 24 apr. 25 jul.
1 okt.

Bükösd (ž. Bar.), 25 mart. posli
nedilje prisv. Trojstva u poned.
4 okt. 11 nov.

Cadjavica, na Spasovo, Pet. i Mar-
tinje, robeni sajam na sam sve-
čani dan, a marvinski svagda 4
dana prije.

Čakanj (ž. Vaš), 24 febr. 2 maj
8 jun. 6 aug. 9 sept. 25 nov

Čakova (Temesv.), 29 jun. 29 aug
20 sept. 11 nov.

Čaktornja, 3 febr. na cvitni po-
nediljak, 30 jun. 3 aug. u pon
prid 15 okt. 25 nov.

Čakvar posle nedilje „Oculi“
posli Rogate 25 jul. 6 dec. (Uvik
u poned. i utorak.

Čanad (srbski i nimački) 15 mart
20 jun. 6 okt. 10 dec.

Čantavir u poned. prid 1 maj.
24 sept.

Čatad 12 mart. 1 maj. 15 okt.

Čenej (ž. Torontal), 24 maj, 21
aug. 24 oktobra.

Čenger 8 jan, 5 febr. 19 mart,
24 apr. 7 maj. 25 jun. 23. jul
13 aug. 10 sept. 15 oktob. 19
nov. 17 dec.

Čepa 12 apr. 12 jul. 5 sept. 18
decem.

Čepreg u četv. posli pepelnice, na
veliki četv. posli Spasova u pe-
tak. 29 jul. 29 sep. u srid. prid
Božić.

Četnek u nedilju u kojoj pada
Grgo, Orban, Jela, Simun. Uvik
na pon.

Čoka (Torontv.) na ime Isusovo
sedmi dan posli uskrsne nedilje
na sv. Trojstvo; 29 sept.

Čokonja, 24 febr. u četv. posli.
Uskrsa 27 jun. 26 jul. 21 sept.

Čongrad, prve ned. apr., prve ned.
jul. druge ned. okt. druge ned.
decem.

Čorba u nedilju posli imena Isu-
sova, posli nedilje „Cantate“ i
prve nedilje jul. i nov. uvik u
poned.

Čorna 6 jan. na dan Grge, Pilipa
i Jakova, sv. Iv. na Miholj i na
dan sv. Martina.

Čurog, u ned. i pon. prid 4 mart.
1-im jun. i 6-im okt.

Črepaja (Torontv.), 4—6 apr. 8—
10 sept.

Cegliđ 15 jan. 16 apr. 22 jul. 1 nov.
 Darda, 2 jan. u poned. prije Spasova; 22 aug. 4 nov.
 Debeljača, 19 mart. 1 sept.
 Debrecin, 17 jan. 24 apr. 15 aug. 9 okt. svaki traje 9 danih. Vašar pada uvijek u pon. prid naznačenim danima.
 Deva, 14 jan. 13 maja, 3 aug. i 30 okt.
 Devečer 25 jan. 1 maja, 6 aug. 1 nov. Uvijek posli naznač dan u pon. i utor.
 Dioseg (ž. Bihar), u prvoj nedilji febr. u trećoj nedilji marta, u prvoj nedilji maja, u trećoj nedilji jula, u drugoj ned. sept. i drugoj ned. dec. uvijek u sridu.
 Dobrica 23—25 maja, 24—26 sept.
 Dorog (ž. Hajdu) 9 febr. 29 juli, 11 nov. (uvijek u četvrtak)
 Dorožma (Čongrv.), 7 apr. 29 jun. 16 sept. 8 dec.
 Dubnica, 12—13 febr. 28—29 apr. 24—25 jul. 29—30 sept.
 Dubrava, 10 maja, 26 jula, 29 sept. 6 dec.
 Dunafeldvar, 25 mart. u utorak posli Duhovah, 20 aug. 1 nov.
 Dunapataj, 19 febr. 17 apr. 29 jun. 4 okt. 13 dec. (Uvijek prid naznačenim danima u ned.)
 Dunapentele, vašari padaju na taj poned. kad je sv. Gjur, sv. Trojstvo, mala Gospojina.
 Dunaveče, 14 febr. 6 maj. 29 jul. 29 sept.
 Eger, u poned. jan. misec koje ned. Pavao pust. pada; u pon. maj. koje nedilje Pongrac pada u pon. jul. koje ned. Pohod B. D. M. pada; 29 sept.
 Eperješ, rob. vašar 28—30 jan. 6 maja, 17—19 jun. 12—14 aug. 16 sept. 25—27 nov. Marv. vašar 25 jan. 3 maja, 14 jun. 9 aug. 13 sept. Mesečni marveni vašar 7 jan. 4 febr. 4 mart. 1 apr. 20 maja, 3 jun. 1 jula, 19

aug. 2 sept. 7 okt. 4 nov. 2 dec. Vuneni vašar 13. 27 maja 8. 29 sept.
 Erdöbenješ 28 jan. 24 apr. 20 aug. 28 okt.
 Erdősada, prve ned. marta i juna, treće ned. aug. druge ned. nov. uvijek u petak.
 Estergom, u pon. i utor. one ned. kad je Grgur mart., Urb. maj., Lovre aug. Šimon Jud. okt.
 Eršekujvar, na Matin; na cvitnu ned.; na Urban; na Pet; u ned. posli sv. Stipan kralj.
 Felegjhaza (Kis Kun.) 20 jan. 27 maj. 18 aug. 4 oktobar.
 Feldvar (Bačka), 22 mart 7 jun. 21 aug.
 Franjova, 13 maj. 13 jul. 30 okt.
 Futok (Bačka). 3 maj. 16 jun. 18 aug. 7 nov. Ako ovi dani ne padaju u ned. i pon. prid naznač. dan.
 Gjeréamoš, 5 apr. 17 jun. 19 sept.
 Gjengješ, 2—3 feb. 25—26 maj. 24—25 aug. 19—20 november.
 Gjur, madj. Györ, 18 jan., velike ned. u pon. prid Brašančev 22 jul. (M. Mandal), 8 sept. (M. Gosp.) 25 nov. (Kath.)
 Gjula (Bekešv.) na Obr. sv. Pavla 25 jan. prije jedne ned.; na „Exaudi“ prije jed. ned.; na tjedan prid 22. jul. i 8 sept. svagda počamši od sride do ned.
 Gjulafehervar, u utorak prid Uskrs; 26 jul. 30 sept. 17 dec.
 Hajoš, u slid. ned 25 mart. 29 jun. 29 sept.
 Halaš (Pešt Kišk.), 25 mart. 21 jun. 1 sept. 19 nov.
 Harkanj, u pon. te ned. kad je Juliana febr., sv. Gjura apr., Petar u okovih aug. Nikola dec.
 Hodm.-Vašarhelj (Čongr.), u ned. i pon. posli Imena Isus jan; u ned. i pon. prid Josip mart; prid Brašanč. prid Razstanak. apošt, jul. i u ned. prid Gal opat okt.

- Hodšagh. 9 febr. 29 sept. Ako ovi dani u ned. i pon. padaju, onda vašar se drži na te dane; ako pak u koji drugi dan, onda zatim u slideću ned. i ponediljak.
- Ilava, na Dorothe, febr.; na Blaškov, na Tilovo maj.; na Braš jun.; na M. Magd. jul.; na Mat. sept.; na Sv. Svet. nov. na zač. B. D. M. dec.
- Irig (Tolnav.), na dan sv. Blaža, sv. Gjüre, male Gosp. i sv. Kate.
- Ivan-Egerseg, u srid. prid. 6 jan. u prve sride apr. jul. i okt. miseca.
- Ivan (Šopronv.), na Obr. sv. Pavla (25 jan.), na treću ned. posli Uskrsa. na sv. Bartul i svi Svetih.
- Jankovac, 17 apr. 26 jul. 1 november.
- Jasberin, 25—26. mart. 18—19. maj. 15—16. aug. 4—5 okt. 9—10 dec.
- Kalača, 19 mart. 31 maj. 15 aug. 30 nov.
- Kaniža (velika u Zalav), 30 jan. 3 apr. 22 maj. 14 aug. 9 okt. 4 dec. Uvik osam danih trajaju.
- Kaniža (Turska) 29 apr. 1 jul. 1 nov.
- Kaniža (stara Bačka) 25 maj. 1 sept.
- Kapošmezó, 1 apr. 18 maj. 14 jun. 30 sept.
- Kapošvar, (Somogjv.) 15. jan. 25 mart. 4 sept. 2 nov.
- Kapuvar, (Sopr.) u pon. posli 25 jan. 19 mart. na Tilovo; 26. jul. 29 aug. i 13 dec.
- Kašša, 20. jan. 3. maj. 27 jun. 15 aug. 19 nov.
- Kačmar, (Bačka) u pon. posli 16. maj, u okt. te ned. kad je sv. Teza.
- Kamenica, 3 maj. 22 jun. 18 okt.
- Kečkemet, 12 mart. (Grgur.), 10 maj. (Gordian). 10 aug. (Lovre), 26 sept. (Cypr.) 25. nov. (Kath.)
- Kerestur, (nimački) 3 maj. 14 sept.
- Kerestur. (Bodrodg) 20. febr., 5. jun. 28 aug. 27. nov.
- Keresteš (nimački) u pon. posli sv. Trojstva i Cvitn. ned.; u pon. posli Nikol. (dec.)
- Kernjaja. (Bač-B.) 10. maj. 3. okt.
- Kesthelj. (Zalv.) 6. jan. u četv. posli Uskrsa u četv., posli Tilova 10. aug., 21. sep. u četvrt. prije Mart.
- Kikinda (velika), 24. apr. 24 jun. 20. sept. 1 dec.
- Kiš-Körös (Peštv.) 24—25 tebr. 1—2 maj. 18—19 okt. 1—2 aug.
- Kiš-Komarom, na Gjurgj. na sv. Pavla i u pon. prid. sv. Katharin.
- Kišmarton, u prvi pon. „Oculi“ i „Exaudis“ nediljah: u pon. posli sv. Petra u okovih i posli 21. sept,
- Kišmarton-Varalja (Šopr. m.), na prve ponediljke mart., jul., sep. i dec. miseca.
- Kištelek (Čongrv.), 16. apr. 7 jul. 20. okt.
- Kiš-Ujsalaš, 19—20. poslednjeg pon. jun. 4—5 sept. 13. dec. svaki vašar u ned. prid naznač. danima drži se.
- Kiš-Zombor (Torontv.), 15. apr. 10 aug. 18. okt.
- Koložvar, 10. jan. 10. mart 13. jun. 1. aug. 2. nov.
- Komarom, te ned. kad je Filip-Jakov: na Petrov, na Rok, na sv. Franj. i Andr.
- Komluš (Banat), 5. mart. 15. jun. 1 sept.
- Kovin (pregj. granica) 5. maj, 7 nov.
- Kula (Bačka) 29. apr, 24. jun. 6. aug., 15. okt. svagda u ned. i pon. prid naznač. danima.
- Kun Dorožma (Čongr.), 1 febr. 29 jun. 16 sept. 8 december.
- Kun-Sz.-Mikloš, 3—4 febr, 16—17 maja, 22—23. aug., 20—30 dec.
- Kutaš, 5 apr. 30 jun. 31. jul. 6. sept.

Kuti (Nyitrav.) 22. jan., 25. apr.,
12. jun. 4. aug. 28 sept. 18. nov.
Lugoš (Kraššov), 10 febr., 10 maj.
2—4 jul. 21—22 okt. U subatu
prid nazn. dan.
Madaraš 25. jan. u ned. prid Spa-
sov. 25. jul. 26. okt.
Magoč (Baranjv.), 14. febr. 18.
apr. 13 jul. 7 okt.
Majša, 9 febr. u pon. sv. Trojstv.
27 aug. 11 nov.
Mako (Čanadv.), u sub. prid „Ju-
dica“ ned.; u subotu prid 24.
jun. 19. aug. i 19. nov.
Martonoš (Bač-B.), 8 Jun. na malu
Gosp. u slid. pon.; 7. nov. jun.
i nov. vašari, ako dotični na-
znač. dani u ned. i pon. ne-
spadaju; uvik se drži u pon.
prid naznačn. danima.
Miske (Vašv.), 2. febr. 3 mart. 2.
jul. 14. aug. 8 sept. 4. okt. 24.
nov. 12. dec.
Miške, 2. febr. 25. mart., 2. jul.
15 aug. 8 sept. 4 okt. 2 nov.,
13 dec.
Mohač (Baranjav.), 24. febr. 17.
apr. 24 jun. 11 nov. 21 dec.
Moholj (Bačv.), 30. maj. 30. sept.
Mokrin, 14. febr. 20 maj. 20 aug.
Monoštor (Krasni Brodi), 22—23
maja.
Morovica (Bačv.), posl. sv. Josipa
u doidući poned. poslid. ned. jul.
prve ned. novembra u poned.
Nagj-Körös, 5 mart. 24. apr. 27
jun. 26 okt.
Nagj-Szt-Mikloš (srpski i nimački)
5 apr. 5. jul. 25 okt.
Nagj-Sombat, 21—24 jan. 11—14.
mart. 29—30. apr. 1—2 maj.
24—27 jun. 29 jula do 1-og
aug. 9—22 sept. 28—31 okt.
2—5 dec.
Nagj-Varad, vidi Varadin velik.
Nadudvar (Hajduv.), 19. jan. u
pon. ove ned., 16 apr. 6 aug.
20 sept. u pon. tih ned. u koje
nazn. dani padaju.

Nadašd (Baranjv.), 19 mart. 20 aug.
Nemeš-Militič (Bačv.), 9. maj. 20 okt.
Novi-Sad, 20 mart. 19 maj. 10
aug. 29 okt.
Novo-Selo (Bačv.). 25 febr. 8 jun.
14 sept. i 1 nov.
Pakš, u poned. prid 16 maj. 15
jul. 21 sept. 19 november.
Palanka (velika Bačk.), u prvi
pon. maj. i okt.
Pančevo, na Gjurgjev po nov. ka-
lend., na Petrov i na Malu Gospu
po star kalend.
Papa, na Svitlo Mar, na Blagovist,
na sv. Trojstvo. u jul. na Poh.
B. D. M. na vel. Gosp.; na
mal. Gosp, i na začeeće B. D.
M. svagda u utor. i u srid. posli
ovih Svetaca. Ako koji od ovih
nazn. svetaca u utorak i srid
spada, onda se vašari drže u
utorak i sridu dojdueće ned.
Pečuh, poned. k. Svitl. Mar., po-
ned. prije Duhova, po poh. BDM,
na Katarinje. Svaki vašar traje
ned. dana.
Pešta, na Josipovo 19 mar. na
Medardovo 8 jun. na Iv. glavos-
sik 29 aug., na Leop. 15 nov.
Sajmovi se drže u te ned. u
koju nazn. dani spadaju.
Perjamoš, 24. apr. 15 jun. 24 sept.
Petrovoselo, u pon. prid 8. maj.
30. aug. 7. nov.
Pečvarad (Bar.) u febr. Valentin;
apr. Adalb., aug. Velik Gosp. i
st. Luka.
Petrovac 11 mart. 13. maj. 26.
aug. 11 nov.
Petrovaradin, 24 febr. O Petr. O
Mart.
Pivnice svaki put u nedilju pre
17 apr. 1 jul. 23. okt.
Požun. na Vinc. apr.; na Iv. krst;
na Miholj, na Lucu.
Prigl.-St.-Ivan (Bačv.), u pon. prid
24. jun.
Rac-Almaš, u pon. prid 15. okt.

Rac-Kaniža, u sridu posli Usk. 16. maj. 24. jun. 10 aug.
 Rekaš (Peštv.), 9 feb. 16. sept.
 Revkomarom. 29 apr. 1 maj. 24. jun. 12 aug. 30. sep. 1 okt. 26 nov
 Ruma (Bačv.) 13. apr. 29 maj 13 jun. 29 jul. 29 sept.
 Šarkanj (Fogarv.) 10 maj 23 aug. 11. nov.
 Šikluš (Barv.), u pon. 19 mart. u pon. posli Sv. Trojstv. u pon. te ned. kad je Vel. Gosp. 30. nov. 2 dec.
 Šoprún posni prvi pon. u mart. Filipski prvi pon. u maju, preobraženski zadnji pon. u aug., prvi pon. posli Elisabet. Ned. vašar pon. i petak.
 Sarvaš (Bekešv.), 24—25 februara 24—25 jun. 19—30 okt. 21—22 decembra.
 Satmar-Németi, 2 febr., 19. mart, 1. maj. 2. jul., 29. sept. 21. nov.
 Santo (Abaujv.), u sridu prije Uskrs, 13. jul. 4. okt. 6. dec.
 Santo (Zalav.), utor. posli Duh.
 Segedin 4. maj. 31 jul. 10 okt. 30 nov.
 Segsard, u pon. i utorak tih nedilja u koje spadaju, Cvitnica, Brašanč., Pohod BDM.. Našašće križa i sv. Elisabet.
 Sent-Martón (Turocf.), 24 febr. u pon. prije Duh. 20 aug. i 11 nov.
 Sent-Martón (Sopr. v.), 24 febr. 10 aug. 25 okt.
 Sent-Mikloš, 5—6 apr. 5—6 jul. 25—26 okt.
 Sent-Mikloš tursk, 17 apr. 26 jul. 4 okt.
 Sent-Tamaš, 12 mar. 26 jul. 20 sep.
 Senta (Bačv.), 26 mart. 22 jun. 17 aug. 19 nov. Svagda u ned. i pon. prid naznač. danima.
 Sivoc Novi 3 apr. 10 jun. 23 sept.
 Stolni-Biograd (Fehérvár), na čistu ned. i pon. K. Gjurgjevu, k. Ivanju, k. Bartolovu i k. Demetrijevu. Četiri posljednja vašara

drže se u ned. i pon. one ned. u koji padaju oni svetei.
 Slankamen 2 jul.
 Solnok, 24 febr, u ned. prid Spasov, 8 sept. 5 nov.
 Štanišić (Bačv.), 12 apr. 4 okt. u pon. prid naznačeni dan.
 Sombor (Bačv.) na Blagovist, o Spasovu, o velikoj gospi, 25 nov.
 Subotica, febr. 24 o Matiji, 16 maj. 8 sept. 28 okt.
 Temerin (Bačv.), 25 febr. 5 maj. 4 sept. 22 nov. Ako ovi dnevi ne padaju u ned. i pon. tad vašar se drži u ned. i poned. prid naznačen dan.
 Temišvar, 19 mart. 1 jun. 25 jul. 29 sept. 18 dec.
 Titel 6 aprila 22 aug. 20 okt.
 Tolna, u prvi pon. maja, 13 jun. 10 aug. 5 nov.
 Topanfálva, u petak prid Cvitne ned. u petak prid Duh. 9 jul. 28 aug. 5 nov.
 Topola, 18—19 apr. 13—14 jul. 4—5 okt. U ned. i pon. prid naznačen dan.
 Uj-Arad (Temešvar.), 1 mart. 16 jun. 18 okt.
 Uj-Sivac (Bačv.), 3 apr. 10 jun. 23 szept.
 Uj-Peč, 4 apr. 10 aug. 28 okt.
 Uj-Pešta, 1 febr. 1 maj. u ned. za 15-im jul. i okt.
 Vac, prid Uskrs: u ned. prid Poh. BDM. i prid Gal opat u okt. i Tomom u dec.
 Varašd, 24 apr. 25 jun. 25 jul. 5 nov.
 Varadin veliki, 12 mart 21 jun. 8 sept. 8 dec.
 Varaždin (Hrv.), na Gjúr. na Ivanje na Jakov, na Emerikov.
 Vašarište (Vesp.) 21-22 mart. 17 jul.
 Vašarište (Šomljo), u mart. na Bened. u jul. na Margar. sept. na Lamberta i dec. na Božić.
 Verbas novi, 28 mart. 2 jun. 12 sept. u pon. prid nazn. dan.

esprim, 6 jan. 14 febr. 12 mart.
 4 maj. 10 aug. 21 sept. 6 dec.
 elik Banat, 2 jul. 1 sep. 4 okt.
 uvijek u sridu.
 illanj (Baranjv.), 3 apr. 30 okt.
 abola, 27 febr. 27 maj. 7 sept.
 2 nov.

Zemun, na sv. Matiju, 3 maj. 13 dec.
 Žambek, 4 febr. 10 apr. 24 jun.
 28 okt. u četv. i petak posle
 ovih dana.
 Žablja, 15 apr. 20 jun. 29 sept.
 Žombolj, 19 mart. 29 jun. 8 sept.
 11 nov.

SAJMOVI U HRVATSKOJ I SLAVONIJI.

Almaš, 2. jula, 15 aug. 6 jun. na
 ime Marije.
 Andrijaševci, (brod. okr.) 30 nov.
 Bakar (u Primorju), 13 jul. 1 i
 30 novembra.
 Babina Greda, br. okr. 1 aug.
 Babska i Novak, na Brašančevo,
 na Malu Gospu. Svaki put i
 veliki marvinski. Na ovih vašarih
 dobiti se mogu osobito stvari od
 drveta, kao: bačve, burad, korita,
 kola, pluzi itd.
 Bošnjaci, brod. okr. 11 nov.
 Beočin, o Spasovdan po gr. ist.
 Bešenovo, (u Sremu) 16. jula. gr.
 ist. Ćiril i Julitu.
 Bribir (u Primorju) 26 juna.
 Brod, (Sav) na Blagovesti po star.
 kal. na presveto Trojst. 2 aug.
 25 nov. Prije 8 dana marveni
 vašar.
 Brod (ž. Varažd.), 24 febr. 21
 mart. u pon. posli Uskrs. 25
 maj. 13 jun. 12 jul. 24 aug.
 14 sept.
 Budrovci kod Djakova. Vašar robe:
 6 dec. Vašar marve 6 dec.
 Cerna, brod. okr. 15 aug. 8 i 29
 sept. 28 okt.
 Časma u pon. posli Vodokr. u utor.
 posli Duh. 22 jul. na sv. Katu.
 Ćepin Troj., na hr. st. i hr. Mih.
 Ćerević, 17. jan. 10 jul. Dva dana
 pre toga svaki put mar. vaš.
 Dalja, 4 maj, 30 okt.
 Djakovo, 23. jan. 1 maj. 26 jun.
 28 okt. Marv. vaš. 20—22 jan.
 24 apr. 20 jul. 18. okt.

Drenovci, brod. okr. 15. aug. 9 i
 29 sept. 3 nov.
 Erdut, posli 2 febr. prije Uskrsa,
 prije Duhovah, posli pohoda Bl.
 D. M. posli uzviš. križa, posli
 svi svetih i Nikclindana uvijek u
 četvrtak.
 Erdevik, na hr. Mar. i hr. Mih.
 Garčin (brod. okr.), 1 maja na
 Duhove, 29 juna, 21 sept.
 Golubinci. 16 febr. 2 aug. Svaki
 traje po tri dana.
 Gradiška Nova, 25 mart. na Duh.
 20 aug. i 1 nov.
 Gradiška stara, grad okr. 29 sept.
 Osim toga 21 maja.
 Gospić (Hrv.), 1 maja, 10 okt.
 Osim toga svaki petak.
 Hrtkovac, 8. feb. i 19 juna.
 Ilok, 24. apr. 13 juna, 2 aug, 23
 okt. 25 nov.
 Indija, na hr. car. Konst., na malu
 Gosp. na Poh. Gosp.
 Irig. na hrist. Teodoriku, na čis.
 ned. u postu, na Vel. Gosp.
 Jaska, 7 jan, na Duh. utor. pon.
 po škapuliru, 9 sept. 7 dec.
 Jankovci, br. okr. 15 okt.
 Kamenica, 3 maj. 22 jun. 18 okt.
 Karlovac, 8 maj. 15 jun. 15 jul.
 29 sept, 21 dec. Osim toga svaki
 petak glasoviti vašar, ako nije
 na isti dan svetac.
 Korenica, otoč. okr. svake subote
 nediljni vašar.
 Karlovci (Srem), 28 mart. 2 jul.
 3 sept. i 21 dec. svaki traje 3
 dana.

Mitrovica, o mučenicima na Cvetnicu, na Spasovo, na sv. Iliju i na malu Gospu.

Mikanovci Novi, brod. okr. 24 aug. Prije toga 8 dana najveći u Slav. marvenski vašar.

Našice trg. Sajmovi robe : 10 mart. 13 jun. 15 aug. 30 nov. — Sajmovi marve: 5 mart. 8 jula, 10 aug. 25 nov.

Niemci, brod. okr. na Cvjetn. na Duh. 29 jun. 20 aug. 25 nov.

Osiek, 20 jan. 24 apr. 20 jul. 18 okt. (svi veliki) — Prije svakog osam dana glavni marvinski vaš.

Okučani, grad. okr. na Cvetnicu, 20. nov.

Pazuho Staro, petr. okr. na hr. Ilinje na, Sesvete.

Požega na Ant. Op., na Cvjet., na Dub., na Terezu, na Tomu.

Ruma u hr. čisti četvrtak na hr. Petrovo, na hr. Miholje, na hr. Trifunovo.

Sarvaš, 14 febr. 24 jun. 18 okt. 21 dec.

Sibinj, grad. okr. u ned. po Spas. u ned. po Ivanju, u ned. po Mat. Slankamen, petr. reg. 2 jula.

Šaregrad na Spasovo, 29 jun.

Šid 1 nov., 19 marta, 10 aug.

Tovarnik, petr. okr. 21 sept. 24 aug.

Valpovo na Ivan-dan, na Začešće Gosp., na Mat., ap. mar. vašar.

Varadin, petr., okr., na Matiju na Petrovo, na martinje.

Vinkovci: 16 maja. 6 aug. 1 nov. (pre svakog najpre marveni vaš).

Virovitica 6 jan. 1 maj. 2 aug. 21 sept. Svaki put 6 dana prije marv.

Vrbanja, brod. okr., na ime Marijino.

Vrdnik, 15 juna, po st. na Lazarevo.

Vrpolje, brod. okr. 24 jun. 20 aug. 11 i 3 febr. marv., 14 roba.

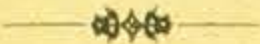
Vukovar, 1 maj. 24 jun. 15 nov.

Zagreb, u četvr. pred Cvjetn. dan po Mark. na Margaret, dan po Stjep. kr. na Šimunje, dan po Prij. BDM.

Zemun, petr. okr., na sv. Matiju. 3 maj. 13 dec.

Županja, brod. okr. svibnja, 26 i 20 kol. 16 dec.

OGLASI.

zkh.org.rs

18A.100

JA SAM POGODIO!

govore mnogi bolesnici, koji su razna sridstva protivu bolesti bez uspeha upotribovali, dok nisu ovdje naznačena odavno likovita sridstva pokušavali i od bolova oslobodili se, kao što mnogo hiljada zahvalnica zasvedočavaju.

PROTIV BOLOVA U STOMAKU

kao : hrgjavog svarivanja, slabog apetita, katara, ljutomore, gagjenja i povraćanja, grčeva i sve druge nelagodnosti i poboljevanja, **brzo i sigurno** otklanja **dra HAJFLA esencija za stomak.**

Cena polovine boce 65 novč., cila boca 1 frt 25 novč. — Poštom se šalju samo cile boce.

Pouzdanost neškodljive i protivu neuredne stolice, šlagma, hrgjavog apetita, kiselog podrigivanja od najboljeg uspeha jesu

dra Hajfla

PILULE ZA ČIŠĆENJE KRVI.

Zbog odličnog dejstva postale su skoro u najdaljim predelima nenadmašivo kućevno sridstvo.

Cena kutiji pilula dra Hajfla 21 novč., jednoj svesci (6 kutija) 1 for. 05 novč. — Poštom se šalje najmanje jedna sveska ; ko u napred pošlje 1 for. 15 novč., ne plaća poštarinu.

ŠPIRIT PROTIV REUMATIZMA.

i u opće da svaki bol odumine, u kostima, krstima, blegjima, bokovima, naročito pak kod nazeba, glavobolje zubobolje, bolesti živaca, pri uzetosti i kad se ugane, jeste najbolje i najsigurnije sredstvo **Herkulesbadski špirit od uloga.**

Cena polovine boce 60 novč., cila boca 1 for. — Poštom se šalju samo cile boce.

 Poruke sa strane obavljaju se brzo i tačno. Do 3 fr. dodaje se 20 novč. za pakovanje ; od 3 for. pakovanje besplatno ; od 5 for. ko novac u napred pošlje, niti se računa pakovanje niti porto i to samo preko Austro-Ugarske i Nemačke. Manje od jedne for. ne šalje se. Preprodavcima ugledan popust.

Protiv KAŠLJA I ZAMUKLOSTI

prsa. pluća, vratobolje, teškog disanja, šuljeva, i t. d. nema boljeg i sigurnijeg sridstva, nego što je **Banatski biljni sok**. Ovaj izvrstni sok spravljen od najlikovitijih aromatskih biljaka južno ugarske alpske oblasti, jeste najsigurnije sridstvo protiv sviju zapaljenja služne kože, a zbog njegova dobra ukusa i prijatnog mirisa i dica ga rado upotribljuju.

Jedna boca za odrasle i za dicitu od 10 godina staje 87 n., za dicitu ispod 10 godina 60 nč.

Glavna stovarišta za gore označene lekarije jesu: **Budimpešta**: Josif plem. Terek, likarnica Königsgase. — **Beč**: G. i P. Franc, Brajnerstrase. — **Prag**: M. Fanta, lekarnica kod jednoroga. — **Kragujevac**: Milan G. Ilijć, apotekar. Manja stovarišta su skoro sve apoteke. — Gde možda nema, to neka se svaki obrati upravo na proizvagača:

Ludviga Verteša, apoteka „orao“

Lugoš, Banat, br. 207.

Ludvig Verteš, Adler-Apotheke, Lugos, Banat, Nr. 207.

Opomena! Sva gore navedena likovita sridstva samo su onda prava

i iz lekarnice **Ludviga Verteša**, ako se na istima nalazi znak **orla**. Gde toga znaka nema, taj lek **nije** pravi i nema nikakve vridnosti.

DRUGA IZVRSNA DOMAĆA SRIDSTVA, što su od mnogo godina svugde sa najboljim uspihom upotrebljavana, mogu se dobiti samo u likarnici **LUDVIGA VERTEŠA**:

Barona Brukentalova vodica za oči, izvanredno dobre dejstvuje za održanje, snaženje i popravljanje očnjega vida. 1 boca 60 novč. i 1 for.

Vodica i mast protiv guše. Najbolje oprobano. 1 doza 50 novč. i 1 for.

Epilepsija, sridstvo protiv grčeva u slezini, bubrezima materici i neuredne periode ženskinja. 1 doza 2 for. 80 novč. Ko u napred pošlje 3 for. ne plaća poštarinu.

Kapljice protiv kolere dra Hajfla. Kroz mnogo godina poznato i osvidočeno sredstvo za obranu od kolere, od svakojake nelagodnosti, slaba apetita, proliva i kolike. 1 mala boca 50 novč. 1 velika boca 1 for.

Poruke sa strane obavljaju se brzo i tačno. Do 3 fr. dodaje se 20 novč. za pakovanje; od 3 for. pakovanje bezplatno; od 5 for. ko novac u napred pošlje, niti se računa pakovanje niti porto i to samo preko Austro-Ugarske i Nemačke. Manje od jedne for. ne šalje se. Preprodavcima ugledan popust.

Lugoška domaća mast. Oprobano sredstvo protiv sviju zapaljenja rana i otoka, dobro je pri tečenju, potkožnjacima, gnojnicama, a osobito kod zastajanja mleka i kod tvrdine u ženskim dojčkama kad se odbije dete i u opće pouzdano sredstvo za rane i pozlede svake vrste. 1 doza 30 i 50 novč.

Mast za prosute (kilave) snažno dejstvuje i svaki dan sve manje dopušta, da ukrava može ispasti. Jedna doza 1 f. 50 n.

Mast od šuljeva dra Kanica olakša i rastera bol. 1 doza 65 n.

Pagliano-Sirup, poznato kućevno sredstvo. 1 boca 1 f. 20 n.

Hidropin, najbolji lek od vodene bolesti. 1 boca 1 f. 50 n.

Prašak od šuljeva dra Kanica, odavno upotrebljuje se sa najboljim uspehom. 1 kutija 65 novč.

Pilule protiv trakavice (velike gljiste) pouzdano i najsigurnije sredstvo. Uzima se lako i prijatno i ne prčinjava ni najmanje tegobe stomaku. 1 doza 3 for. 50 novč. Ko u napred pošlje 3 for. 65 n. ne plaća poštarinu.

Sasaparila ekstrakt. Osobito sredstvo koje čisti krv kod sifilisa. uloga, kropfa, škrofula, tuberkuloze, zastarelih zapuštenih kožnih bolesti, u opće kod većine kroničnih bolesti, koje dolaze od pokvarene krvi. 1 boca 1 for. i 2 for.

Sredstvo protiv gojenja i prekomerne debljine, pouzdano dejstvuje 1. doza 2 for. 50 novč.

Sredstvo protiv žuljeva i bradavica, osobite preporuke vredno. 1 karton 50 novč.

Sredstvo protiv znoejnja od dra Skota. Pouzdano otklanja znoj nogu, ruku i po celom telu. 1 doza 1 f. 50 n.

Sredstvo protiv noćnog mokrenja. Oprobano i brz lek. 1 doza 3 for. 50 novč.

Ulje za uši. Osobito sredstvo protiv zujanja u ušima, naglušnosti i t. d. 1 dozica 1 for. 80 novč. Ko u napred pošlje 2 for. ne plaća poštarinu.

Francuska rakija (francbrantvajn) od Verteša, najbolja i najjeftinija od sviju vrsta. 1 boca 1 f. i 1 f. 70 n.

Tu se nalaze sve oprobane domaće lekarije, bogato i obilato stovarište inostranih medicinskih i kosmetičnih specijaliteta, kao iz Nemačke, Francuske, Engleske i drugih stranih zemalja; dalje dobro snabdeveno stovarište mineralnih voda, lekovita vina, konjak, ruskih rum, tej, hirurgične lekarije, sve što je nužno za toaletu, svake vrste esencije za pravljenje i popravljavanje spirituoznog pića, kao: likera, šljivovice, rostopčina, komovice, konjaka, rumna, vina i t. d. Sredstvo za popravljavanje sira i masla i razne vrste artiklova za kuću i poljoprivredu. Opširniji cenovnik na srpskom, nemačkom, mađarskom, vlaškom, češkom i hrvatskom jeziku šalju se besplatno, moli se samo za tačnu adresu.

Poruke sa strane obavljaju se brzo i tačno. Do 3 fr. dodaje se 20 novč. za pakovanje; od 3 for. pakovanje besplatno; od 5 for. ko novac u napred pošlje, niti se računa pakovanje niti porto i to samo preko Austro-Ugarske i Nemačke. Manje od jedne for. ne šalje se. Preprodavcima ugledan popust.

Od mnogo hiljada zahvalnica,

što osobito desjstvo napred spomenutih sredstava zasvedočavaju, i nema druge lekarnice, koja bi mogla toliko zahvalnica pokazati, izvode se zbog malog prostora samo neke što su nedavno dobijene.

Gospodinu Ludvigu Vertešu, apotekaru, Lugoš.

Hvala Vam na Vašu čuvenu dra Hajfela esenciju od stomaka; vrlo je dobro činila. S poštovanjem
Jovan Vencel, Ernesthaza.

Molim vas prijateljski, da mi od te izvrsne dra Hajfla esencije pošljete još 3 boce. S poštovanjem
Jovanka Vilfinger. Gros-Peters.

Hvala vam ponovo za poslatu Hajflovu esenciju i pilule, koje su mi pomogle, ja sam sad zdrav. Ako opet štogod ustrebam na Vas ću se obratiti. S poštovanjem.
Mihajlo Rajter, kovač, Kevežd.

Budući su dra Hajfla pilule vrlo dobro činile, molim da mi pošljete još jedan niz pilula S poštovanjem
Jovan Pfajfer.
Lunmaisburg, šopronska županija.

Molim Vas, da mi opet pošljete dve boce esencije dra Hajfla, jer posle jedne boce opazilo se, da je mojoj kćeri bolje. S poštovanjem
Andrija Valner,
Vaskó, p. pošta Bogšan.

Osećam se vrlo dobro i po sto puta Vam hvala na pilulama dra Hajfla, što čiste krv i molim Vas, da mi što pre pošljete još dva niza. S poštovanjem
Anton Fbišić, vodeničar. Bezdán.

Molim Vas pošljite mi opet jedan niz pilula dra Hajfla za čišćenje krvi jer su mi ove što ste mi poslali, vrlo dobro činile. S poštovanjem
Jovan Raupel, obućar.
Ismenj, tolnanska županija.

Pošljite mi opet dve boce herkulesbadskog spirita od kostobolje, jer hvala Bogu, što ste mi poslali, vrlo mi je dobro činilo. S poštovanjem
Jovan Šefer, čarapar, Sombor.

Moju najsrdačniju zahvalnost za Vaše dobro delo, jer je i mene i druge od

rematizma izlečio Vaš Herkulesbadski spirit od kostobolje. Dao Bog, te se svaki ko od te bolje pati, na Vas obratio. S poštovanjem
Jovan Bajker češljár, Mitrovica.

Molim Vas, da mi nanovo pošljete dve boce Herkulesbadskog spirita od kostobolje, jer se od sviju lekova, što sam do danas upotrebljavao, taj spirit najbolje pokazao. S poštovanjem
Konstantin Dragomir. Tiliška.

Budući je boca banatskog biljnog soka mojoj ženi vrlo dobro činila, po hiljadu puta neka Vam je hvala. Molim, da mi nanovo pošljete 8 boca banatskog biljnog soka; jer moja kuća bez tog blagoslovenog leka ne treba da ostane. S poštovanjem
Konrad Rorbaher, krojač Istimer.

Upotrebljujući prvu bocu banatskog biljnog soka, koju ste mi poslali i ma da je nisam još svu potrošio, osećam se već bolje, lakše dišem i lakše izbacujem pljuvačku; za to molim, da mi odmah pošljete još 3 boce. S poštovanjem
Sebastijan Breh, krojač,
Duna-St-Nikloš, p. pošta Nesmilj.

Pre 20 dana dobio sam protiv kašalja od Vas banatskog biljnog soka i kako mi taj dobro čini, to molim da mi nanovo pošljete od toga izvrsnog leka još dve boce S poštovanjem
Petru Medija
Retisor p. pošta Vršac.

Hiljada Vam puta hvala za Vašu izrednu barona Brukentala vodicu za oči. Isto sredstvo je neočekivano dejstvovalo. S poštovanjem
A. Borbu, svećenik Vrisnic.

Najtoplija zahvalnost za barona Brukentala vodicu za oči, koje je bolesniku vid povratila, kad je već svaka nada bila izgubljena. S poštovanjem
Josip Šek, Vel.-Petersdrof.

Poruke sa strane obavljaju se brzo i tačno, Do 3 fr. dodaje se 20 novć. za pakovanje; od 3 for. pakovanje besplatno; od 5 for. ko novac u napred pošlje, niti se računa pakovanje, niti porto i to samo preko Austro-Ugarske i Nemačke. Manje od jedne for. ne šalje se Preprodavcima ugledan popust.

Sa najvećom radošću javljam Vam, da od su Vas dobiveni kolačići za gljiste izvršno dejstvovali.

S poštovanjem
Josif Brejmajer, R.-Miletić.

Ima od prilike šest meseci, kako sam poslednji put sredstvo protiv pada-vice (velike bolje) od Vas dobio. Nekoliko puta sam upotrebio i od tog doba nisam bio bolestan. To moram samo vama i Vašem leku prepisati i do groba Vam zahvalan ostati

S poštovanjem
Andraš K., Subotica.

Vaš neverovatni i nenadmašivi čujni balsam me je za kratko vreme od naglušnosti i zujanja u ušima oslobodio. Primate za to moju najtopliju blago-darnost.

S poštovanjem
Stevan Vujić, N.-Sad.

Izvolite mi odmah poštanskim podu-zećem još jednu bocu čujnog balsama poslati.

Stevan Rajmold. Žombolj.

Sa zahvalom potvrdijem Vam, da sam dra Hila snažeći prašak primio, koji je odlično dejstvovao.

Petar Galo, Bilet.

Radujem se, što vam mogu saopćiti, da sam se od Vašeg otličnog dra Hila snažećeg praška od toliko godina što sam na živcima patio — izlečio. Molim ove redke da na javnost iznesete, da bi se mnogi bolesnici, koji su slabih živaca sa istim sredstvom upoznali.

S poštovanjem
A. Huserl, Betlenhaza.

Molim da mi 2 boce od Vašeg otličnog injekcion vegetale što pre pošaljete.

S poštovanjem
Nikola Fr. Oršava.

Molim da mi 2 boce injekcion vege-tale za mog jednog poznanika pošljete, poslednje dve boce bile su od bla-goslovenog dejstva.

K. Maruska, Bar.-Sonkaljos.

Pošljite 2 boce Vašeg otličnog injekcion vegetale za moga prijatelja, kome sam ja isto sredstvo preporučio; dve godine trpio sam nesnosan bol i po upotrebi 4 boca sasvim sam se izlečio, na čemu Vam ovim najtopliju zahvalnost izričem S poštovanjem
S . . . P . . ., zvaničnik, Temišvar.

Zahvaljujem na poslatu Lugošku domaću mast i javljam Vam, da je rana zarasla.

S poštovanjem.
Matija Brandmilsr, Sulok.

Molim da mi poštanskim pouzećem još jednu veliku bocu Sasaparila Ekstrakt sa Jodkali pošljete, to je najbolje sredstvo protiv moje bolje.

Petar Volf, Egreš.

Od vas dobiveno zredstvo protivu znojenja od dra Skota, osobito je upli-visalo na moje noge, za to što me je samo jedna doza toga sredstva od mnogogodišnjeg gada oslobodila izri-čem Vam sada najtopliju zahvalnost.

Moric Bon, Segedin.

Po upotrebi od 2 boce sredstva protiv gojenja bilo mi je telo skoro sa 2 kile lakše. To je znak da sredstvo dejstvuje, s toga molim, da mi još dve doze pošaljete. S poštovanjem.

Aleksandar S. Debrecin.

Pošaljite mi još dve kutije praška od šuljeva i jednu bocu masti od šuljeva, jer osećam da mi je bolje.

S poštovanjem
Ivan Bukasić, kod g. Nedla, Vinkovci.

Ne mogu inače, a da vam se ne zahvalim. Više od godine dana patio sam od glavobolje za tim su mi kosti sevale i živci boleli. Kupim 1 bočicu herculesbadskog špirita od uloga. Po upotrebi istog osećam se sada potpuno zdrav. Ja Vam još jednom blagodarim na dobroti, koji ste mi pošiljanjem Vašeg otličnog sredstva ukazali.

St. Rajmhold, star. Žombolj.

PORUČIOCI SE UMOLJAVAJU ZA TAČNU ADRESU, DA BI SE SVAKA ZABUNA IZBEGLA.

U Srbiji ne šalje se uz naplatu u natoč, s toga se poručiooci umoljavaju, za novac u napred, najmanje svote su 1 f. = 2 din. 50 par.

Poruke sa strane obavljaju se brzo i tačno. Do 3 fr. dodaje se 20 novć. za pakovanje; od 3 for. pakovanje bezplatno; od 5 for. ko novac u napred pošlje, niti se računna pakovanje niti porto i to samo preko Austro-Ugarske i Nemačke. Manje od jedne for. ne šalje se. Preprodavcima ugledan popust.

Pogriške u lipoti

na licu, kao razne pege, bubuljice i t. d. i u opće sve nečistoće na licu skida brzo i sigurno opće poznata.

Lugoška pomada za lice.

1 doza 60 n. i 1 for. — Ko pošlje 2 for. u napred dobiće u plaćenom zavijutku dve velike doze.

Lugoški puder za ženske

jeste najfiniji i vrlo prijatan puder za toaletu, kad je na koži ne vidi se da ga ima, a čim na kožu dodje, taki koža bude **bela, glatka i nežna**. Ovaj je puder sastavljen iz sasvim nevinih supstancija; od njega koža bude elastična i meka kao kadifa, neda suncu ni vazduhu da je kvavi, te zbog toga lice ostane nežno i sveže do u najdublju starost. — 1 doza lugoškog pudera za ženske 60 u. i 1 for.; ko pošlje 2 for. u napred dobiće u plaćenom zavijutku dve velike doze.

DA KOSA RASTE

De se neguje koža na glavi, iz koje kosa raste, i u opće da se unapredjuje rastenje kose i brade, za cilo najbolje je sridstvo **dra Hajfla spirit za kosu** (Haargeist). Od toga spirita za kosu koža ojača i oživi, taj spirit tamani perut i ne da mu da se pojavi, neda kosi da ispada, i zbog toga za kratko vreme bude kosa jaka i lipa.

1 bočica 1 for. 50 n. — 2 bočice 3 for. kada se novac pošlje u napred u plaćenom zavijutku.

DA SEDA KOSA

dobija predjašnju boju, najbolji je **sicilijanski obnavljač kose**. U njemu nema nikakvih opasnih supstancija; to nije sridstvo za prosto mehaničko bojadisanje, koje spadne, nego sedoj kosi povraća prvobitnu boju, svaki dan upotribljuje se po jedared, koža i rublje od njega se ne prlja, niti spada, kada se kosa pere. Kod poruke umoljava se, da se i kapara pošalje.

1 bočica 2 for. — 2 bočice za 4 for., kad se novac pošlje u napred, u plaćenom zavijutku.

Može se dobiti u apotekama i parfumerijama, a gde nema, valja se neposredno obratiti na samog proizvođača:

L. Verteša, apoteka kod „orla“, u Lugošu, br. 207.

(L. Vértes, Adler-Apotheke, Lugos, Nr. 204).

 Poruke sa strane obavljaju se brzo i tačno. Do 3 fr. dodaje se 20 novč. za pakovanje; od 3 for. pakovanje besplatno; od 5 for. ko novac u napred pošlje, niti se računa pakovanje niti porto i to samo preko Austro-Ugarske i Nemačke. Manje od jedne for. ne šalje se. Preprodavcima ugledan popust.

Ludvig Verteš, apoteka „orao“, N. Lugoš, Banat, br. 207.

ISTICANJA

ma kakva, pa i ako su zastarela, daju se izlečiti brzo i sigurno lekom što se zove

dra Hila

INJEKCIJON VEGETALE I
KAPSULES VEGETALES.

1 bočica injekcion vegetale dra Hila = 1 for. 25 novč.
1 bočica kapsules vegetales dra Hila = 1 for. 60 novč.

PROTIV SLABOSTI

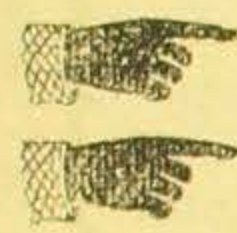
sviju vrsta, kao protiv malo krvi, protiv telesne slabosti, protiv histeričnih grčeva protiv slabih živaca, protiv impotencije i t. d. jeste najbolji i najsigurniji lek

Dra HILA
Snažeci prašak
Kraftpulver

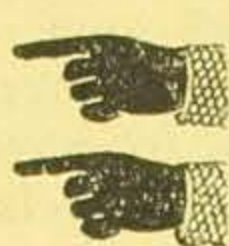
1 doza 2 f. 80 n. — Kad se pošlje u napred 3 f., poslaće se u plaćenom zavijutku. — GLAVNI DEPO KOD :

L. Verteša, apotekara kod „orla“ Lugoš, Banat, br. 207.

U Budimpešti kod Josifa Tereka, apotekara, kraljevska ul. U Pragu kod M. Fante, apot. kod jednog roga.

PIJANSTVO

se leči u bezbrojnim slučajevima sa sjajnim uspehom oprobanim

ANTIBETIN-om

Može se osobi, koja se odala piću i bez njegovog znanja dati, po što ne može osetiti.

1 boca — 2 for. 20 nov. — Dvostruka, kad se novac u napred pošlje 4 f. 40 n. ili 10 franka. — Šalje se na sve krajeve sveta franko, kad se novac u napred pošlje. — Dobiti se može kod :

L. Verteša, apoteka „orao“, Lugoš, Banat, br. 207.

(L. Vértes, Adler-Apotheke, Lugos, Banat, N. 207).

Iskreno Vam čestitam na uspehu, koji ste postigli sa Vašim antibiotinom protiv pijanstva, jer isti je predupredio razvod braka, Jedna žena nije htela više sa svojim mužem da živi, jer je bio odan piću; ja sam joj rekao da proba s antibiotinom i ona je učinila i probala i gle, njen je muž od te strasti izlečen i brak je sad opet zadovoljan.

Georg Ardelean, urednik, Temiš.

Kako sam video, da je Vaš antibiotin protiv pijanstva vrlo dobar, molim, da i meni pošljete jednu bocu.

Jovan Stojan, kovač Pust. Kalan.

Vaš je antibiotin bio vrlo dobar, osoba, za koju je bio naručen, alkoholska pića ni da vidi više.

Karlo Hadhazi, zemljoposjednik, Etfalfa (pošta Gidofalva).

Poslata doza antibiotina, vrlo je dobro činila, za to molim, za nekog drugog još jednu bocu.

Karlo Nadjgeri, Dombrad.

S radošću izveštavam Vas, da je jedna doza antibiotina potrošena sa najvećim uspehom, ja sam od gadne bolesti, od pijanstva izlečen i mnoga Vam hvala.

Ludvig Race ekonom. Senteš.

O dejstvovanju meni poslate doze antibiotina izričem Vam ovim moje najtoplije zadovoljstvo.

Mihajlo Jung rektor, Vermeš (pošta Lekence).

Čast mi je javiti Vam, da je dotična osoba, upotrebivši jednu dozu antibiotina, potpuno izlečena od pijanstva.

Jovan Nadj. kr. ug. šumar, Must.

Poruke sa strane obavljaju se brzo i tačno. Do 3 fr. dodaje se 20 novč. za ipakovanje; od 3 for. pakovanje bezplatno; od 5 for. ko novac u napred pošlje, niti se računa pakovanje niti porto i to samo preko Austro-Ugarske i Nemačke. Manje od jedne for. ne šalje se. Preprodavcima ugledan popust.

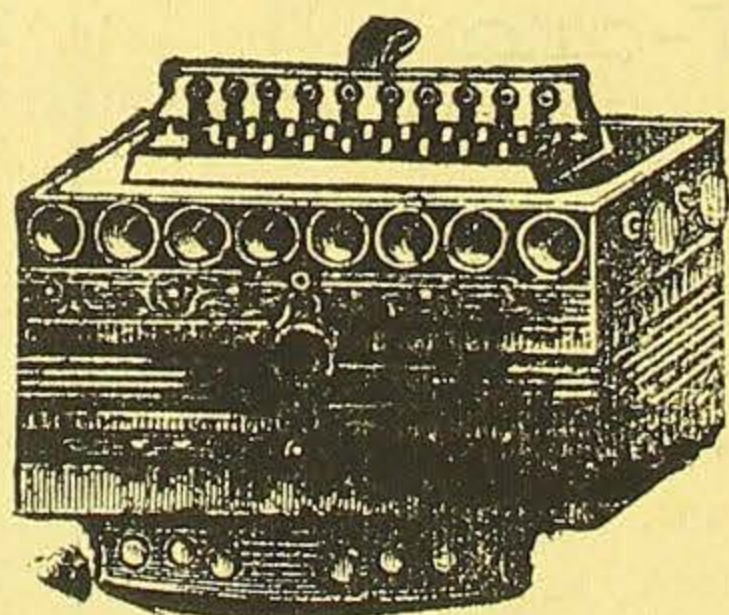
TRGOVINA RABINOVICA BEČ.

Adresa: Firma Rabinovicz Wien. I. Bezirk Wallfischgasse Nr. 4/S. D.

POZIV!

KOD MENE KOŠTA SVE 97 NOVČ.

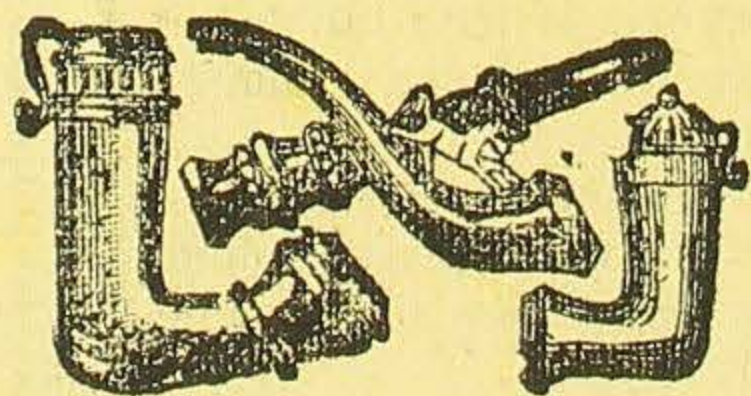
1. Tuce džepnih marama, porubljenih sa bordurom, 97 novč. 1 od vištačkog meršauma lula sa zaklopcem 97 novč. Špiel za cigare od stive 97 novč. 1 lanac za sat od duble zlata 97 novč. 1 Jegerove čakšire 97 novč. 1 košulja prof. Jegera sistem 97 novč. 6 pari simskih čarapa 97 novč. 1 par cipela od filca 97 novč. 1 kapa od astragana toplo postavljena 97 novč. 1 štikovana ženska košulja fini šifon 97 novč. 1 ženska marama za ogrtanje od finog berliner vula sa fransnama u svakovrstnim bojama 97 novč. 1 stolski čaršav od belog damasta ili u boji 97 novč. 6 salveta od bela, damasta ili u boji 97 novč. 1 krevetski éastirač od jute desiniran 97 n. 2 svećnjaka pravo feniks britansko srebro 97 n. 6 kašika za kavu pravo feniks srebro 97 novč. 3 noža od pravog srebra 97 n.

Samo 4 fr. 50 nč.
Četir forinti i pešet novč. ica.
staje jedna novopopravljena

Harmonika za koncert

sa 10—12 odušaka. Tremolo i pratnja za duboki bas glas, čisto melodično udešena, ukusno i trajno ustrojena, na kojoj se od svirati može svaki komad. Veoma fina kakvoća staje 4 fr. 50 novč. ica, a u najfinijoj izradi 6 fr. 50 do 8 fr.

Samo 97 novč. po komadu
LULICE ZA SMOTKE

od prave stive prve kakvoće, (Meerschaum und Bernstein) prosto ili bogato raznovrstno izrezana. u finom omotu po komadu 97 novč.

LULE ZA DUVAN

od stive, okovane sa kineskim srebrom u različitim 30 oblika. Cina po komadu samo 97 novč. ica.

TRGOVINA RABINOVICA BEČ.

Adresa: Firma Rabinovicz Wien. I Bezirk Wallfischgasse Nr. 4/S. D.

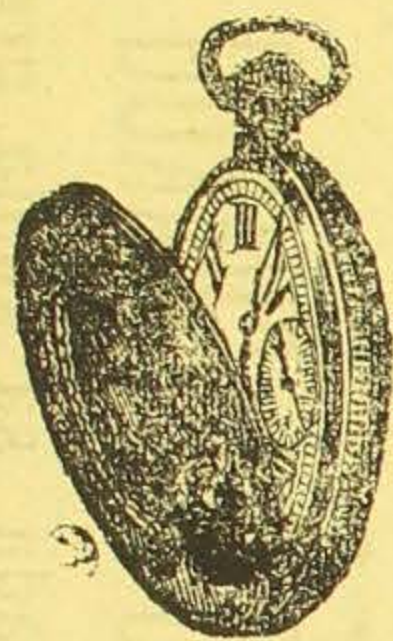

Oficirski pokrivači za konje ^{u pola} _{cine.}

Ovi krasni pokrivači vrlo su dobeli i jaki kao koža i vrlo mekani, tako da se i za pokrivače na krevet mogu upotribiti. Dužina im je 190 a širina 130 centimetara, sa bojadisanim prugama staje jedan vrst 1 frt. 65 novč. druga vrsta 1 for. 80 novč.

Žutodlačni fijakerski pokrivači

finih i mekanih kao čilim sa 6 pruga jedna A sorta 2 fr. 50 novč. druga B sorta 3 for.

3 fr 10 novč. Sat **Ancre Remontoar** sa kazalj-
kama sekundnim i upravljačem,
tačno reguliran Vrlo fin samo 4 fr. 50 novč.

5 for. Sat, **remontoar džepni** sa duplim zaklopcem od
plakmetala, trajne jačine, srebrnu boju nikad
ne menjajući, dobar, solidan posao, veoma rado upotribljen
u zvanijama i kod železnica.

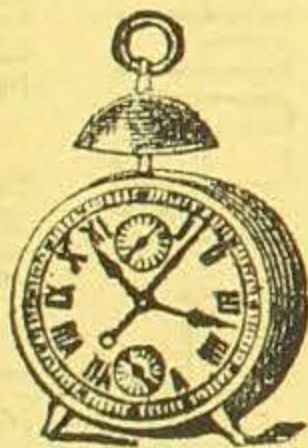
6 for. Sat od **amerikanskog zlata** sa 3 poklopca re-
montoar džepni sat, najfinije pozlaćen, jedva
se može razlikovati od pravog zlata, bogato graviran i tačno reguliran.
Isti taki, no otvoren sat 5 for.

7 for. Sat od pravog i čistog srebra remontoar džepni, fino graviran
tačno reguliran.

10 for. Sat srebrni remontoar za džep. Stroj na anker 15—20 rubis
kamena, sa 3 teška bogato ukrašena poklopca. Poznat kao
najbolji sat na svetu. Prije mu je bila cena 40 for. a sada samo 10 for.

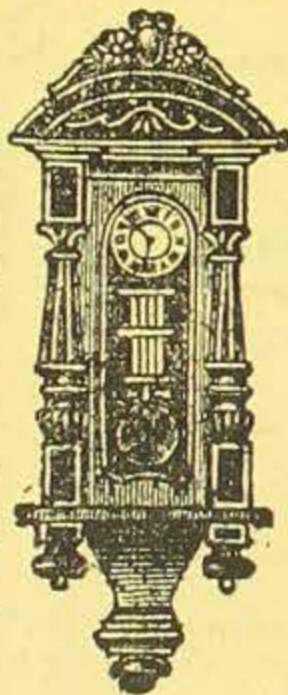
Viktorija budilni sat

ide u svakome položaju,
izvrсна kakvoća sa poka-
zivačem sekunda, i budi
najtačnije

po komadu 2 f.

sa noću svetlećm bro-
jevima f. 2.50 sa dnev-
nim pokazivačem f. 3.—

SAMO 5 FOR.

košta od danas vrlo lepo
izradjeni

Francuski

PENDEL-SAT

sa jamčevinom od 5 god.
u orovom sandučiću, vrlo
lep predmet nameštaja,
isti sat sa izbijanjem sa-
hata i po sahata f. 6.—

NAPOMENA! Za tačnost svih satova jamči se 5 godina. Roba koja
ne odgovara naručbini biće ili izmenjena za drugu robu, ili će se novac
povratiti natrag. Naručbe valja slati na dole označenu adresu a svaku taku
opremiće tačno ili uz poštansko pouzeće ili sa pošiljanjem novca u napred,
poznata i čuvena **TRGOVINA RABINOVICZA U BECU** Adresa: Firma Rabi-
novicz Wien. I. Bezirk Wallfischgasse 4/S. D.

AUGUST HEMME HANNOVER

! NOVO !

! SENSATIONO !

! NOVO !

OTVORENE ZENGIJE

➔ ZA SIGURNOST. ➔

Zakonom zaštićeno Broj 6900.

ODLIKOVANO:

Sa najvišim priznanjem. ♦♦♦ Njegovog Veličanstva. ♦♦♦ Nemačkog cara

NEOPHODNO POTRIBNO ZA SVAKOG JAHACA

Ova žengija kod svakog pada sa konja predupredi da
jahač zapne, te po tome i druge nesriće pretrpi.

August Hemme Hannover

August Hemme Hannover

Sa ovom „**OTVORENOM ZENGIJOM**“ novog izumetka biće vrlo olakšano jahaču da se popne na konja, osobito na nemirnog, jer se ta ne mora prvo sa nogom tražiti, nego se na nju od gore može popeti. Ova zengija sa njenim udesnim oblikom od kašike, predupredi izklizanje noge.

Posve je nemoguće da u ovoj otvorenoj zengiji — u slučaju pada ili silaženja ta konja — jahačeva noga ostane zapeta. Ova **ново izumljena otvorena zengija** je iz tog uzroka, i sa lake upotrebe i sa mogućeg čvrstog držanja i sa svoje veoma ukusne izrade i oblika svuda **najveće priznanje zadobila**.

Kad se pomisli koliko dobrih strana ima ova nova otvorena zengija, a kolike su nesriće prouzrokovale zengije stare konstrukcije i usljed žuljanja, tako ne bi trebao ni jedan jahač radi sigurnosti svoga života da propusti da sebi jedan par takih novih otvorenih zengija ne nabavi.

Cina jednoga para:

Od poliranog železa (ocila) 12 Maraka.

t. j. po našem novcu 7 frt 40 novč.

Od osobito finog poliranog železa (ocila) 16 Maraka.

t. j. po našem novcu 9 for. 80 novč.

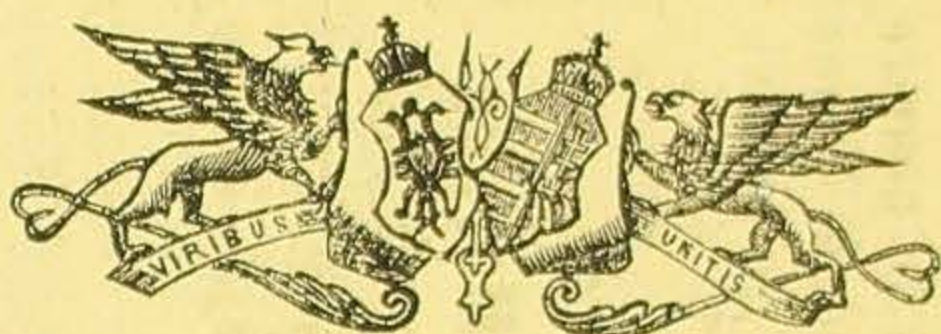
Naručbine se obavljaju poštanskim prouzećem ili sa šiljanjem novca u naprid.

Preprodavci imaju povoljnih cina. Ove nove otvorene zengije zgotovljavaju se po naručbini i od drugih metala; kao od **srebra** i **nikla** za najkraće vrime.

Može se naručiti na ovu adresu
nemački naziv je tih novih zengija;

„OFFENER-SICHERHEITS-STEIGBÜGEL“

AUGUST HEMME HANNOVER

ALFONS SAVOST

CARSKI I KRALJEVSKI DVORSKI NABAVLJAČ,
Budimpešta, V. okrug, ulica Jovana Aranja 11.
(Budapest, V. Arany János-utca 11. sz.)

Priporučuje

● **SIMENJA** ●

za poljoprivredu, baštovanluk i eviče.

ZEJTINA ZA STROJEVE,
kolomaza, karbololeuma i katrana,

SAPONARIJU,

prašak za pranje vune i korena saponarijskog,
POKRIVAČE ZA KOŠARE, neprobojna čebeta i
džakova, **AZURINA I BAKARNOG GALICA,** mod-
rog kamena, sode, štrcaljke za vinovu lozu pro-
tiv peronospore po imenu „Eclair.“ — Užeta od
prima raffije i kokusa. Gašparov hladno tekući
drveni vosak za upotribu pri kalamljenju. Razne
baštovanske sprave.

 **Cinovník na zahtiv šalje se svakome
bezplatno i bez poštarine.**

Poštovanom općinstvu preporučujem moje najbolje i najsavršenije

GOSPODARSKE STROJEVE (MASINE)

amerikanske

SIČKE,

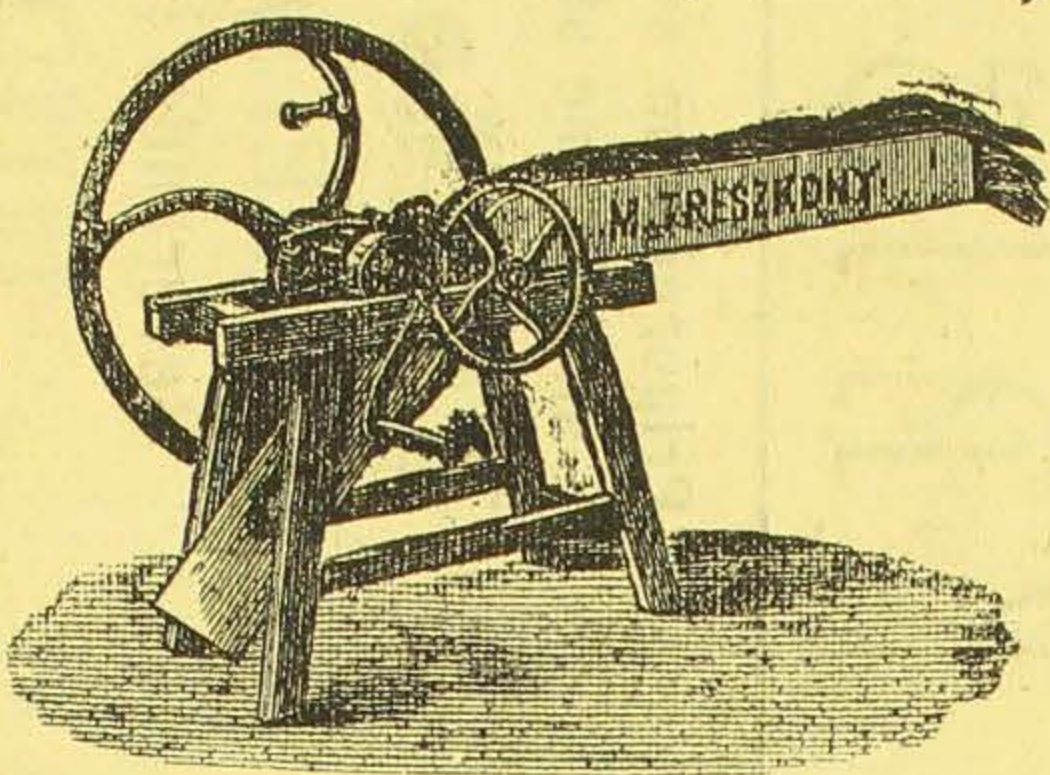
(ko je izgledaju kao bubanj)

sa tri noža :

1. br. 25 frt
2. br. 27 frt
3. br. 30 frt

sa četiri noža:

3. br. frt 31.50
4. " " 38.—

Ručna mlatila,

točkom-pokretačem i sa krovom na zubčastim točkovima ft 89.—

LEŽEĆA MOTOVILA, sa jednom zapregom frt 89.— sa dvi zaprege ft 105.— i 110.—

Mlatilski pribori, sa vitlom, u raznoj veličini, sa cinama obilženim mojim cinovnicima.

REŠETA ZA VIJANJE, (po Backeru) I. broj frt 40.—, II. broj frt 45.—, III. broj frt 55.—, IV. broj 60.—

TRIERI, bez krila: IV. broj frt 60.—. V. broj 70.—. VI. broj 95.—. VII. broj 120.—. VIII. broj 155.—. Sa krilom: V. broj 80.—. VI. broj 105.—. VII. broj 140.—. VIII. broj frt 175.—.

„Tatra“ stroj za redno sijanje, jedini stroj za sijanje, koje se i u brdovitim predilima može dobro upotrijeti. Daljina reda (brazde) 4'. 11 redna frt 200.—. 13 redna frt 220.—. 15 redna frt 255.—.

Magjarski plug sa gvozdenim taljigama i jednim pričuvnim (rezernim) nožem frt 28.—.

GVOZDENE BRANE dvostruke frt 19.—, trostruke 26.—

ZRNALA, za kukuruz i drugu ranu II. broj frt 35.—, III. broj frt 20.—

SEČKA ZA REPU, I. broj frt 15.—, II. broj frt 24.—, III. broj frt 20.—

ZRNALA ZA KRUNENJE KUKURUZA, I. broj frt 26.—.

Dec. vage, kila 100 150 200 300 500 750 1000
cina frt 15.50 18.— 22.50 24.50 33.— 42.— 58.—

SIČKE ZA KUPUS, vrlo preporučljive, frt 20.—. **STROJ ZA MRVLJENJE CEROVE KORE,** za timare i trgovce drvara frt 1.50

Ilustrovane cinovnike na magjarskom, slovačkom i nimačkom jeziku šaljem po želji franko.

Nebrojena pismena priznanja, koja sam od pošt. obćinstva dobio, svidoe da su mi strojevi dobri i trajni i broje se medju crve kakvoće. Cine se mogu u mojoj fabrici u „Velkoj Bytči“ (Trenčinskoj županiji) doznati

TRESKONY MIHÁLYA,

vlasnik tvornice gospodarskih strojeva. — Osnovana 1876. god.

ALEKSANDER KRISTA

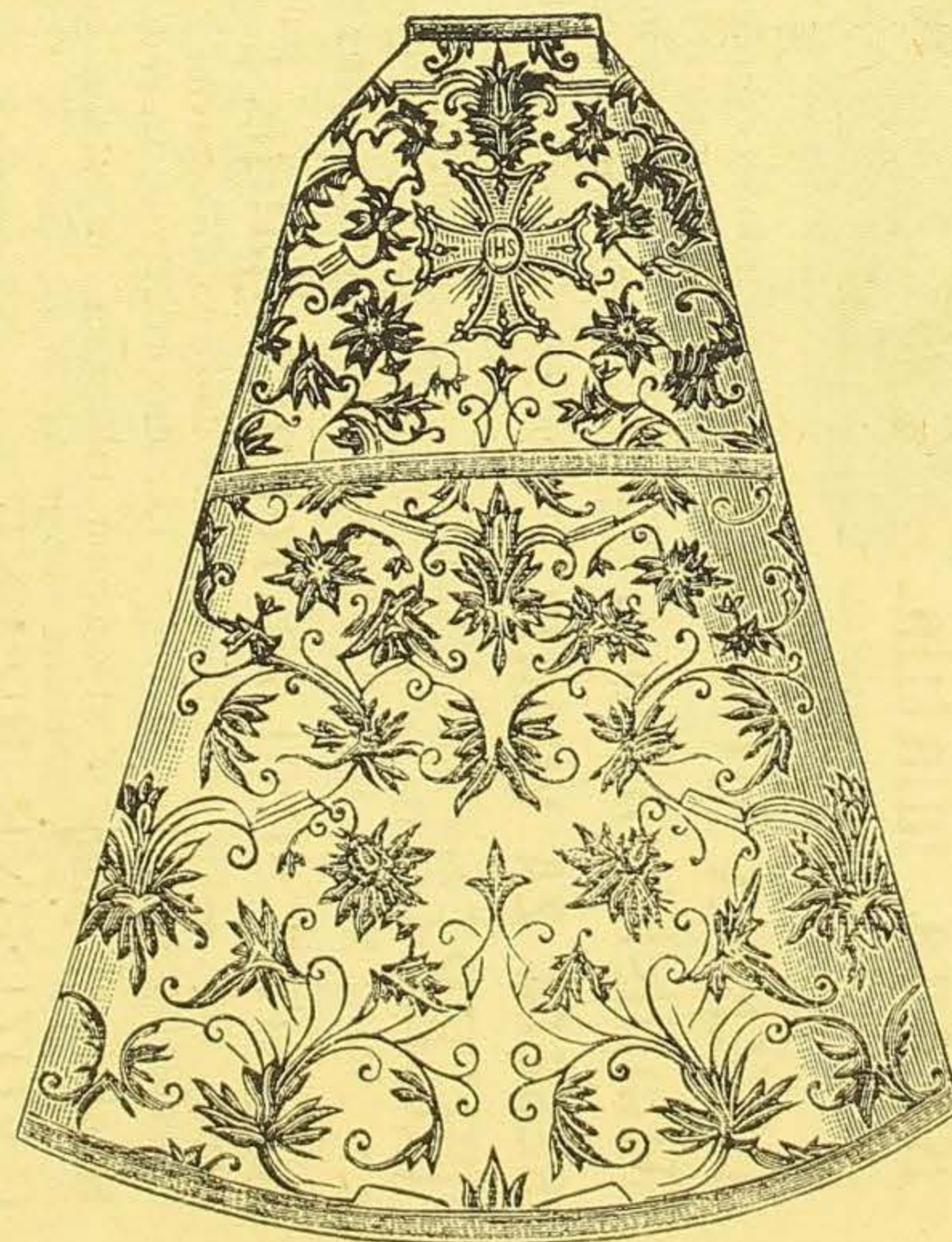
Tvornica za izradu svakovrsnih crkvenih utvari cimada i svećeničkih odela
(reverenda)

BEČ (WIEN)

IV. Leibenfrost-Gasse 4.

Na znanje velečasnom svećenstvu!

Kao potomak moga pokojnog oca Ignjata Kriste, ja Aleksander Krista, sa punim poštovanjem javljam da hoću da radnju svoga pokojnog oca produljim, i da odgovorim onom povirenju, koje je on stekao bio, te se priporučujući izjavljujem da ću ovdje označene pridmete tačno, savisno, brzo i veoma jeftino zgotoviti.

Priporučujem svoje bogato snabdeveno stovariste.

Plaščonice.

FELONI

Reverende i cimade.

ŽRTVENICI

i

različitih svetih slika.

Crkvene i zadružne

Barjake Zastave.

crkvene postave;

t. z.

ALEKSANDER KRISTA

damas, rojte ukrase, porube,
u briseljskim i končanim

→ ČIPKAMA. →

SVETIH KIPOVA

Kandila svetnjaka i putira, monstrancija

 Zgotovljam bunariće za krštenje, pridmete od bronzanog kineskog i pravog srebra, kao na primer: putire, čiboriume, žrtvenike, tabernakulume, svetnjake za zid, krstove na barjake, pacifikale, zvonca za oltar na 3—4 glasa, kadionica, držalja za tamjan i t. d. i t. d.

Svakovrsni zlatni i srebrni vezovi zgotovljavaju se po crtežu. Pozlata ili posrebrivanje u vatri po fabričnoj cini, obavlja se u našim tvornicama za najkraće vrime. Naručbine siromašnijih crkva i crkvenih općina primam i na plaćanje u više puta to jest na poček. Pridmeti koji se ne dopadaju primaju se natrag ili se izminjuju.

Primam naručbine za razne slike i prilike.

Zgotovljam po nacrtu najboljih veštaka-
umjetnika

Žrtvenike Pridikaonice i

✻ SVETE GROBOVE. ✻

BEČ (WIEN) IV. ALEKSANDER KRISTA Leibenfrost-Gasse Nro 4.

Najstarija tvornica. Utemeljena god. 1821. odlikovana na izložbama prvim nagradama.

TVORNICA

glasbala, struna ili žica i harmonika

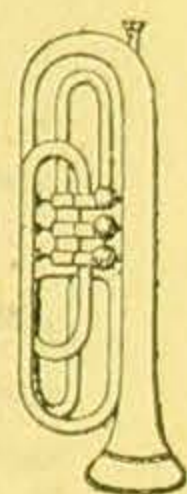
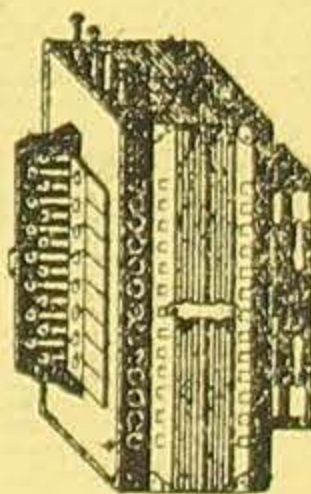
JOSIPA WOLFA

➡ U PRAGU, Petrova ulica broj 1160. ➡

Skladište: Vačlavov trg broj 16.

Tvornica radi sa parnim strojem

Priporučuje
svoje proizvode
sopnica, gudala
HARMONIKA,
domaćih i inostranih

žica bubnjeva
talambasa činnella i tamburina kao glasbila.

Sve naručbine obavljaju se tačno i solidno uz poštansko pouzeće. Poprave se primaju i valjano izvršavaju.

Cenovnici sa slikama šalju se na želju svakome bezplatno.

Za svako prodano glasbalo pruža tvornica jamstvo.

Adresa je:

JOSIP WOLF

Prag, skladište Vačlavov trg br. 16. Lager: Wenzelsplatz Nr. 16.

UDOVA MIHAJLA HOFFMANA

STOVARISTE SOBNIH NAMESTAJA, TAPETAR I UKRASITELJ

U SUBOTICI,

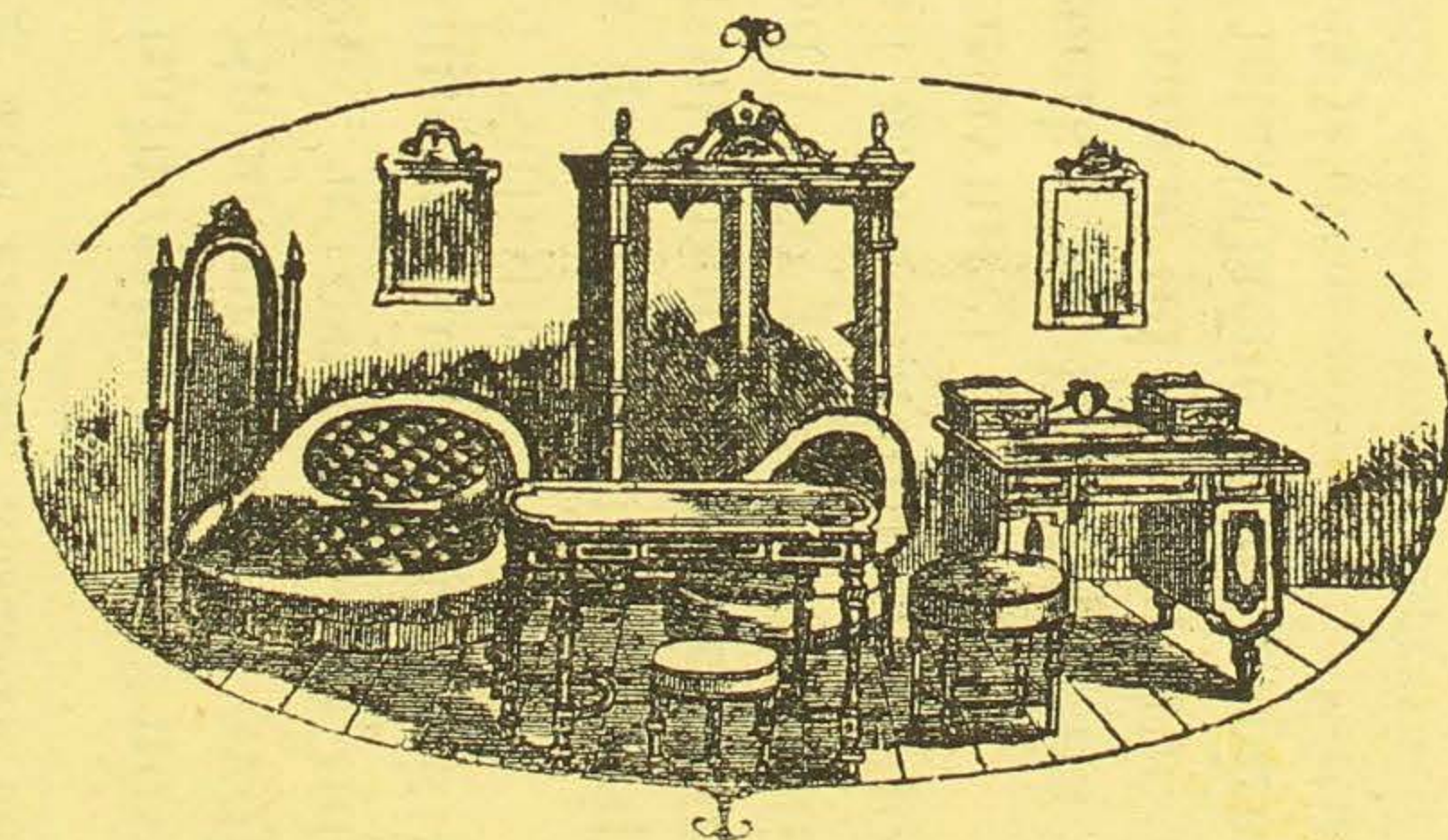
u Košutovoj ulici,

pored Narodne gostionice

u kući

Samka Manojlovića.

Naručbine obavljaju se brzo i tačno.

U SUBOTICI,

u Košutovoj ulici,

pored Narodne gostionice

u kući

Samka Manojlovića.

Popravke izvršuju se jeftino i tačno.

Priporučuje svoje **BOGATO SNABDJEVENO** stovarište

☞ stolarskih i tapetarskih roba ☜

zgotovljenih veoma trajno i dobro i po najnovijem ukusu a po najjeftinijoj cini.

Prima ukusno uredjenje stanova sa papirnim tapetama po najnovijem ukusu.

PUČKA GAZDAČKA BANKA

DIONIČARSKO DRUŠTVO U SUBOTICI

(u kući g. Mije Prokeša, Košutova ulica br. 18.)

Ovaj najnoviji, veliki novčani zavod (banka) u Subotici počeo je svoje dilovanje 1892 godine, a osnovan je od uglednih i bogatih bunjevačkih, magjarskih i srpskih gradjana u Subotici.

Pučka gazdačka banka priporučuje se mistnom i okolnom gradjanstvu, kao najjeftiniji zavod i kao jedini u Subotici, koji daje zajmove na amortizaciju (na duže vrime sa odplatom glavnice).

Ova banka prima **uloge** na koje plaća $4\frac{1}{2}$ i 5% kamate od sto forinata, daje zajmove na minice, intabulacije i na papire od vridnosti.

Pridsidnik je ovom zavodu Mijo Pertić, posidnik i prid sidnik sirotinske stolice varoške, upravitelj Gjuro Manojlović odvitnik, a članovi uprave jesu: Dr. Josip Antunović posidnik i zemaljski poslanik, Maća Mamužić preposit, Lazo Stipić veleposidnik, Gjuro Vince senator, Viljim Taussig veletržac, dr. Gjuro Hajči tajnik industrijske banke u Budimpešti i Adolf Révész kapitalista u Budimpešti.

Častnici zavoda su: fiškal Ago Mamužić, tajnik Mavro Lányi, gl. knjigovodja Ivan Kovač, knjigovodja Julije Reiter, pomoćnik knjigovodja Koloman Pukecz, a vidžbenik Tome Čović.

TVORNICKO STOVARIŠTE!

Zlatne, srebrne robe i adicara nakita i dragocenosti

VILJIMA DAVIDA

Dávid Vilmos u Subotici
u novosazidanoj palači Mate Vojnića Košutova ulica pored
gostionice kod „Zlatnog jagnjela.“

Pripručuje svoje povećano i bogato obskrbljeno stovarište svakovrsnih

SATOVA

Srebrnih Remontoar satova sa duplovanim poklopcem, počevši od 7 for, — Zlatnih satova za gospodu sa dvostrukim poklopcem, Počinju cine od 30 for. — Budilnik satova od 2 f. 20.

Još nikad ovdi ne postojeće jeftine cine.

Zlata, srebra i adicara, i robe od pravog kineskog srebra po naj jeftinijoj ceni. Kupuje zlata i srebra po najvišim cenama.

Naručbine, kao i popravke zlatnih i srebrnih stvari obavlja brzo i tačno.

TVORNIČKO STOVARIŠTE

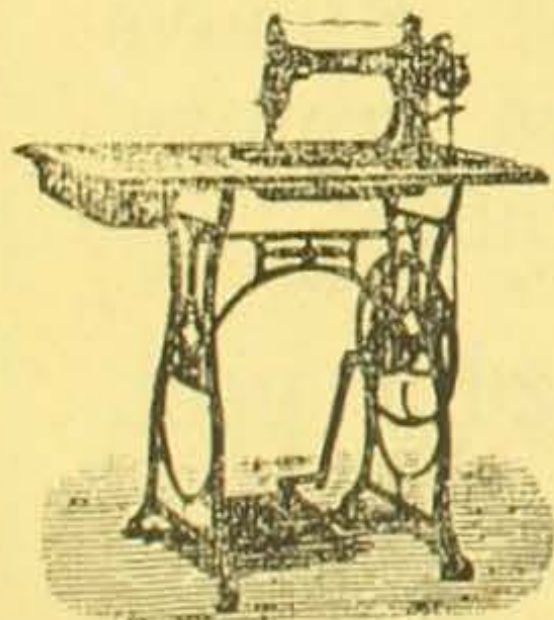
radionica za popravke

ŠIVAČIH MAŠINA

ADOLFA ŠTERNA

U SUBOTICI,

Baćanijeva ulica, u kući Gabora Vermeša.

Priporučuje poštovanom općinstvu bogato snabdeveno stovarište svakovrsnih šivačih strojeva (mašina) i dilova strojeva.

Popravke izvršuju se brzo i tačno.

Tačna posluga! Najjeftinija cina!

Glavno stovarište

najboljeg cementnog kreča
I PORTLAND CEMENTA,

☞ Cement ploče najbolje vrste ☞
po tvorničkoj (fabričnoj) cini.

ŠENSTEINA I HOLCERA

(SCHÖNSTEIN és HOLTZER)

trgovina gvoždja, kujnskih pribora, gvoždjar-
skih i obrtničkih sprava

U SUBOTICI.

Mogu se dobiti pravi engleski kajiši
za strojeve, gumi ploče, mešine za šmrkove
od smole i kaučuka.

Decimalni i balans mjerila, svakovrsne
bakarne i livenog gvoždja robe. Klinova
od žice i različitih klinova za šrofove,
strojeve (mašine) i kovanih klinova:

Meidinger i od livenog gvoždja peći,
ognjišta za kujinu svake vrste u najve-
ćem izboru.

zkvh.org.rs

